

Jenni Laakso

**SUUNTAVIIVOJA POHJOIS-KYMEN
KASVUN
NUORISO LEADER
TOIMINTAAN**
Kouvolan ja Iitin alueille ohjelmakausi

2023–2027

Opinnäytetyö

Humanistisen alan ammattikorkeakoulu-
tutkinto

Yhteisöpedagogikoulutus

2024

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Yhteisöpedagogi (AMK)
Tekijä	Jenni Laakso
Työn nimi	Suuntaviivoja Nuoriso Leader -toimintaan
Toimeksiantaja	Leader Pohjois-Kymen Kasvu ry.
Vuosi	2024
Sivut	56 sivua, liitteitä 25 sivua
Työn ohjaaja	Katja Komonen

TIIVISTELMÄ

Tässä opinnäytetyössä on tutkittu Kouvolan ja litin maaseudulla asuvien nuorten näkemyksiä heidän lähiympäristöstään ja kartoitettu heidän odotuksiaan siitä, miten kotialuetta pitäisi kehittää, jotta heidän oman ympäristönsä palvelutarjonta ja infrastruktuuri vastaisivat nuorten toiveita. Kehitystyön tavoitteena on tarjota alueen nuorille mahdollisuus osallistua työelämäkumppani, aluekehittäjä Leader Pohjois-Kymen kasvu ry:n nuorisostrategian valmistelua ohjaavan kehyksen ja suuntaviivojen luomiseen ja sitä kautta vahvistaa nuorten osallisuutta, vaikuttamisvalmiuksia ja hyvinvointia.

Kehitystyön menetelmänä oli jalkautuminen nuorten pariin ja heille mielekkään tavan tuoda esiin omia ajatuksiaan tarjoaminen. Jalkautuminen tapahtui ryhmätapaamisissa oppilaitoksissa, nuortentaloilla ja nuorisovaltuustossa. Ryhmätapaamisissa nuoria rohkaistiin avauksiin siitä, miten heidän tarpeensa tulisivat entistä paremmin huomioiduksi ja miten nuorten näkökulmasta heidän elinympäristönsä veto- ja pitovoimaa olisi mahdollista lisätä.

Tällä osallistavalla kehittämisotteella selvitettiin nuorten omaa ympäristöä koskevia tulkintoja ja käsityksiä olemalla konkreettisesti läsnä ja vuorovaikutuksessa nuorten kanssa heidän omissa toimintaympäristöissään ja pyrittiin heidän kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseensä. Nuorten kokemusnäkökulmaa tutkien tuotiin nuorten ääni ja toiveet kuuluviin Pohjois-Kymen Kasvun Nuoriso-ohjelmassa.

Kehittämistyön johtopäätös on, että vaikka maaseudulla ja kaupunkialueilla elävien nuorten elinympäristöt poikkeavatkin toisistaan, ei heidän kokemusmaailmoissaan ole merkittäviä eroja. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumiseksi on kuitenkin tärkeää, että maaseutualueiden nuorille tarjotaan heidän tarpeisiinsa ja olosuhteisiinsa vastaavia osallistumismahdollisuuksia. Kouvolan ja litin alueella asuvien nuorten osallisuuden esteet liittyvät pitkiin välimatkoihin ja resursien niukkuudesta johtuvaan tarjonnan ja mahdollisuuksien kirjon kapenemiseen sekä palvelujen jatkuvuuden puutteeseen.

Asiasanat: aluekehitys, Leader-ohjelmat, osallisuus, toimijuus

Degree title	Degree Programme in Civic Activities and Youth
Work Author	Jenni Laakso
Thesis title	Guidelines for Youth Leader activities
Commissioned by	Leader Pohjois-Kymen Kasvu ry
Time	2024
Pages	56 pages, 25 pages of appendices
Supervisor	Katja Komonen

ABSTRACT

This thesis is a study about young people living in the rural areas of Kouvola and Iitti and their views concerning their home environment were surveyed as well as their expectations on how their home area should be developed in order to meet their wishes. The aim of the thesis was to provide local young people an opportunity to participate in the creation of a framework and guidelines that guide the preparation of the youth program of the regional development leader group Pohjois-Kymen Kasvu, thus reinforce their participation, inclusion and well-being.

The method of development work was to get involved with young people and provide them a meaningful way to bring out their own ideas. Involvement took place at group meetings in educational institutions, youth centers and the youth council. Group meetings encouraged young people to open up about how their needs would be better taken into account and how, from the perspective of young people, it would be possible to increase attraction of their living environment and its ability to hold its residents.

This participatory development approach explored the interpretations and perceptions of young people's own environment by being concretely present and interacting with young people in their own operating environments and aiming at a holistic understanding of them. Exploring the experience perspective of young people, their voice and wishes were included into the youth program.

The conclusion of the development was that although the living environments of young people living in rural and urban areas differ, there are no significant differences in their worlds of experiences. However, in order to prevent exclusion and achieve social justice, it is important that young people in rural areas are offered opportunities to participate in line with their needs and circumstances. The barriers to the inclusion of young people living in the Kouvola and Iitti regions are related to long distances and narrowing of supply and opportunities due to resource scarcity, as well as a lack of continuity of services.

Keywords: regional development, Leader programs, inclusion, agency

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	KEHITTÄMISTYÖN TAUSTA JA TARVE.....	8
2.1	Kehittämisympäristön kuvaus.....	8
2.2	Lähtökohtatilanteen ja kehittämistarpeen kuvaus.....	9
2.3	litin ja Kouvolan maaseutualueiden aluekehittäminen.....	11
2.4	Nuoriso-Leader – sosiaalipedagoginen toimintamalli	13
3	NUORTEN OSALLISUUS	13
3.1	Osallisuus käsitteenä	13
3.2	Nuorten osallisuus.....	15
3.3	Nuorten osallisuus julkisen vallan viitekehyksessä.....	18
3.4	Osallisuuden esteet.....	21
3.5	Maaseutualueiden nuorten osallisuuden kokemukset.....	24
4	KEHITTÄMISPROSESSIN TOTEUTUS.....	27
4.1	Kehittämisen tavoite ja toimenpide.....	27
4.2	Kehittämisprosessin suunnittelu	27
4.3	Kehittämistyön eteneminen	32
4.3.1	Inkeroinen ja Myllykoski, 27.3.2023.....	32
4.3.2	Jaalan NuortenTalo, 13.4.2023	34
4.3.3	Kuusankosken lukio 17.4.2023.....	35
4.3.4	litin lukio, 19.4.2023	37
4.3.5	Elimäen NuortenTalo 25.4.2023.....	38
4.3.6	Kouvolan Nuorisovaltuusto 25.4.2023.....	40
4.3.7	Valkealan opisto 27.4.2023	41
4.3.8	litin Nuokku.....	42
4.3.9	Tapahtuma Inkeroisissa 19.5.2023	44
4.4	Kouvolan ja litin maaseutu nuorten näkökulmasta nähtynä.....	45

4.5	Nuoriso-ohjelman laatiminen	51
5	TULOKSET, VAIKUTUKSET JA POHDINTA	51
5.1	Kehittämistyön tulokset	51
5.2	Johtopäätökset	53
5.3	Pohdinta	55
5.4	Kehittämistyön arviointi.....	56
	LÄHTEET	57
	LIITTEET.....	65

Liite 1. Malli sähköpostista

Liite 2. Pohjois-Kymen Kasvu ry Nuoriso-ohjelma

1 JOHDANTO

Kehittämistyön lähtökohta on työelämäkumppani Leader Pohjois-Kymen kasvu ry:n tarpeessa kehittää Nuoriso Leader-toimintaansa vastaamaan entistä paremmin nuorten tarpeita ja toiveita sekä vahvistaa alueen nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja -keinovalikoimaa heidän omien paikallisyhteisöjensä kehittämiseen. Uusi, viisi vuotta kestävä rahoituskausi on alkanut ja Pohjois-Kymen Kasvun toimintaa halutaan kehittää rahoituskaudelle 2023–2027 laaditun Yhteistyöllä kasvuun -strategian mukaisesti nuorisolähtöisempään suuntaan. Yhtenä tämän strategian painopisteenä on yhteisöllisyyden edistäminen. Strategian toteuttamisen toimenpiteinä ovat nuorten aktivoiminen yhdistystoimintaan ja kasvattaminen aktiiviseen kansalaisuuteen sekä maaseudun lasten ja nuorten harrastustoiminnan kehittäminen. (Pohjois-Kymen Kasvu 2023, 15.)

Tämän työn suuntaviivat määritetään 1.1.2023 alkavan ja kuusi kuukautta kestävästä Säpinää Nuoriso Leaderiin -hankkeen kuluessa. Hankkeen aikana haastatellaan paikallisia nuoria sekä heidän kanssaan työskenteleviä aikuisia ja kootaan yhteen heidän näkemyksiään siitä, millaista paikallislähtöisen, nuorten toteuttaman kehittämisen ja Pohjois-Kymen Kasvun oman nuorisotoiminnan tulisi olla, että se vastaisi mahdollisimman hyvin alueen nuorien toiveita ja odotuksia. Nuoriso-ohjelmassa esitellään tämän työn tulokset ja johtopäätökset ja se sisältää myös konkreettisia toimenpide-ehdotuksia.

Hanke toteuttaa osaltaan Manner-Suomen maaseutuohjelman 2014–2020 (+siirtymäkausi 2021–2022) toimenpidettä numero 7, maaseudun ja kylien kehittäminen (Maa- ja metsätalousministeriö 2020, 9). Hanke vastaa myös nuorisolain toisen pykälän tavoitteisiin nuorten osallistumisesta ja vaikuttamisen mahdollisuuksien lisäämisestä, heidän oikeuteensa tulla kuulluksi heitä koskevissa asioissa, yhteisöllisyydestä, nuorten toimimisesta kansalaisyhteiskunnassa sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantamisesta.

Leader-ryhmät ovat paikallisia yhdistyksiä, joiden kautta ohjataan EU:n, maa- ja metsätalousministeriön ja kuntien myöntämää tukirahoitusta. Ne

ovat poliittisesti riippumattomia, voittoa tuottamattomia, yleishyödyllisiä ja paikallisia toimijoita, jotka tekevät yhteistyötä maa- ja metsätalousministeriön ja ruokaviraston kanssa. Leader-ryhmien voidaan katsoa kuuluvan osaksi kansalaisyhteiskuntaa ja tästä syystä erityisesti Nuoriso Leader -toiminnassa voi perustellusti edellyttää noudatettavan Valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman (VANUPO) suuntaviivoja. Sen perusteella toimeenpantavissa kansallisen demokratiohjelman toimenpiteissä on mainittu mm. nuorille suunnattujen monipuolisten ja vaikuttavien osallistumismahdollisuuksien ja suoran demokratian keinojen aktiivinen edistäminen, nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevien uusien tapojen ja toimintakäytäntöjen kehittäminen sekä kansalaisyhteiskunnan ja koulujen ja oppilaitosten välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen (VANUPO 2020, 22–23).

Pohjois-Kymen Kasvun Nuoriso Leader -toiminnalla halutaan tarjota mahdollisuuksia nuorten kylissä tapahtuvalle yhteistoiminnalle ja lisätä sitä kautta alueen nuorten hyvinvointia. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on vahvistaa Kouvolan ja Iitin maaseutualueilla asuvien nuorien osallisuutta ja vaikuttamisvalmiuksia tarjoamalla heille mahdollisuus osallistua tämän toiminnan käytännön suunnitteluun. Nuoret saavat mahdollisuuden ilmaista, millaisia konkreettisia sisältöjä he toiminnalta odottavat sekä mitä keinoja käyttäen ja kenen kanssa yhteistyössä toimien he haluavat niitä toteuttaa.

Käytännössä tämä tapahtuu jalkautumalla sinne, missä nuoret ovat eli oppilaitoksiin, nuortentiloihin ja nuorisovaltuustoihin ja konkreettisesti kuulla heitä haastatteleamalla, pienryhmätyöskentelyllä ja osallistuvan havainnoinnin keinoin. Työn tavoitteena on saada kerättyä kattavasti alueen nuorten näkemyksiä omista kotikylistään sekä tietoa heidän toiveistaan ja ehdotuksistaan niissä asuvien nuorten elinolojen parantamiseksi. Nuoria kuulemalla saadut tiedot kootaan ja analysoidaan laadullisesti niistä esiin nousevien teemojen perusteella. Tälle perustalle rakentuu nuoriso-ohjelma, joka analyysin lisäksi sisältää nuorilta sekä alueella nuorten kanssa toimivilta tahoilta saatuja konkreettisia ideoita ja toimenpide-ehdotuksia siitä, millaista toimintaa alueen nuoret toivovat.

Nuoriso-ohjelmaan tulee lisäksi kehittämistyön tekijän omia, prosessin aikana muodostuneita näkemyksiä siitä, mitä Pohjois-Kymen Kasvun Nuoriso Leader -toiminta voisi jatkossa olla, jotta se parantaisi mahdollisimman tehokkaasti alueen kyläyhteisöjen yhteisöllisyyttä ja elinvoimaisuutta. Tällä tavoin pyritään lisäämään niissä asuvien nuorien osallisuutta vahvistamalla heidän kokemustaan itsestään oman kyläyhteisönsä jäsenenä: tasa-arvoisina ja pystyvinä toimijoina.

2 KEHITTÄMISTYÖN TAUSTA JA TARVE

2.1 Kehittämisympäristön kuvaus

Leader tulee ranskan sanoista Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale, joka tarkoittaa maaseudun taloudellisen toiminnan yhdys- siteiden vahvistamista. Leader-toimintaa rahoitetaan EU:n maaseuturahastosta maaseudun kehittämisohjelmien ja Leader-ryhmien omien kehittämisstrategioiden mukaisesti ja sen ytimessä on ajatus oman paikkakunnan kehittämisestä, jonka parhaita asiantuntijoita ovat alueen asukkaat.

Leader-ryhmät kehittävät alueen elinvoimaisuutta yhteistoiminnassa alueen asukkaiden kanssa tarjoamalla neuvontaa ja rahoitusta erilaisten asukaslähtöisten kehittämishankkeiden toteuttamiseksi. Leader-toiminnan pääperiaatteet ovat monialaisuus, alueperusteisuus, innovatiivisuus, paikallinen kumppanuus, verkostoituminen sekä alueiden välinen ja kansainvälinen yhteistyö. Euroopan alueella toimii yli 2000 alueellista Leader-ryhmää ja Suomessa ryhmiä on 54. Nuoriso Leader on alueellisten Leader-ryhmien erityisesti nuoriin keskittyvää toimintaa. Alueellisilla Leader-ryhmillä 24:lla on ohjelmassaan Nuoriso Leader -toimintaa ja -rahoitusta, muutama ryhmä on suunnittelemassa sen aloittamista tai niillä on muita erityisesti nuorisoon kohdistettua neuvonta-, ohjaus- ja rahoitustoimintaa. (Leader pähkinänkuoressa 2023)

Kouvolan ja Iitin alueen Leader-ryhmänä toimi Pohjois-Kymen kasvu ry, joka kehittämistoiminta perustuu paikalliseen kehittämisstrategiaan Yhteistyöllä kasvuun 2023–2027. Kasvun Nuoriso Leader -toiminta on

alkanut v. 2017 ja sen tavoitteena on juurruttaa nuoret osaksi omia paikallisyhteisöjään, edistämään nuorten yrittäjyyttä ja parantaa nuorten työllistymistä sekä tutustuttaa nuoria rahoitushakemusten maailmaan, päätöksentekoon yhdistystoiminnan puitteissa ja kansalaisaktiivisuuteen. Kasvun nuorisotoiminta on keskittynyt Säpinäsataset-projektiavustusten jakamiseen, joista on tehty päätökset Kasvun nuorisajaostossa, johon kuuluu alueella asuvia nuoria sekä edustus Kasvun hallituksesta. Säpinäsatasilla on rahoitettu alueen nuorten omia pieniä kehityshankkeita, kuten tuettu liikunta- ja taidevälineiden hankintaa sekä rahoitettu erilaisia nuorten itse järjestämiä tapahtumia. (Pohjois-Kymen Kasvu 2023, 19.)

2.2 Lähtökohtatilanteen ja kehittämistarpeen kuvaus

Säpinäsatasten vaikutuksia ei ole juurikaan selvitetty. Pohjois-Kymen Kasvun toiveena on selvittää millaisia näkemyksiä Kouvolan ja Iitin maaseutualueiden nuorilla on oman kotipaikan kehittämisestä ja tuottaa niiden pohjalta yhdistykselle nuoriso-ohjelma. Tarve nuorisotoiminnan kehittämiseen on noussut esiin laadittaessa yhdistyksen Yhteistyöllä kasvuun -strategiaa rahoituskaudelle 2023–2027. Strategian pohjaksi tehtyjen kyselyiden ja työpajojen tulosten mukaan erityisesti alueen asukkaat ja yhdistykset ovat kiinnostuneita nuorten hyvinvoinnista ja mahdollisuuksista vaikuttaa siihen. Nuorten omaa näkemystä ja toiveita ei kuitenkaan ole tarkemmin selvitetty.

Säpinää Nuoriso Leaderiin -hankkeen tarkoituksena on selvittää, miten alueen nuoret voisivat osallistua enemmän omien paikallisyhteisöjensä kehittämiseen sekä sitä, millaista nuoriin kohdentuvaa toimintaa nuoret kaipaavat yhdistyksiltä. Halutaan tietää, mitä kaikkea toimintaa nuorten toteuttama paikallislähtöinen kehittäminen voisi nuorten omasta mielestä olla ja mitkä tahot olisivat heille tähän toimintaan parhaat yhteistyökumppanit. Tarkoituksena on selvittää myös millaista Kasvun oma Nuoriso Leader -toiminta voisi olla, niin että se palvelisi nuoria parhaalla mahdollisella tavalla sekä rakentaisi yhteistyötä muiden nuorten parissa toimivien tahojen kanssa. Kehittämistyössä on huomioitava myös erot Kouvolan ja Iitin alueilla asuvien nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksissa, jotka tilastojen valossa ovat varsin merkittäviä, kuten seuraavasta,

Aluehallintoviraston nuorille vapaa-aikana tarjottavien osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia kuvaavasta taulukosta 1 käy ilmi.

Taulukko 1

Kouvola

Kymenlaakso

Asukasluku	85 306
0-28-vuotiaiden määrä	24 236 (28.4 %)

Mitä osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia nuorille tarjotaan kunnassa vapaa-ajalla?	Kouvola	Kymenlaakso	Koko maa
Nuorisotilojen talotoimikunnat	✓ Kyllä	71.4%	35.9%
Nuorisotyön vertaisohjaajatoiminta	✓ Kyllä	42.9%	26.1%
Osallistuva budjetointi	✓ Kyllä	28.6%	19.7%
Nuorten omaehtoinen toiminta: nuorten omat hankkeet/projektit/tapahtumat	✓ Kyllä	85.7%	75.9%
Kansalais-, alue- ja asukaskuulemiset	✓ Kyllä	42.9%	33.2%
Keskustelutilaisuudet kunnan päättäjien kanssa	✓ Kyllä	100%	59.7%
Lapsijärjestöjen ja yhdistysten toiminta	✓ Kyllä	71.4%	60%
Nuorisojärjestöjen ja yhdistysten toiminta	✓ Kyllä	100%	79%
Poliittisten nuorisojärjestöjen toiminta	✓ Kyllä	28.6%	24.4%

Iitti

Kymenlaakso

Asukasluku	6 889
0-28-vuotiaiden määrä	1 831 (26.6 %)

Mitä osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia nuorille tarjotaan kunnassa vapaa-ajalla?	Iitti	Kymenlaakso	Koko maa
Nuorisotilojen talotoimikunnat	✗ Ei	71.4%	35.9%
Nuorisotyön vertaisohjaajatoiminta	✗ Ei	42.9%	26.1%
Osallistuva budjetointi	✗ Ei	28.6%	19.7%
Nuorten omaehtoinen toiminta: nuorten omat hankkeet/projektit/tapahtumat	✗ Ei	85.7%	75.9%
Kansalais-, alue- ja asukaskuulemiset	✗ Ei	42.9%	33.2%
Keskustelutilaisuudet kunnan päättäjien kanssa	✓ Kyllä	100%	59.7%
Lapsijärjestöjen ja yhdistysten toiminta	✗ Ei	71.4%	60%
Nuorisojärjestöjen ja yhdistysten toiminta	✓ Kyllä	100%	79%
Poliittisten nuorisojärjestöjen toiminta	✗ Ei	28.6%	24.4%

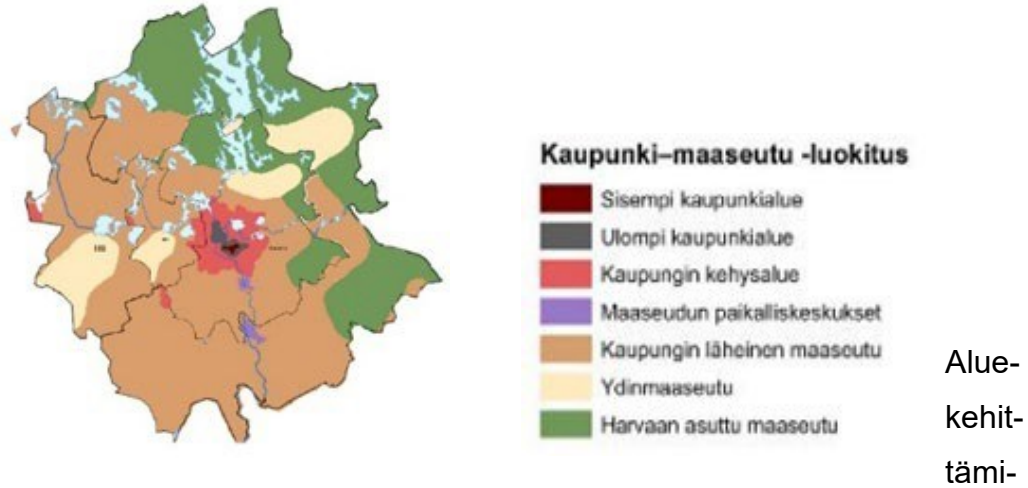
Kouvolan alueen nuorille on siis tarjolla kaikki arvioinnissa mukana olleet vaihtoehdot, kun taas litin puolella vaihtoehdoista tarjotaan ainoastaan keskustelutilaisuuksia kunnan päättäjien kanssa ja joidenkin nuorisjärjestöjen ja yhdistysten toimintaan osallistumista. Tilanne selittyy toki ainakin osaltaan Kouvolan ja litin asukasmäärän kokoerolla ja siitä johtuvasta tietyistä toimintoja vaivaavasta osallistujapulasta. Siitä huolimatta litin alueella asuvien nuorien osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet ovat merkittävästi suppeammat kuin naapurikunnan nuorilla.

Toisaalta tilastoissa osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia tarkastellaan pitkälti perinteisestä, muodollisesta ja virallisepoliittisesta näkökulmasta, joissa osallisuutta mitataan poliittisiin yhteisöihin ja julkisiin verkostoihin ja toimintaympäristöihin kuulumisen valossa. Tällöin näkökulma vaikuttamiseen ja muuhun osallisuuteen kapenee liiaksi ja sen ulkopuolelle jää erilaisia yhteiskunnallisen osallistumisen muotoja tai yksittäisen nuoren tai epävirallisten nuorten ryhmittymien tapoja osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon. Nuorten yhteiskunnallinen aktiivisuus ja osallisuus voivatkin silloin näyttäytyä todellisuutta heikompana tai määrältään vähäisempänä. Kapea tulkinta vaikuttamisesta rajaa ulos monenlaista osallistavaa ja osallistuvaa toimintaa vaikka tällainen toiminta johtaisikin konkreettisten muutosten syntyyn ja todellisen osallisuuden kokemukseen.

2.3 litin ja Kouvolan maaseutualueiden aluekehittäminen

Opinnäytetyöhön liittyvän hankkeen toiminta-alue kattaa Kouvolan ja litin kokonaisuudessaan Kouvolan ja Kuusankosken keskusta-alueita lukuun ottamatta. Tämän rajauksen on tehnyt Kaakkois-Suomen ELY-keskus. Suomen ympäristökeskuksen (Syke) kaupunki-maaseutuluokituksen mukaisesti taas suurin osa litin ja Kouvolan pinta-alasta on kaupungin läheistä maaseutua, mutta alueella on myös jonkin verran ydinmaaseutua ja harvaan asuttua maaseutua (kuva 1).

Kuva 1 Kouvolan ja Iitin alue Suomen ympäristökeskuksen kaupunki-maaseutuluokituksen mukaisesti kuvattuna

sellä tarkoitetaan toimenpiteitä ja prosesseja, joilla pyritään edistämään alueiden kehitystä ja elinvoimaisuutta ja sen tavoitteena on parantaa alueen taloudellista, sosiaalista ja ekologista kestävyyttä ja kilpailukykyä. Alueen asukkaat, yritykset ja yhteisöt ovat aluekehittämisessä tärkeimmässä roolissa, sillä kaikki toimenpiteet lähtevät heidän tarpeistaan ja toiveistaan. Nuorisolähtöisessä aluekehittämisessä pääosassa ovat alueella asuvat nuoret ja se tarjoaa nuorille mahdollisuuden saada tietoa omista vaikuttamisen mahdollisuuksistaan, ja aikuisten tuella hyödyntää tätä tietoa konkreettisesti esim. oman asuinympäristönsä viihtyvyyden, arjen elävöittämisen ja toiminnallisuuden parantamiseksi.

2.4 Nuoriso-Leader – sosiaalipedagoginen toimintamalli

Nuoriso Leader -toiminnan ydintehtävä on edistää vuorovaikutusta ja yhteisöllistä avoimuutta sekä kohdata jokainen nuori toimijana tai toimijuteen kykenevänä yksilönä. Toiminnassa on läsnä sosiaalipedagoginen työote maaseutualueiden kehittämiseen. Sosiaalipedagogiikka on Nivalan ja Ryytäsen (2019, 13) mukaan ihmisten keskinäisen vuorovaikutuksen, yhteiselämän ja yhteisöllisyyden tarkastelua ja tukemista, ihmisen ja yhteiskunnan suhteen ymmärtämistä ja vahvistamista sekä yhteiskunnallisen huono-osaisuuden pedagogista kohtaamista, ehkäisemistä ja lievittämistä. Sosiaalipedagogisen ajattelun keskiössä on toimijuus, joka koostuu tahdosta, kyvystä ja mahdollisuuksista toimia.

Aito toimijuus kehittyy vain sellaisessa vuorovaikutuksessa, jossa yksilöön suhtaudutaan hänen oman kasvunsa ja oppimisensa tekijänä, subjektina - ei kasvatuksen tai opetuksen kohteena. Yksilön kasvu toimijaksi tapahtuu yhteisössä ja yhteiselämässä muiden kanssa. Sosiaalipedagogisessa ajattelussa toiminta nähdään merkityksellisenä ihmisen perustarpeena, joka itsessään on tärkeää ja joka edellyttää yhteyttä muihin ihmisiin ja toteutuu nimenomaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Toiminnan voi jopa sanoa olevan tulosta merkityksellisempää ja sen merkityksen korostuminen sosiaalipedagogisessa ajattelussa pohjaa useisiin teorioihin, kuten Hannah Arendtin toiminnan teoriaan. (Nivala & Ryytäsen 2019, 80–83.) Arendtin mukaan yhteisön ja yhteiskunnan hyvinvoinnille merkityksellisintä on toiminta, joka edellyttää, ylläpitää ja rakentaa vapaata julkista tilaa, edellyttää ihmisten välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä ja suuntautuu yhteiseen hyvään (Hyvönen, 2017).

3 NUORTEN OSALLISUUS

3.1 Osallisuus käsitteenä

Osallisuus on terminä niin väljä ja moniulotteinen, että sen voi ajatella katkokäsitteenä, jonka alle mahtuu monenlaisia merkityksiä ja sisältöjä. Osallisuus liittyy läheisesti toimijuuden, yhteisöllisyyden, kansalaisuuden ja vaikuttamisen kaltaisiin käsitteisiin ja osallisuuden aihepiiriä voidaan laajentaa koskemaan myös esimerkiksi yhdenvertaisuutta, syrjimättömyyttä,

tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia (Myllyniemi 2013, 5). Tässä opinnäytetyössä osallisuudella tarkoitetaan useimmiten yksilön mahdollisuutta ja kykyä ilmaista omia mielipiteitään ja näkemyksiään sekä pystyä vaikuttamaan yhteiseen päätöksentekoon ja saada aikaan muutoksia omaan lähiympäristöönsä. Osallisuutta on myös vastuun kantaminen ympäröivästä maailmasta ja toisista ihmisistä jaa siihen kuuluvat merkityksellisyyden kokemukset, kuuluminen itselle tärkeisiin yhteisöihin sekä usko omaan toimijuuteen (Mitä osallisuus on? s.a.; Isola ym. 2017, 6). Tämän opinnäytetyön kannalta keskeisimmät osallisuuden sateenvarjon alle kuuluvat käsitteet ovat yhteisöllisyys, osallistuminen, toimijuus ja vaikuttaminen.

Yhteisöllisyydellä tarkoitetaan esimerkiksi Lehtosen mukaan yhdessä sovitteja ja yhteistyötä vaativia tavoitteita, arvoja ja normeja jakavien ryhmien välistä merkityksellistä vuorovaikutusta ja ihmissuhteita, jotka luovat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja joiden perusteella ryhmän jäsenet tietävät omat tehtävänsä ja vastuunsa yhteisössä. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi perhe, harrastusseura ja työyhteisö. Yhteisöllisyys koostuu osatekijöistä, kuten kuulluksi tulemisen kokemuksesta, toisten ihmisten huomiointamisesta, yhdessä tekemisen tavoista ja muodoista, toisten tuntemisesta ja yhteisön kulttuurista. (Lehtonen 2022.)

Osallistuminen on Leemanin ja Hämäläisen mukaan osallisuuden kokemuksen synnyttämiseen tai edistämiseen johtava keino tai prosessi. Osallistumista tapahtuu, kun yksilö tarttuu tarjottuihin mahdollisuuksiin ja ottaa osaa omaa elämäänsä koskevaan päätöksentekoon. (Leeman & Hämäläinen 2016, 5.) Siisiäinen korostaa mielenkiintoa eli intressiä osallistumisen tärkeimpänä motiivina. Hänen mukaansa aito osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen, tapahtuu toimijan omasta aloitteesta ja ideaalitalanteessa tämän itse synnyttämän toiminnan puitteissa. (Siisiäinen 2010, 12–13.) Myös Stenvall korostaa vapaaehtoisuuden merkitystä luottamuksen ja kuulluksi tulemisen kokemuksessa. Hänen mukaansa vapaaehtoisuus kuuluu kiinteänä elementtinä osallisuuteen ja siksi osallisuutta tuleekin vahvistaa monia kanavia pitkin. (Stenvall 2020, 24) Mahdollisuuksien tarjoamisen vanavedessä aukeaa myös tilaisuuksia kokea osallisuutta, vaikka tilaa pitää jättää myös mahdollisuudelle valita, ettei halua olla mukana.

Tieteen termipankki määrittelee toimijuuden yksilön tai yhteisön kyvyksi tarkoitukselliseen itsenäiseen toimintaan tai siitä pitäytymiseen.

Eteläpelto (s.a.,15) kuvaa toimijuutta aktiivisena ja aloitteellisena toimintana, jolla voi vaikuttaa omaan elämään ja tehdä oikeita valintoja ja siten vahvistaa omaa elämänhallintaa. Toimijuus voi hänen mukaansa olla myös kollektiivista kamppailua olosuhteiden parantamiseksi, hiljaista tai äänekkästä vastarintaa ja kannanottoja.

Vaikuttamisella tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä niitä keinoja, joita nuorilla on käytettävissään tai joita he käyttävät silloin, kun he haluavat aikaansaada muutosta asioihin. Usein vaikuttaminen nähdään varsin kapeasti vain poliittiseen toimintaan osallistumisen yhtenä ulottuvuutena ja kansalaisuuteen kiinnittyvinä käytänteinä, kuten vaaleissa ehdolle asettumisena tai niissä äänestämisenä mutta esimerkiksi Nuorisobarometreissa mitataan nuorten asenteita vaikuttamiseen myös mielenilmauksilla ja konkreettisilla teoilla, kuten ostopäätöksiä tekemällä, nettikeskusteluihin tai mielenilmaisuihin osallistumalla, äänestämättä jättämisellä ja väkivalalla. Osallisuuden kokemuksen kehittymisen kannalta toimivat vaikuttamisen välineet ovat välttämättömiä. Osallisuuden osaamiskeskuksen mukaan nuorille tärkeitä ovat matalan kynnyksen vaikuttamismahdollisuudet, joista puuttuvat aikuisten toimintoihin liittyvä juhlavuus ja virallisuus. Vaikuttamisen pitäisi olla osa nuorten arkielämää, sillä tuloksellinen vaikuttaminen eli muutoksen tai parannuksen aikaansaaminen lisää motivaatiota tulevaan vaikuttamiseen. (Osallisuuden osaamiskeskus s.a.)

3.2 Nuorten osallisuus

Nivalan ja Ryytäsen mukaan nuorten osallisuus syntyy yhteisössä toimimisen kautta ja toteutuu, kun nuori on osa, toimii osana ja kokee olevansa osa yhteisöä. Osallisuuden synnyssä tärkeää on mahdollisuus vaikuttaa yhteisön asioihin, tulla kuulluksi, kun yhteisistä asioista päätetään ja ottaa osaa yhteisöä kehittävään toimintaan. Nuorille tarjottavat mahdollisuudet osallistua erilaisiin toiminnallisiin prosesseihin jonkin asian ideoinnista alkaen aina siihen liittyvään päätöksentekoon, toteutukseen ja arviointiin saakka ovat tärkeitä. (Nivala & Ryytänen 2019, 83.) Leemanin ja

Hämäläisen mukaan osallisuutta voidaan synnyttää ja edistää osallistavilla menetelmillä, sekä lisäämällä palveluiden saatavuutta ja helpottamalla niiden saavutettavuutta. He pitävät osallisuuden keskeisimpänä elementtinä tunnetta oman elämän kulkuun vaikuttamisesta ja yhteisöön ja yhteiskuntaan kuulumisesta, jotka syntyvät niihin osallistumisen kautta. (Leeman & Hämäläinen 2016, 5.)

Osallisuuden osaamiskeskuksen mukaan nuorten osallisuuden kokemuksen syntymiselle on tärkeää, että heille tarjotaan vaikuttamismahdollisuuksia heidän omissa toimintaympäristöissään ja elämäntilanteissaan, joiden parhaita asiantuntijoita he ovat. Nuorten mielipiteitä ja näkemyksiä tulee kuulla ja ottaa ne tasavertaisesti huomioon suunniteltaessa nuorille suunniteltuja palveluja ja toimintoja. (Osallisuuden osaamiskeskus s.a.) Gretschel ym. toteavat, että nuorten kokemukset omasta osallisuudestaan ratkaisevat sen, ovatko heidän osallistumisoikeutensa toteutuneet vai eivät (Gretschel ym. 2023, 15). Myös Kiilakoski on korostanut nuorten omaa kokemusta ja näkemystä osallisuuden keskeisenä ja välttämättömänä elementtinä ja muistuttaa, ettei osallisuudessa ole kyse yksinkertaisesta, saati itsekseen toteutuvasta asiasta (Kiilakoski 2017, 102).

Bäcklund ja Kallio nostavat esiin huolen niiden nuorien äänen tulemisesta kuulluksi, joiden osallisuuden kokemukset syntyvät vakiintuneiden ja virallisten osallistumiskäytäntöjen ulkopuolella, nonformaaleissa paikoissa ja yhteisöissä. Kun käsitellään osallistumisen ja vaikuttamisen teemoja, puhutaan yleensä järjestetystä toiminnasta ja keskitytään aikuisvetoisiin toimintaympäristöihin - kuten koulun oppilaskuntaan, kansalaisjärjestöihin ja harrastusseuroihin - eikä nuorten omaehtoista, itse organisoimaa toimintaa lasketa niihin kuuluvaksi. Jos osallisuutta pyritään edistämään ja lisäämään demokratiakasvatushankkeiden ja asioiden politisoimisen avulla (nuorisoparlamentit jne.) voidaan päätyä tarkoituksettomasti tukemaan yhteiskunnan eriarvoistumista, sillä nämä toimenpiteet vetävät usein puoleensa mukautuvia, aikuisnäkökulmasta oikean tyyllisiä ja sopivia mielipiteitä esittäviä nuoria. (Bäcklund & Kallio 2012, 51.)

Kuten moni muukin nuoren hyvinvointia ja yhteiskuntaan liittymistä tukeva

seikka myös osallisuus jakautuu yhteiskunnassamme valitettavan epätasaisesti. Kun Myllyniemi tutki erilaisia nuorten käyttämiä vaikuttamiskeinoja ja niiden käytön jakautumista nuorten välille, kävi ilmi, että nuorista noin neljännes käyttää monia erilaisia vaikuttamiskeinoja aktiivisesti, kun taas vastaavalla osalla nuorista on aktiivikäytössä ainoastaan yksi tai muutamia vaikuttamiskeinoja. Hyvän koulumenestyksen ja aktiivisten vaikuttamispyrkimysten välillä on selvä korrelaatio mutta niin on myös hieman yllättäen lapsuudenkodin matalan toimeentulon kanssa. Toisin sanoen pieni- tuloisessa perheessä kasvaneet nuoret näyttäisivät olevan erilaisessa yhteis- kunnallisessa vaikuttamisessaan aktiivisempia kuin hyväosaisten perheiden nuoret. (Myllyniemi, 2013, 31–33.) Nuorten tyytymättömyys vallitseviin oloihin ja tahto parantaa niitä ovatkin usein olleet kehityksen moottoreita Suomessakin jo ainakin nuorisoseuraliikkeen alusta alkaen viime vuosisadan alussa. Tuolloin nuorisoseurojen toimintaan kuului nuorten oman mielipiteen julkittamisen opettelu ja niissä järjestettiin mm. väittelyitä erilaisista aiheista. Edelleenkin Nuorisoseurat järjestävät esim. Nuoret Vaikuttajat -koulutusryhmiä, joissa vahvistetaan nuorten osallisuutta. (Nuorisoseurat s.a.)

Vaikuttamisessa perinteinen politiikkanäkökulma nojaa lähinnä asemaan liittyvään kansalaisuuteen ja käytäntöihin, kun taas teoissa ilmenevä kansalaisuus ei noudata vakiintuneita muotoja eikä ole riippuvainen institutionaalisten toimijoiden tarjoamista kansalaisuuden mahdollisuuksista. Tällainen asemasta riippumaton ja epämuodollinen toimijuus on Isinin kansalaisuuden teorian keskiössä. Isinin mukaan todellinen (*substantial*) kansalaisuus toteutuu yhteiskunnassa, jossa ihmiset kokemuksellisesti elävät. Isin on kehittänyt teoriasensa nimenomaan (kansallis-)valtion kansalaisuuden ulkopuolelle jäävien ihmisten – kuten paperittomien – oikeuksien ja toimijuuksien tunnistamiseksi. Isinin kansalaisuuden teorian mukaan kansalaisuus voi toteutua kolmella tasolla: asemassa, käytännöissä ja teoissa. Isin esittää, että todellinen kansalaisuus ei ole perittyä vaan opittua ja että yhteiskuntien on tuettava tätä oppimista tarjoamalla uusia, kaikille avoimia käytäntöjä ja instituutioita. (Isin, 2007.)

Teoissa toteutuva kansalaisuus on tarkoituksellista toimintaa, jota ohjaa tekijän henkilökohtainen motiivi eli ne asiat, joihin liittyen ihmiset haluavat

ilmaista itseään ja toimia erityisillä tavoilla (Pekkarinen & Myllyniemi 2018, 170). Kansalaisuuden teoriassa toimijuuden kontekstina on arkipoliittinen yhteiskunta ja se on rakennettu nimenomaan siinä toimivien yksilöiden ja ryhmien tunnistamiseksi. Kansalaisuuden teoria erottaa toisistaan aktiivisen kansalaisen ja aktivistikansalaisen. (Rytioja & Kallio 2018, 11.)

Harrinvirta onkin kyseenalaistanut väitteet, joiden mukaan nuoret olisivat poliittisesti passiivisia, demokratiasta vieraantuneita tai että nuorten kohdalla voisi jopa puhua demokratia- tai osallisuusvajeesta. Harrinvirta toteaa nuorten osallistumisen yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen tapahtuvan uusilla, heidän vanhempiansa tavoista poikkeavilla tavoilla. Hänen mukaansa tällaiset uudet vaikuttamisen muodot eivät välttämättä heijastele pettymystä politiikkaan vaan ovat uusia tapoja tehdä sitä ja vahvistaa – nyt pitkälti edustuksellisenä toteutuvaa – demokratiaa tuomalla sen rinnalle uudenlaista yhteisöllisyyttä ja erilaisia kansalaistoiminnan muotoja esim. vahvistamalla paikalliskulttuuria järjestämällä kaupunginosatapahtumia tai helpottamalla heikompiensa asemaa jakamistalouden keinoilla. (Harrinvirta 2018, 123.)

Myös kansalaisyhteiskunnalla on mahdollisuus tarjota lisätä nuorten osallisuutta tarjoamalla heidän tarpeistaan ja toiveistaan lähteviä vaikuttamiskeinoja. Erityisen tärkeää se on juuri niiden nuorten keskuudessa, joita perinteiset, aikuisten toimintakentiltä kopioidut tavat eivät saa aktivoitumaan. Kansalaisyhteiskunta tarjoaa enemmän tilaa erilaisille vaikuttamisteoille, joiden suunnitteleminen ja toteuttaminen tarjoavat niihin osallistujille kokemuksen omien näkemysten tuomisesta esiin julkisessa tilassa ja ettei voida vain odottaa nuorten tulevan osaksi virallisia rakenteita. Nuorille on oltava mahdollisuuksia myös laajentaa ja muokata olevassa olevia käytäntöjä ja määritellä toiminnan sisältöjä omista lähtökohdistaan. Kun toiminta saa alkunsa nuorten omista ideoista niin sen keskiöön nousevat juuri ne asiat, jotka ovat heille merkityksellisiä ja joiden puolesta ja edistämiseksi he ovat valmiita toimimaan. (Mietola ym. 2010, 10.)

3.3 Nuorten osallisuus julkisen vallan viitekehyksessä

Nuorten osallisuus on läpileikkaavana teemana kaikissa merkittävässä nuorisotyötä linjaavissa ohjausjärjestelmissä. Euroopan neuvoston poliittisen linjan määrittelevän Ministerikomitean mukaan nuoret ja nuorten kansalaisyhteiskunta edistävät olennaisella tavalla demokratian ja ihmisoi-
keuksien kehittämistä ja toteutumista. Sen mukaan nuorten kansalaisyhteiskunta on tärkeä alusta, joka tutustuttaa heidät aktiiviseen kansalaisuuden kehittämällä nuorten valmiuksia osallistua yhteiskuntaan ja puuttua epäoikeudenmukaisuuteen sekä tarjoaa aitoa ja merkityksellistä osallistumista toimintaan, joka on tärkeää demokraattisempien, rauhanomaisempien ja osallistavampien yhteiskuntien rakentamiseksi. Ministerikomitea suosittaa jäsenvaltioiden vastaavan niihin haasteisiin, joita nuoret kohtaavat tavoitellessaan merkityksellistä ja aitoa osallistumista yhteiskunnalliseen elämään sekä vahvistamaan kaikkien nuorten mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan kehittämiseen. Komitean mukaan nuorten osallisuutta vahvistetaan luomalla sille kestäviä, suotuisia ympäristöjä ja osallistavia tiloja, joissa nuoret voivat harjoitella, kokea, pohtia ja oppia. Osallisuutta vahvistetaan myös tarjoamalla laadukasta koulutusta kaikille yhteistyössä hyvätasoisien nuorisotyön ja virallisen koulutussektorin kanssa sekä edistämällä kriittistä nuorisokansalaisuutta. Tunnistamalla ja käsittelemällä yhdessä nuorten kanssa niitä systeemisiä ja ennakoimattomia esteitä, jotka vaikeuttavat tai rajoittavat nuorten merkityksellistä osallistumista varmistetaan, että kaikilla nuorilla, erityisesti syrjäytyneillä ja riskiryhmiin kuuluvilla, on mahdollisuus vastuuntuntoiseen osallistumiseen. (Euroopan neuvosto 2022, 1–7.)

Euroopan unionin nuorisostrategiassa vuosille 2019–2027 nuorten osallisuuden viitataan useissa asetetusta tavoitteesta: kohdassa 'Osallistavat yhteiskunnat' tavoitteeksi on asetettu kaikkien nuorten pääsyn yhteiskunnan jäseneksi varmistaminen ja mahdollistaminen. Toinen maininta löytyy kohdasta 'Maaseutunuorten tukeminen', jossa tavoitteeksi on asetettu sellaisten olosuhteiden luominen, jotka mahdollistavat maaseutualueiden nuorille kykyjensä toteuttamisen. Kohdan 'Tiloja ja osallistumista kaikille' tavoitteena on vahvistaa nuorten demokraattista osallistumista ja itsenäisyyttä sekä tarjota varta vasten nuorille tarkoitettuja tiloja kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. (Euroopan unioni 2018, 12–15)

Euroopan neuvoston nuorisosektorin strategiassa 2030 määritellään nuorisosektorin tehtäväksi tähdätä siihen, että kaikki eurooppalaiset nuoret voivat aktiivisesti ylläpitää, puolustaa, edistää ja hyödyntää Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltion ydinarvoja. Strategiassa on lueteltu useita osallisuutta tukevia ja vahvistavia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada nuoret osallistumaan osallisuutta tukevaan päätöksentekoon. Tällaisia toimenpiteitä ovat esim. nuorten osallistumisen vahvistaminen ja laajentaminen toteuttamalla yhä useammat politiikkatoimet ja hallintoprosessit mielekkäällä, merkityksellisellä ja osallistuvalla tavalla, jossa on mukana erilaisia nuorisoryhmiä tai järjestöjä ja heidän edustajiaan. Myös nuorten kansalaisyhteiskunnan kapasiteetin lisääminen sen kehittämiseen tarkoitettujen taloudellisten tuen avulla, nuorisotyön vahvistaminen, nuorten nuorisopolitiikkaa koskevan tietämyksen syventäminen nuorten osallistumisen esteiden poistamiseksi ja nuorten ja hallitusten edustajien tuominen yhteen tekemään päätöksiä on tässä Euroopan neuvoston strategiassa tuotu esiin. (Euroopan neuvosto, 2020.)

Kansallisella tasolla nuorisolaki on keskeisin nuorten osallisuuden toteutumisen takaava laki. Sen tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa, sekä tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä ja niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista sekä tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa (Nuorisolaki 21.12.2016/1285, 2. §).

Osallisuus on keskiössä myös Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa 2020–2023 joka nimeltäänkin on Tavoitteena nuoren merkityksellinen elämä ja osallisuus yhteiskunnassa. Peruskoulun opetus suunnitelman perusteissa ja perusopetuksen arvoperustassa osallisuus on kaiken toiminnan ytimessä, sillä niiden mukaan jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä ja saada kasvuunsa kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemuksen siitä, että häntä kuunnellaan ja arvostetaan kouluyhteisössä ja että siellä hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Arvoperustassa yhtä tärkeäksi on mainittu kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia. (OPH 2014, 15.)

3.4 Osallisuuden esteet

Osallisuuden motiivit ja esteet voidaan jakaa karkeasti toimijaan ja rakenteisiin liittyviin (Myllyniemi 2013, 6). Toimijaan liittyviä esteitä voivat olla esim. koulu- kiusaaminen, kotona tai koulussa koettu väkivalta tai sen uhka sekä seksuaalinen häirintä (Virrankari & Leeman 2022, 1). Tässä opinnäytetyössä keskitytään sen yhteiskunnallisen näkökulman takia tarkemmin nimenomaan rakenteisiin liittyviin esteisiin ja motiiveihin.

Eri yhteyksissä on esitetty kriittisiä huomioita siitä, miten valmiita ja valmiiksi suunniteltuja suomalaisille lapsille ja nuorille tarjotut osallistumisen rakenteet aikuisten suunnittelemina ovat. Kiilakoski (2017, 84–105) on havainnut useita osallisuuden esteitä tutkiessaan nuorten osallisuuden toteutumista koulujärjestelmässä. Siellä osallisuuden mekanismit ovat usein edustuksellisia, muodollisia ja aikuisten määrittelemissä puitteissa toteutuvia ja jäävät sellaisenaan kuulemisjärjestelmiksi, jotka eivät tarjoa nuorille kokemusta todellisesta vaikuttamisesta eli tunnetta siitä, että tärkeäksi koettuun asiaan on saatu aikaan konkreettista muutosta parempaan. Kiilakosken mukaan osallisuuden esteenä voi olla myös yhteisön muuntumaton toimintakulttuuri, jonka luonnetta ei osata tai haluta kyseenalaistaa. Osallisuutta on silloin, kun voidaan tehdä toisin.

Yhteisön osallistavan toimintakyvyn ja osallisuusalttiuden huonosta tilasta kertoo se, jos toistuvasti törmätään siihen, että asioiden tai käytäntöjen muuttaminen osoittautuu vaikeaksi, ellei mahdottomaksi. Kiilakoski muistuttaa, että osallisuuden edistäminen vaatii yhteisöltä kykyä reflektoida sitä, kenellä yhteisössä on mahdollisuus osallistua ja millaisia ennakkoehtoja se osallisuudelle asettaa. Edustukselliset, aikuisten säätämät järjestelmät, kuten oppilaskunnan hallitukset muodostavat Kiilakosken mukaan selkeän osallisuuden esteen, sillä ne tarjoavat osallistumisen mahdollisuuden vain niihin kuuluvien ryhmien – kuten oppilaskunnan hallitukseen valituille – jäsenille, joissa nuorilta edellytetään usein myös tietynlaista käytöstä, kieltä ja tapaa olla vuorovaikutuksessa. Näissä aikuisvetoisissa puitteissa nuorten ideoiden voi olla hankala tulla esille, jolloin heille syntyy kokemus siitä, ettei vaikuttamisosallisuus toteudu ja erityisen ongelmallista tämä on silloin, jos ajatellaan, että näiden edustuksellisuuteen

perustuvien järjestelmien turvaavan kaikkien osallisuuden. Jos osallisuus-toimien ansiosta ei synny vuorovaikutteista toimintaa, joissa nuoret ovat toimijoina, toteuttajina ja arvioijinakin, niin ne typistyvät vain näennäistä osallisuutta synnyttäväiksi mekanismeiksi. (Kiilakoski 2017, 84–105.)

Oikeusministeriön mukaan nuorten kuuleminen ja osallisuus päätöksente-koon vaihtelee kuntatasolla ja eikä nuorten yhdenvertaisuus tältä osin to-teudu. Tiedottamiskäytännöissä ilmeni paitsi kuntien välisiä, myös eroja yksittäisten kuntien alueiden sisällä. Osallistumiseen ja vaikuttamiseen liit-tyvä tiedottaminen tavoittaa hyvin nuorisotyön toiminnoissa ja vaikuttami-nessa jo mukana olevat nuoret, mutta jättää muut nuoret jäävät helposti katveeseen. Nuorten osallisuuden toteutumisen rakenteet ovat Suomessa edelleen muodollisia ja aikuisten lähtökohdista syntyneitä ja niitä arvioi-daan aikuisten toimijuuden kentällä ja heidän määrittelemillään toimijuu-den kriteereillä. (OM 2020, 30–32.) Tällöin aktiivisuudesta tulee helposti itseisarvo ja tilanne saattaa johtaa näennäiseen, päälleliimattuun osalli-suuteen, jos nuorille tarjolla olevilla osallisuutta mahdollistavilla järjestel-millä (esim. nuorisovaltuustolla) ei ole todellista päätösvaltaa vaan ne toi-mivat vain jonkunlaisina aikuisten tekemien päätösten kumileimasimina sekä aktiivisten nuorten harrastuskenttinä. (OM 2020, 155–160.)

Osallisuuden kokemista mitataan mm. THL:n osallisuusindikaattorilla, joka koostuu kymmenestä väittämästä, joilla kartoitetaan henkilön kokemusta oman elämänsä merkityksellisyydestä, yhteisöön kuulumisesta ja vaiku-tusmahdollisuuksista ja muista osallisuuden kokemukseen vaikuttavista tekijöistä.

Kuva 2 osallisuusindikaattori

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?*Merkitse jokaisen väittämän kohdalla se vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa kokemustasi.*

	täysin eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä
Tunnen, että päivittäiset tekemiseni ovat merkityksellisiä	☐	☐	☐	☐	☐
Saan myönteistä palautetta tekemisistäni	☐	☐	☐	☐	☐
Kuulun itselleni tärkeään ryhmään tai yhteisöön	☐	☐	☐	☐	☐
Olen tarpeellinen muille ihmisille	☐	☐	☐	☐	☐
Pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun	☐	☐	☐	☐	☐
Tunnen, että elämälläni on tarkoitus	☐	☐	☐	☐	☐
Pystyn tavoittelemaan minulle tärkeitä asioita	☐	☐	☐	☐	☐
Saan itse apua silloin, kun sitä todella tarvitsen	☐	☐	☐	☐	☐
Koen, että minuun luotetaan	☐	☐	☐	☐	☐
Pystyn vaikuttamaan joihinkin elinympäristöni asioihin	☐	☐	☐	☐	☐

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan osallisuuden kokemuksella on vahva yhteys esimerkiksi terveyteen, elämänlaatuun, toimeentuloon, koulutukseen, yksinäisyyteen, toimintakykyyn, tulevaisuuden suunnitteluun ja psyykkiseen kuormittuneisuuteen (THL 2023, 29). Koska osallisuuden kokeminen korreloi monen hyvinvointiin liittyvän muuttujan kanssa voi osallisuusmittausten tuloksia ja niissä tapahtuneita muutoksia tutkimalla perustellusti arvioida nuorten yleisen koetun hyvinvoinnin tasoa ja siinä tapahtuvia muutoksia.

Vaikka osallisuus kattaa nykyiselläänkin varsin laajasti erilaisia merkityksiä, jäsenyyksiä ja sidoksia ihmisen suhteessa yhteiskuntaan sekä vuorovaikutuksessa toisiin ihmisiin, tutkijoiden näkemyksen mukaan tarvetta osallisuuden käsitteen laajentamiseen on edelleen. Tietoverkot ovat monessa suhteessa hävittäneet maantieteelliset välimatkat ja nykyihmiselle on mahdollinen elämissä maailma, joka kattaa verkon välityksellä lähes koko maailman. Olemme lyhyessä ajassa siirtyneet elämään pienten, toisistaan irrallisten tai löyhästi toisiinsa kiinnittyneiden yhteisöjen ja yhteiskuntien maailmasta systemisen kokonaisuuden muodostavaan maailmaan, jossa pienikin muutos jossain sen osassa voi saada aikaan suuria muutoksia koko systeemissä. Osallisuuteen on perinteisesti laskettu kuuluvaksi myös vastuu ja huolenpito itseä lähellä olevista. Kuitenkin tämä ajattelumalli johtaa siihen, että kun osallisuuden piiri on kovin suppea, ulottuu myös huolenpito ja vastuu vain läheisiin. Planetaarinen kansalainen sen

sijaan kokee osallisuutta laajaan elämänverkkoon ja hänen jokapäiväinen vastuun piirinsäkin ulottuu kauas itsestä ja koskee kaikkea elämää maapallolla. (Salonen ym. 2022)

3.5 Maaseutualueiden nuorten osallisuuden kokemukset

Kun vuoden 2017 Nuorisobarometrissa tehtiin erillisotos harvaanasutuilla seuduilla, ei yhteiskunnalliseen toimintaan osallistumisessa havaittu eroja maaseutu- ja kaupunkialueiden nuorten välillä (Pulkinen & Rautopuro 2018, 38). Armilan mukaan maaseutualueiden nuoret kokevat poliittisviralliset vaikuttamisfooromit, kuten nuorisovaltuustot ja -parlamentit etäisiksi korkean kynnyksen vaikuttamispaikoiksi lähinnä siksi, koska nuorisovaltuustojen toimintaan on hankala osallistua, jos asuu keskellä ei-mitään eikä ole julkista liikennettä (Armila, 2023).

Näkökulma maaseudulla asuvien nuorten mahdollisuuksista osallisuuden kokemuksiin on kuitenkin usein liian yksipuolinen ja nuorten ajatukset maaseudulla elämisestä ovat mukaan moninaisia. Nuorelle kotikylä on hänen oman elämänsä tapahtumapaikka ja keskipiste, jossa omat itselle tärkeät asiat ovat. Nuoret arvostavat lähellä olevan luonnon tarjoamia mahdollisuuksia mielekkääseen, omatoimiseen tekemiseen sekä rauhaan ja levollisuuteen ja heillä on vahva, koti- ja perhekeskeinen suhde kotiseutuun. (Tuuva-Hongisto ym. 2016, 9, 25–26.) Pöysä puolestaan on havainnut erityisesti poikien kokevan maalla asumisessa olevan myös paljon hyvää, sillä se tarjoaa poikien näkökulmasta rauhaa sekä olemisen ja tekemisen vapautta ja yhdessäoloa varsinkin miespuolisten perheenjäsenten tai sukulaisten kanssa metsästäen ja kalastaen (Pöysä 2022, 80).

Käyhkön ja Armilan mukaan tyttöjen näkemykset ovat siltä osin yhteneväiset, että hekin kyllä arvostavat luonnonläheisyyttä ja rauhaa, mutta heidän ajatuksissaan tulevaisuus ja hyvä elämä on silti toisaalla ja niiden tavoittelemisen vaatii sekä henkistä, että fyysistä irtiottoa heidän ahtaaksi ja ilmapiiriltään jämähtäneen mentaalisesti maskuliiniseksi kokemastaan kotipaikasta (Käyhkö & Armila, 2021). Nuorten fyysistä hyvinvointia vahvistaa se, että pakollinen liikkuminen julkisen liikenteen kantaman

ulkopuolella tapahtuu usein terveellisesti kävellen tai pyöräillen. Maaseutu näyttäytyykin myös omaehtoista toimintaa inspiroivana maisemana.

Armilan ym. mukaan osa nuorista haluaa lähteä kotikylästä heti, kuin se on mahdollista ja osan taas on pakko, koska monet opiskelupaikat sijaitsevat kaupungeissa. Osa nuorista taas tyytyy paikkakunnan koulu- ja harrastusmahdellisuustarjontaan, koska ei ole henkisesti valmis muuttamaan pois kotoa. Paitsi koulu- ja harrastusmahdollisuuksissa valinnanvaraa ja tarjontaa myös kesätyö-, TET- ja työharjoittelupaikoista sekä organisoituista harrastusmahdollisuuksista on maaseutualueilla merkittävästi kaupunkialueita vähemmän. Arkisten asioiden sujuminen, liikkuminen paikasta toiseen, kavereiden tapaaminen jne. saattavat vaatia maaseutualueen nuorelta ja hänen vanhemmiltaan paljon ajallista ja taloudellista panostusta. (Armila ym. 2017)

Penttisen ja Ronkaisen mukaan paikkakunnalle kiinnittymistä ohjaavat sosiokulttuuriset ja naapurustovaikutukseen liittyvät tuttuuteen kiinnittymisen tekijät (Penttinen & Ronkainen 2018, 36). Tämä näkyy käytännössä siinä, että nuoret kiintyvät ja juurtuvat kotipaikkaansa sen näennäisistä puutteista huolimatta. Tapion ja Liikasen mukaan nuorten arkeen liittyvien sosiaalisten verkostojen merkityksellisyys ja tärkeys korostuu maaseudulla asuvien nuorten elämäntyytyväisyydessä ja heidän yhteisöllisyyden arvostuksesta kertoo esim. kaupunkinuoria aktiivisempi vapaaehtoistoimintaan osallistuminen. Monesti maaseutualueella olevia asuinympäristöjä pidetään luontaisestikin yhteisöllisempinä ja siellä yhdessä tekemiseen kuten vapaaehtoistyöhön tai oppilaskuntatoimintaan tuntuu alueella kasvaneista nuorista luontevalta osallistua. Voi myös olla, että yleisesti negatiivisena asiana nähty harrastamismahdollisuuksien rajallisuus tai puute voikin kannustaa nuoria yhdessä tekemiseen ja lähiympäristöön vaikuttamiseen (Tapio & Liikanen 2013).

Maaseutuympäristöissä asuvien nuorten suhteet naapureihin, perheeseen ja sukuun saattavatkin siis muodostua hyvin läheisiksi ja suhteet muualla asuviin isovanhempiin, isosisaruksiin ja muihin sukulaisiin voivat tarjota nuorelle mahdollisuuksia viettää aikaa myös kaupungissa näiden luona

vieraillen. Armila toteaakin niiden nuorien, joilla on vanhempia sisaruksia tai muita perheenjäseniä ja sukulaisia kaupungeissa, olevan onnellisessa asemassa siksi, että heillä on tällaisen tukikohdan ansiosta valittavanaan opiskelualansa huomattavasti laajemman alueen tarjonnasta. Nämä nuoret saattavat myös saada helpommin luvan muuttaa pois kotoa heti peruskoulun jälkeen, kuin ne nuoret, joilla ei tuttua kiinnekohtaa ja tukihenkilöitä kaupungissa ole. (Armila 2016, 3.)

Armilan mukaan vanhemmat ovat myös yleensä tietoisia niistä käytännön hankaluuksista, joita syrjässä asuminen nuorten elämään tuo ja usein pyrkivät helpottamaan niitä esim. osallistumalla kaupunkinuorten vanhempia enemmän harrastus- ja kaverikyläilykuljetuksiin. Tämä myös lisää kuin huomaamatta arkielämässä yhdessä vietetyn ajan määrää ja tarjoaa mahdollisuuden nuoren ja vanhempien välisen hyvän keskusteluyhteyden ja läheisten suhteiden pysyvyydelle myös murrosiän myrskyjen ja karikoiden läpi. Kulkemisen hankaluus ja tarjonnan kapeus saattavat kuitenkin rajoittaa maaseutunuorten näkemyksiä omista harrastus- ja tulevaisuudennäkymistään. Näin tapahtuu silloin, jos nuoret tyytyvät siihen mitä on, koska enemmän toivominen vain vaikeuttaisi ja hankaloittaisi elämää. (Armila ym. 2017, 69–73.)

Tämä ilmiö on ainakin tutkimustulosten valossa todellinen: harvaan asuttujen alueiden nuorten itseään koskevat koulutusodotukset olivat selkeästi matalammat, kuin muiden alueiden nuorien. Yliopistotutkinnon odotti suorittavansa 38 % harvaan asuttujen alueiden tytöistä ja 21 % pojista, kun muilla alueilla asuvista tytöistä 48 % tähtäsi yliopistotutkintoon ja pojistakin 39 %. (Pulkinen & Rautopuro 2018, 31.) Fyysisten välimatkojen pituus ja liikenneverkon suppeus sekä tietoverkkojen riittämätön käyttö palvelutarjonnassa ovatkin merkittäviä osallisuuden esteitä (Tapio & Liikainen, 2013).

Kuitenkin kaiken tämän vastapainoksi maaseudun elinympäristöt voivat tarjota asukkailleen yhteisöllisyyttä ja sellaisia vapaa-ajanviettotapoja, jotka kaupunkialueilla eivät ole mahdollisia Harvaan asutuilla alueilla asuvat nuoret voivat heidän mukaansa hyvin: nuorista joka neljäs koki kuuluvansa erittäin tiiviisti koulu- tai työyhteisöön ja vielä suurempi osuus eli

noin joka kolmas suomalaisen yhteiskuntaan. Rahanpuute ei näytä määrittelevän nuorten mahdollisuuksia yhtä vahvasti kuin muilla alueilla, he olivat kokeneet vähemmän kiusaamista ja kokivat muiden alueiden nuoria useammin, että oppilaiden mielipiteet oli otettu huomioon koulutyön kehittämisessä. (Pulkinen & Rautopuro 2018, 37–42.) Tästä näkökulmasta katsottuna maaseutualueella asuvat nuoret kokivat jopa hieman kaupunki- nuoria enemmän osallisuutta.

4 KEHITTÄMISPROSESSIN TOTEUTUS

4.1 Kehittämisen tavoite ja toimenpide

Opinnäytetyön tavoitteena on vahvistaa kohderyhmän eli Kouvolan ja Iitin maaseutualueilla asuvien nuorien osallisuutta ja vaikuttamisvalmiuksia tarjoamalla heille mahdollisuus osallistua Pohjois-Kymen Kasvun Nuorisoleader - toiminnan tulevien suuntaviivojen suunnitteluun. Tämä tapahtuu jalkautumalla nuorten pariin ja päästämällä heidät ääneen Säpinää Nuorisoleaderiin -kiertueella, jonka kuluessa alueella asuvilta nuorilta kerätään ensikäden tietoa heidän kotialueidensa tämänhetkisestä tilanteesta heidän omasta näkökulmastaan nähtynä. Kiertueella myös kannustetaan heitä tekemään omia ehdotuksia ja aloitteita omien kotialueidensa kehittämiseksi heidän lähtökohdistaan ja toiveistaan käsin ja rohkaistaan heitä jakamaan omia näkemyksiään sekä innovoimaan ennakkoluulottomasti uusia projekteja tai nuorisotyön malleja. Kiertueella kerättyjen havaintojen, tietojen ja ehdotuksien pohjalta syntyy Pohjois-Kymen Kasvun nuorisohjelma.

4.2 Kehittämisprosessin suunnittelu

Hakiessani tietoa ja inspiraatiota kehittämistyötä varten tutustuin ajatuksella Sitran julkaisuihin Seitsemän oppituntia nuorten osallisuudesta, Sitra Labin viisi käytännön kokeilua lasten ja nuorten eriarvoisuuden vähentämiseksi ja 5

+ 1 vinkkiä nuorilta aikuisille: Nuoret vaikuttavat, kun osallisuus on oikeaa. Niiden perusteella minulle alkoi varsin nopeasti hahmottua, miten kehittämistyöhön kannattaa tarttua. On jalkauduttava nuorten arkeen, mentävä

sinne, missä he ovat ja tarjottava heille mahdollisuus kertoa ajatuksistaan omista lähtökohdistaan mielekkäillä tavoilla ja yhdessä muiden nuorten kanssa. Nuorten avoin ja ennakkoluuloton kuunteleminen on ensiarvoisen tärkeää, sillä netissä tehtävät kyselyt tai haastattelut eivät tarjoa nuorille inspiroivaa ja innostavaa alustaa ideoiden synnylle.

Tämä kokemusnäkökulma on lähestymistapa, jossa tutkija on kiinnostunut tutkittavan yksilöllisistä kokemuksista ja niiden saamista subjektiivisista merkityksistä, kuten siitä, miten tutkittavat tekevät ymmärrettäväksi omaa elämäänsä ja kokemuksiaan sekä millaisen merkityksen asiat saavat hänen elämässään. Kokemusnäkökulmasta tehty tutkimus ei tuota objektiivista tietoa vaan tietoa tutkittavien kokemuksista. Kokemusnäkökulmaan yhdistyy myös emansipatorinen eli tietoisuutta tai toimintaa vapauttava tiedonintressi (Kallinen & Kinnunen 2021). Tässä opinnäytetyössä kokemusnäkökulma on maaseutualueilla asuvien nuorien, joiden ääni ei heidän kotikunnissaan välttämättä riittävästi kuulu.

Lähestyin paikallisia oppilaitoksia, nuorisotilojen ohjaajia ja nuorisovaltuusto- laisia sähköpostitse kysyäkseni lupaa tulla vierailemaan niissä hankkeen tiimoilta (liite 1). Suunnitelmana oli järjestää 10–15 ryhmätapaamista, joissa on mukana seutukunnan nuoria ja/tai nuorten kanssa toimivia tahoja. Tekisin laadullista tutkimusta, jonka läpileikkaavana otteena on nuorten kuuleminen mahdollisimman monissa eri konteksteissa ja pyrkiä tutkimuksen aikana saatujen havaintojen perusteella ymmärtämään maaseutualueiden nuorten tarpeita ja käytäntöjä ja samanaikaisesti rohkaista heitä uusiin ja tuoreisiin avauksiin siitä, miten näihin tarpeisiin voitaisiin vastata entistä paremmin ja mitä heidän mielestään pitäisi käytännössä tehdä oman elinympäristönsä veto- ja elinvoimaisuuden lisäämiseksi.

Kehittämisstrategian ja -suunnitelman perusteella metodiksi valitsin osallistuvan kehittämisen, jonka avulla selvitän nuorten omaa ympäristöään koskevia tulkintoja ja käsityksiä. Osallistuva havainnointi perustuu ihmisten ja ympäristöjen monipuoliseen havainnointiin olemalla läsnä heidän toimintaympäristöissään ja konkreettisesti vuorovaikutuksessa heidän kanssaan ja jonka avulla pyritään kohderyhmän kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseen. (Lähdesmäki ym. s.a.; Kinnunen & Kallinen, 2021).

Osallistuisin menemällä mukaan vapamuotoisiin, nuorten esiin nostamista aiheista tapahtuviin keskusteluihin ja niihin liittyvien lisäkysymyksien esittämisestä sekä tilanteen mukaisesti kertomalla omasta opinnäytetyöstäni ja kyselemällä mitä ajatuksia aihe nuorissa herättää. Tarkoitukseni oli myös kiertuekäyntien yhteydessä haastatella paikallisia nuoriso-ohjaajia ja muita nuorten parissa toimivia henkilöitä opinnäytetyön teemaan kuuluvista aiheista jokaisen kohteen alueelliseen tilanteeseen liittyvän lisätiedon hankkimiseksi.

Valmiissa opinnäytetyössä kuvaisin kehittämistyön etenemistä ainakin kiertue- käyntiraporttien, kuvataallenteiden ja ryhmätöiden aikana syntyneiden projektiehdotuksien avulla. Kiertuekäyntiraportteihin kirjaan myös nuorten ja heidän kanssaan toimivien ammattilaisten esiin tuomia asioita, näkemyksiä ja toiveita sekä omia ajatuksiani ja tuntemuksiani tapaamisten ilmapiiristä ja kohtaamisten aikana tekemiäni havaintoja nuorten käyttäytymisestä ja heidän ja aikuisten välisestä vuorovaikutuksesta.

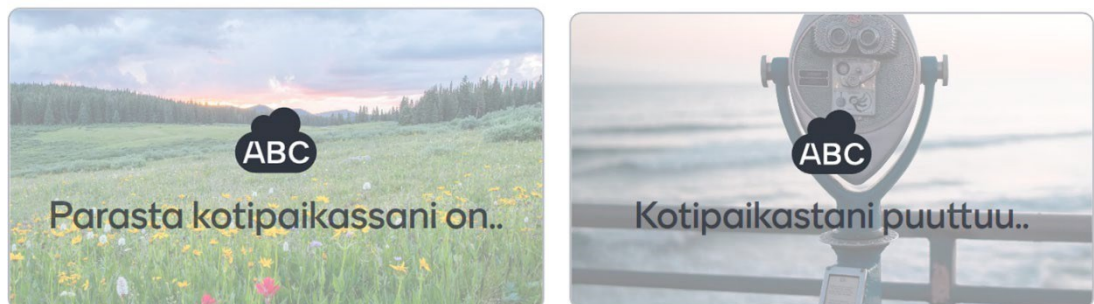
Käytännön toteutusta varten suunnittelin kolme toisistaan hieman poikkeavaa lähestymistapaa, jotka parhaiten sopisivat kulloiseenkin toimintaympäristöön. Lukioissa ja muissa oppilaitoksissa vierailen formaalissa toimintaympäristössä oppituntien aikana, jotka ovat nuorille osa koulun laatimaa päivän ohjelmaa, johon heillä on velvollisuus osallistua. Tavoitteeni on silti, että kiertuekäynti jäisi oppilaille mieleen kouluarkea piristävänä ja inspiroivana tapahtumana, jossa syntyy spontaania keskustelua ja mielipiteiden vaihtoa oman kotikylän nuorten elinolosuhteisiin ja alueen kehittämistarpeisiin liittyen. Todellisen osallisuuden kannalta on huomiotava, että nuorten vastaukset ja mielipiteiden ilmaiseminen perustuvat vapaaehtoisuuteen ja heillä on oltava myös mahdollisuus olla tuomatta ajatuksiaan julki. Oppilaitosvierailujen ohjelma koostuu alustuksesta ja siihen liittyvästä tekemästäni diasarjasta (kuva 3), jossa nuoriso-ohjelmaa lähestytään yhtenä EU:n mahdollistamana vaikuttamismahdollisuutena. Samalla tarjoutuu tilaisuus lisätä nuorten tietämystä EU:n nuoriso-ohjelmista ja niissä tarjolla olevista liikkuvuus-, rahoitus- ja muista mahdollisuuksista ja kylvää ajatuksen siemeniä heidän henkilökohtaisia tulevaisuuden suunnitelmiaan ajatellen.

Kuva 3 alustukseen liittyvä diasarja

Alustuksen loppupuolella on lyhyt osio Nuoris-Leader-toiminnasta ja sitä kautta johdattelen teemaa eteenpäin päivän ryhmätyöskentelyn ohjeistukseen. Alustuksen päätteeksi herättelen nuoret pohtimaan omaa kotikyläänsä Mentimeter-kyselyllä, johon osallistuvan tehtävä on jatkaa yhdellä sanalla lauseita ”Parasta kotipaikassani on...” ja ”Kotipaikastani puuttuu...” (kuva 4).

Kuva 4 Mentimeter-kyselyn pohja

Tämän jälkeen jaan luokan 3–4 oppilaan pienryhmiin ja annan heille tehtäväksi suunnitella projektin, jonka he toteuttavat Säpinäsatasten periaatteita noudattaen. Projektin tulee siis olla nuorten itsensä toteutettavissa, konkreettinen, toteuttamiskelpoinen, päihteetön ja laillinen sekä kohdentua Kouvolaan tai Iitin alueelle. Ryhmän tehtävänä on kirjata projektin nimi ja sen pääkohdat paperille. Noin 30 minuuttia kestävästä pienryhmätyöskentelystä jokainen ryhmä esittelee vuorollaan oman projekti-

ideansa muille ja ideoista ja niiden herättämistä ajatuksista ja mielipiteistä keskustellaan vapaamuotoisesti.

Nuorten Talot Kouvolassa ja litiin puolella Nuokku ovat lukioikää nuorempien vapaa-ajan kokoontumispaikkoja ja suunnittelin niihin kevyemmän ja viihteellisemmän ohjelman. Mielestäni nuoret pitää myös palkita osallistumisestaan, johon he ovat antaneet vapaa-aikaansa. Lupauksella osallistumista palkitsemisella nuoria saadaan myös motivoitua mukaan. Nuorten tiloihin tehtävien kiertuevierailuiden aikana tarkoitukseni on paitsi havainnoida nuoria myös pyrkiä herättämään keskustelua luontevissa pienryhmissä ja mahdollisesti isommassa ryhmäkeskustelussa, johon voisivat osallistua kaikki paikallaolijat.

Ryhmäkeskusteluun osallistuneiden kesken arvotaan vierailun päätteeksi elo- kovalippupaketti kahdelle. Ajattelin näiden menetelmien sopivan koulun ulko- puoliseen, epäformaaliin toimintaympäristöön, sillä nuorten tilojen asiakkaiden motivoiminen osallistumaan koulutyöstä muistuttavaan luennon kuuntelemiseen ja sitä seuraavan strukturoituun ryhmätyöskentelyyn voi olla vaikeaa ja saattaa jopa karkottaa nuoret pois tilanteesta. Nuorten tiloissa aikaansa viettävät nuoret ovat pääsääntöisesti yläkouluikäisiä, joiden kiinnostus yhteiskunnallisiin asioihin voi olla niukkaa sen vuoksi, etteivät ne vielä yhdisty heidän ajatuksiinsa heidän omaan kokemusmaailmaansa. Tiedotan nuorille vierailusta etukäteen tilojen somekanavissa, joihin niissä työskentelevät nuoriso-ohjaajat päivittävät valmiiksi jokaista tapahtumaa varten erikseen laatimani tapahtumailmoituksen (kuva 5) ja mahdollisuuksien mukaan tehostavat tapahtumamainontaa muillakin keinoin.

kuva 5 Jaalan NuortenTalolla järjestämäni tapahtumaan tekemäni mainos

#nuoriso
LEADER

"Moi! Onks sul mitää hyvii ideoit?"

Säpinää Kouvolan ja Iitin Nuoriso-Leaderiin -kiertue Jaalan nuokkarilla **13.4.**

Mitä juuri **SINÄ** ajattelet sun kotikylältä puuttuvan tai mitä toivoisit siellä tapahtuvan?

...festari, ostari, luostari, jamit, lanit, ravit, kisat, visat, mesta, siesta, fiesta, luontopolku, pelikenttä, taidenäyttely, käsityöpaja, harrasteluola, bändikellari..

Tuu rohkeesti vaikka yksin tai ota mukaan kaveri tai useampi jakamaan ajatuksia, ideoimaan ja vaikuttamaan!

Erittäin Tärkeä Huomio!

Kaikkien tapahtumaan osallistuvien kesken arvotaan leffalippupaketti kahdelle!

Nuoriso-Leader
virtaa nuorilta nuorille.

LEADER
Pohjois-Kymen
Kasvu

 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Nuorisovaltuustot ovat tästä näkökulmasta formaalin ja epäformaalin väli- maastossa olevia toimintaympäristöjä. Koska tapahtuma kuitenkin olisi varsi- naisen valtuustotyön ulkopuolista toimintaa, josta nuorisovaltuuston jäsenet eivät esimerkiksi saisi kokouspalkkioita, kutsuisin sekä Kouvolan että Iitin valtuustot ohjelmalliseen yhteistapaamiseen, jonka yhteydessä keräisin heiltä aineistoa lähinnä heidän välisiään keskusteluja kuunnellen ja niihin mahdollisuuksien mukaan tarkentavia kysymyksiä kysyen sekä kertomalla opinnäytetyöstäni ja johdattelemalla siten koko ryhmän kes- kustelevaan aiheen herättämistä ajatuksista ja mielipiteistä.

4.3 Kehittämistyön eteneminen

4.3.1 Inkeroinen ja Myllykoski, 27.3.2023

Säpinää Kouvolan ja Iitin Nuoriso Leaderiin -kiertue alkoi Inkeroisista. Olin sopinut Kouvolan kaupungin nuoriso-ohjaajan kanssa, että lähti- simme yhdessä Inkerosiin tapaamaan paikallisia nuoria jalkautumalla In- keroisissa opiston rantaan Kouvolan nuorisotoimen Nupaku-autolla

grillailun ja mölkyn pelaamisen merkeissä. Inkeröisten Nuorten Talolla tapahtuneen vesivahingon jäljiltä varsinainen nuorisotila oli käyttökiellossa. Käyntipäivä sattui kuitenkin yöllisen lumipyryn jälkeiselle päivälle, eikä mitään mahdollisuutta suunnitelman toteuttamiseen ollut. Nuoriso-ohjaajat työskentelevät työpareina, joten seuraan liittyi toinen nuoriso-ohjaaja. Sovimme jalkautuvamme Inkeröisissä paikkoihin, joissa nuoret paremman puutteessa viettävät aikaansa: kirjastoon ja kauppojen aulatiloihin. Käynnissä ollut ennakkoäänestys oli karkottanut nuoret kirjaston tiloista ja eikä juuri ketään ollut liikkeellä. Näytti siltä, ettemme löytäisi yhtään nuorta ja olimme jo saaneet puhelimitse viestin saapua Myllykosken Nuorten Talolle päivystämään, sillä sieltä oli lähdessä ryhmä nuoria nuorisotyöntekijöiden saattamana elokuvaan Kouvolaan.

Ennen Myllykoskelle lähtöä tavoitimme paikallisen K-Marketin aulasta kuusihenkinen poikajoukon, jotka kovasti harmittelivat nuorten tilassa tapahtunutta vesivahinkoa, sillä heidän kertomansa mukaan mitään muuta paikkaa ei Inkeröisissä nuorille tällä hetkellä ole. Kun vielä paikalliset alaja yläkoulut toimivat väistötiloissa, koska uusi monitoimitalo on vasta rakenteilla ja valmistumassa syksyksi 2024, niin nuorten tilanne Inkeröisissä oli sanalla sanoen lohduton ja pikaiset toimet taajaman nuorten elinolojen parantamiseksi olisivat ehdottoman välttämättömiä.

Siirryimme Myllykoskelle, jossa paikallinen NuortenTalo toimii kirjaston kanssa samassa rakennuksessa varsin mukavissa ja toimivissa tiloissa. Paikalla oli saapuessamme reilut kymmenisen nuorta ja myöhemmin elokuvaan lähteneiden tilalle saapui lisää porukkaa niin, että pääsin jututtamaan kaikkiaan noin 15:ttä 12–15-vuotiasta nuorta. Myllykosken nuoret olivat hieman yllättäenkin pääosin tyytyväisiä kotikylänsä palveluihin ja varsin yksituumaisia he olivat ainoastaan siitä, että jonkunlainen mopoverstas, eli paikka, jossa nuoret voisivat korjailla ja laitella mopojaan, olisi tarpeen kylälle saada. Myös kauppakeskusta ja uimahallia nuoret toivoivat ja ehdottelivat muitakin hieman isomman mittakaavan hankkeita. Kerroin heidän ikätasonsa huomioiden Nuoriso Leader -toiminnasta ja siitä, kuinka heidän on aivan mahdollista toteuttaa omia hankkeitaan sen avulla. Kerroin Nuoriso Leaderin ideasta ja toiminnasta myös Myllykosken Nuorten Talon vakituisille työntekijöille, sillä nuoriso-ohjaajat voivat olla

avainasemassa innostamassa ja ohjaamassa alueen nuoria oman kylän kehittämistoimintaan. Sain myös jokaiselta tapaamaltani nuoriso-ohjaajalta ensikäden tietoa alueen nuorten tilanteesta, toiveista ja tarpeista.

4.3.2 Jaalan NuortenTalo, 13.4.2023

Jaalan NuortenTalon vastaava nuoriso-ohjaaja oli kertonut minulle jo etukäteen, että heillä käyvät nuoret ovat ulospäinsuuntautuneita ja rohkeita nuoria ja tämä todellakin piti paikkansa. Kaikki tuntuivat tulevan erinomaisesti keskenään toimeen, vaikka ikähaarukka oli varsin laaja, sillä joukko koostui 12–18 vuotiaista nuorista. Pääosin he kuitenkin olivat yläkouluikäisiä, 7.–8.-luokkalaisia. Nuoret olivat selvästi kaikki toisilleen tuttuja ja hyvä yhteishenki tuntui selvänä paikan tunnelmassa. Nuoret tulivat heti juttelemaan ja kyselemään vierailuni ohjelmasta ja olivat muutenkin hyvin vastaanottavaisia. Nuoriso-ohjaaja kertoikin valmistelleensa heitä vierailuuni.

Toinen ohjaajista toimi myös viereisen koulun koulunkäynninohjaajana ja kertoi, että Jaalan koululaisten vanhempien ja oppilaitoksen välinen yhteistyö on erityisen toimivaa: kiusaamiseen puututaan hyvin matalalla kynnyksellä ja kaikki oppilaat oppivat heti alimmilta luokilta alkaen kunnioittamaan koulun sääntöjä ja toimimaan osaltaan kaikkien kouluvihiytyvyyden hyväksi. Hän kuvaili koulussa käytössä olevaa toimintamallia, jonka mukaan: ”Jokaisen vastuulla on pyytää toista mukaan eri toimintoihin ja jokaisen vastuulla on myös lähteä mukaan pyydettyessä”. Tämän ohjenuoran soisin olevan laajemmaltikin käytössä, sillä lapsista ja nuorista näkyi selvästi luottamus kaveriyhteisöön.

NuortenTaloilla tarkoitukseni on ainoastaan kysellä vapaamuotoisesti nuorten elämästä kotikylillään ja kuulostella heidän toiveitaan ja odotuksiaan sen tarjoamista ajanviettotavoista. Jaalan nuoret osallistuivat aktiivisesti keskusteluun ja pohtivat aihetta ikäisikseen kypsällä tavalla. Heidän toiveissaan oli mm. paikallisen Liikasenmäen ruohokentän (jalkapallokenttä, jos ymmärsin oikein) tasaaminen, sillä se on heidän kertomansa mukaan kuoppainen ja muutenkin epätasainen ja siksi siinä ei ole hyvä pelata. Toinen suosiota saanut ehdotus oli ponnauduslaudan

rakentaminen paikalliselle uimarannalle. Myös yleinen toive mopomiitistä tuli esiin useammassa kuin yhdessä puheenvuorossa. Kannustin nuoria miettimään ja jatkojalostamaan näitä ideoita ja laittamaan hihat heilumaan vaikkapa talon nuorisotyöntekijöiden avulla ja ohjauksessa.

Käyntini Jaalassa avasi silmäni sille, miten jopa saman kaupungin sisällä asuvat nuoret ovat kovin eriarvoisessa asemassa toistensa kanssa. Veratessani Jaalan NuortenTalon viihtyisiä ja toiminnallisia tiloja liikunta- ja punttisaleineen, keittiöineen, olo- ja pelihuoneineen, ja pihalla käytettävissä olevine aidattuine ulkokenttineen tekonurmineen, koripallokoreineen Inkeröisten vettä tulvivaan ja käyttökiellossa olevaan NuortenTaloon, näyttäytyi kuva inkeröislaisten nuorten hyvinvoinnista lohduttomana ja puutteellisena. Alueelliset erot ovat nuorten yhdenvertaisuuden kannalta hälyttävän suuria ja se myös näkyi nuorissa jopa siinä lyhyessä ajassa, jonka heidän seurassaan vietin.

4.3.3 Kuusankosken lukio 17.4.2023

Olin sopinut kiertuekäynnistä Kuusankosken lukion yhteiskuntaopin opettajan kanssa. Hän kertoi tässä jaksossa opettavansa yhteiskuntaoppia kahdelle eri ryhmälle, jossa toisessa oli 23 ja toisessa 25 opiskelijaa. Tapatumapäivänä hän oli kuitenkin sairauslomalla ja tapasin hänen sijaisensa sovitusti lukion aulassa. Pidin molemmille ryhmille 75 min työpajan, jonka aluksi johdattelin nuoret teemaan kertomalla muutamista EU:n nuorille tarjoamista mahdollisuuksista (Erasmus+ opiskelija- ja nuorisovaihdot sekä European Solidarity Corps) ja lyhyen Leader-toiminnan esittelyn jälkeen Nuoriso-Leaderiin ja varsinaiseen aiheeseen.

Alustuksen jälkeen pyysin kumpaakin ryhmää verryttelemään aivojaan vastaamalla tekemääni helppoon Mentimeter-kyselyyn, jossa heidän piti parilla sanalla jatkaa lauseita 'parasta kotipaikassani on...' ja 'kotipaikastani puuttuu...'. Kyselyn vastauksista kävi ilmi, että useat nuoret arvostavat kotipaikassaan luonnon rauhaa ja vesistöjen (Käyrälampi ja Kymijoki) läheisyyttä, hyviä urheilupaikkoja ja bussiyhteyksiä, tarpeellisten palvelujen saatavuutta, kavereita, perhettä ja muita läheisiä. Ääniä saivat myös Mielakan Bike Park, Utin Jääkäriyrykmentti, Veturin Citymarket,

betonirakennukset ja Hesburger. Kyselyssä alueelta puuttuvaksi mainittiin esim. ympäri vuorokauden auki oleva kauppa, viihtyisä puisto, bussiyhteydet, ulkona sijaitsevat ajanviettopaikat, lii kuntamahdollisuudet, sairaala ja nuorten palvelut.

Kyselyyn vastaamisen jälkeen pyysin nuoria jakautumaan 3–4 hengen pien- ryhmiin ja suunnittelemaan konkreettisen, toteuttamiskelpoisen projektin, jonka budjetti olisi 1000 euroa, jonka he voisivat ryhmänä, mahdollisesti toisten nuorien ja aikuisten avulla, toteuttaa ja jossa noudatettaisiin Säpinäsatasten myöntämisperiaatteita. Aikaa ryhmätyölle oli 25 minuuttia, jolloin meille jäisi 75 minuutin oppitunnista 20 minuuttia ryhmätyön purkamiseen.

Ensimmäinen ryhmä kävi suunnittelutyöhön aktiivisesti ja työn tuloksena syntyi useita hienoja ja ainakin pienen hienosäädön jälkeen täysin toteuttamiskelpoisia ideoita, joista nuoret selvästi itsekkin innostuivat.

Seuraavassa muutamia poimintoja projekti-ideoista:

- nuorten vehreä, viihtyisä ja puhdas hengailupaikka Mäkikylän kentälle: (urheilumahdollisuuksia, penkkejä ja pöytiä, kesäkioski)
- vanhan ajan soutukilpailutapahtuma Kymijoella
- Amazing Race Kouvola, pelillisyyttä hyödyntävä, koko kesän kestävä ja nuoria eri tavoin liikkumaan kannustava tapahtuma, jossa liikutaan ympäri Kouvolaan erilaisia tehtäviä suorittaen ja pisteitä keräten.
- Rock- ja metallimusiikkitapahtuma, jossa nuorten omat bändit pääsevät esiintymään ja jossa esiintymisten välillä nuorten kokeiltavana olisi (vuokratut) rummut, basso ja kaksi kitaraa. Tapahtumassa olisi myös myynti-koju, jossa myytäisiin bänditavaraa, kuten paitoja ja Cd-levyjä.
- Leffatapahtuma, jossa esitetään vanhoja klassikkoelokuvia.
- Pop-up -kotileipomomyymälä / -kioski, johon kuka tahansa voi tuoda omia leipomuksiaan myytäväksi asiakkaille.

Lounastauon jälkeen vuorossa oli toinen ryhmä, joka syystä tai toisesta oli

huomattavasti ensimmäistä ryhmää passiivisempi. Ryhmästä ei irronnut oikein mitään ja ainoa ryhmä, joka ryhmätyössään sai suunnittelupaperilleen enemmän kuin kaksi sanaa, ehdotti annetusta budjetista piittaamatta perustettavaksi ehdottajan toiveiden mukaista kahvilaa. Olimme opettajan kanssa molemmat hämmästyneitä ryhmien osallistumisaktiivisuuden eroista, mutta totesimme, että pakottamalla ei työpajatyöskentely kuitenkaan onnistu, joten tähän oli tyytyminen.

4.3.4 litin lukio, 19.4.2023

Olin sopinut kiertuekäynnistä litin lukion rehtorin kanssa. Hän oli kertonut, että litissä tapaisin kaksi noin 20 oppilaan ryhmää. Saapuessani sovitusti lukiolle, rehtori oli paikalla, mutta kertoi saaneensa lauantaina positiivisen koronatuloksen ja vaikka hän omien sanojensa mukaan tunsikin itsensä aivan terveeksi, hän pysytteli omassa huoneessaan ja sieltä ohjeisti vararehtorin ohjaamaan minut luokahuoneeseen valmistelemaan työpajaa. Pidin molemmille ryhmille samantyyppisen alustuksen, kuin olin pitänyt Kuusankosken lukiolla. Mentimeter-kyselyn jälkeen kummatkin ryhmät kävivät kiinni työpajatyöskentelyyn samalla ohjeistuksella, jonka olin antanut myös edellisellä lukiokäynnillä.

Huolimatta siitä, että muutamia oppilaita tipahteli kummallekin tunnille kesken esityksen uusintakokeita tekemästä, litin lukion molemmat luokkar ryhmät olivat todella aktiivisia, puheliaita ja innokkaita. Itseasiassa he suunnittelivat projektejaan sellaisella tarkkuudella, että annettu työskentelyaika meinasi loppua kesken ja sitä piti hieman venyttää. Toisaalta ideat olivat niin valmiita ja hyviä, että niiden esittelykin kävi joutuisasti.

Seuraavassa muutamia poimintoja projekti-ideoista:

- Kesäfestarit Ravilinnan hiekkakentällä: esiintyjä, äänentoistolaitteet, lava ja tunnelmavalaistus. Myyntikoju, jossa tarjolla syötävää ja juotavaa ja jonka tuotoilla katetaan osa projektin kustannuksista. Arvontaa ja pelejä.
- Mopomiitti Kymiringillä, jossa mm. hienoin mopo -kilpailu.
- litin nuorten Airsoft INA. ”Haluamme kannustaa litin kunnan nuorisoa Airsoft-harrastukseen, joka on hyvä ja fyysinen pihaharrastus

kaveriporukoille, joka toimii myös kuntoiluna. Airsoft-harrastuksen aloittaminen on kallista ja siksi kaikilla ei ole mahdollisuutta päästä kokeilemaan.” Projektiryhmä hankkisi rahalla varusteet, suojalaseja akkuja, kaasuja ja kuulia ja vuokraisi hallin harrastetilaksi sekä tekisi metsään rajatun alueen harrastusta varten ja näin tarjoaisi kaikille mahdollisuuden kokeilla tätä harrastusta ja saada alueelle uusia lajin harrastajia.

- Järvikalastus-ryhmä hankkisi perinteisiä mato-onkia sekä talveksi pilkkivälineitä, joita kuka tahansa voisi lainata ja tutustuttaisi muita lapsia ja nuoria kalastusharrastukseen lähtemällä heidän mukaansa kalastamaan ja neuvomaan harrastuksessa.
- Speedrun-pelitapahtuma (speedrun eli pikapelaaminen on videopelin tai sen osan läpi suorittaminen mahdollisimman nopeasti)
- Katumaalautapahtuma
- Askartelutyöpajoja, joihin kenen tahansa on mahdollista osallistua ja jossa tarjolla on ohjausta ja ideoita sekä kaikkien käytettävissä askartelumateriaaleja.
- Mehudisco nuorille Urajärven rannalla kesäyönä

Molempien ryhmien työpajan päätteeksi kävimme vielä pikaisesti läpi Säpinä- satasten hakuprosessin, sillä nuorten projekti-ideat olivat mielestäni varsin onnistuneita ja halusin rohkaista nuoria ryhtymää oikeasti toimeen projektiansa toteuttamiseksi. Airsoft-ryhmä jäi vielä tunnin jälkeenkin tekemään muistiinpanoja hakuprosessista ja kyselemään lisätietoja. Molempien ryhmien työskentelyn päätyttyä arvoimme vielä kaikkien osallistuneiden kesken leffaliput kahdelle. Tämä oli kaikkiaan erittäin onnistunut ja hedelmällinen vierailu.

4.3.5 Elimäen NuortenTalo 25.4.2023

Elimäen nuorisotilan ohjaajan kanssa olin sopinut kiertuekäynnistä jo useita viikkoja aiemmin ja hän oli mainostanut tapahtumaa etukäteen tekemälläni mainoksella Instagramissa. Saapuessani paikalle koolla olikin jo mukavasti nuoria, jotka olivat levittäytyneet tilaan eri kokoisiksi ryhmiksi, kaikkiaan nuoria oli paikalla noin 20.

Elimäen NuortenTalo sijaitsee koulukeskuksessa, jonka välittömässä

läheisyydessä on suuri aidattu pelikenttä sekä kiipeily- ja leikkialueet, jotka ovat nuokun asiakkaiden käytettävissä. Itse tilat vaikuttivat viihtyisiltä ja monipuolisilta. Tilassa on useita televisioiden ympärille koottuja sohvaryhmiä, pingis- ja biljardipöydät sekä keittiönurkkaustila, jossa nuoret olivat juuri tullessani valmistamassa itse mukanaan tuomiaan nakkveja ja pakasteranskalaisia. Ohjaajat toimivat pareina ja ohjaajalle saapuikin pian työpariksi koulunuorisotyöntekijä.

Koska kyseessä oli nuorten vapaa-ajalla tapahtuva vierailu, en pitänyt reiluna ruveta teettämään heillä mitään työpajaa vaan keskityin vierailuni aikana juttelemaan ja kyselemään heiltä heidän elämästään Elimäen kirkonkylällä, harrastuksistaan ja vapaa-ajanviettotavoistaan. Jututin myös ohjaajia heidän näkemyksistään siitä, mitkä asiat Elimäellä toimivat ja mitä sieltä puuttuu ja sinne kaivattaisiin. Kuten lähes kaikissa kiertueella käymissäni kylissä tarvetta tuntui olevan säännölliselle harrastustoiminnalle. Myös Elimäeltä on pitkä ja julkisella liikenteellä vaikeasti toteutettavissa oleva matka Kouvolaan esim. tavoitteellisia ja säännöllisiä musiikki-, taide- ja liikuntaharrastuksia ajatellen. Toisaalta ulkoliikuntamahdollisuuksia kiiteltiin, sillä jo mainitsemani kentän lisäksi kylälle jäädytetään talvella luistinkenttä ja lähettyvillä on Haukkavuoren laskettelurinne, jota ympäröivät runsaat latureitit. Elimäelle on myös talkoilla rakennettu valaistu pururata. Haukkavuorella on maauimala, joka on yksi Kouvolan virallisista uimapaikeista. Pojista jotkut mainitsivat myös metsästyksen, jonka harrastamiseen kylässä onkin hyvät mahdollisuudet, koska siellä toimii aktiivinen metsästysseura, joka omistaa kyläläisten kokoontumispaikkana toimivan metsästysmajan, jota voi myös vuokrata.

Vierailuni lopuksi pyysin kaikkia osallistumishalukkaita nuoria kokoontumaan sohvaryhmän ympärille ja kerroin heille aivan lyhyesti Nuoriso Leaderin ideasta painottaen sitä, että juuri nyt ei tarvinnut pystyä ideointiin vaan, että toivoin vierailuni jäävän heille mieleen siinä mielessä, että jos heille tulevaisuudessa tulisi mieleen ideoita, joita he haluaisivat kylällään toteuttaa, niin he tietäisivät mitä mahdollisuuksia heillä siihen on. Neuvoin ottamaan yhteyttä nuoriso-ohjaajiinsa, joille olin kertonut hankkeen ideasta, alueen Nuoriso Leader -toiminnasta ja Säpinäsatasiin hakemisesta. Pidän nuoriso-ohjaajia tärkeinä paikallisten nuorten ja Kasvun välisinä

toimijoina. Heidän rohkaiseminaan ja ohjaaminaan nuoret voisivat kehittää omia projektejaan luovassa ja avoimessa ilmapiirissä ilman virallisuuden paineita.

4.3.6 Kouvolan Nuorisovaltuusto 25.4.2023

Kouvolan Nuorisovaltuustolaisia tapasin hieman erilaisissa merkeissä, sillä olin järjestänyt heille tapaamisen pakohuonepelin ja yhteisen ruokailun merkeissä. Olin sopinut järjestelyistä nuorisovaltuuston puheenjohtajan kanssa ja odotin paikalle jopa kahtakymmentä nuorisovaltuustolaista, mutta osa heistä oli kiinni muissa riennoissa ja kaikkiaan paikalle pääsi saapumaan yhdeksän nuorisovaltuustolaista ja lisäksi heidän ohjaajansa, Kouvolan kaupungin nuorisotyöntekijä. Nuoria oli kuitenkin paikalla hyvin eri puolilta kaupunkia mm. Inkeroisista, Saverolta, Voikkaalta, Jaalasta jne.

Pakopeliseikkailun jälkeen kävelimme porukalla Gastropub Betonyyn, johon olin varannut meille yhteisen pöydän. Ruoan lomassa käytävä keskustelu oli huomattavan aktiivista ja kävi selväksi, että näillä nuorilla oli paitsi näkemyksiä ja ideoita, myös rohkeutta tuoda niitä esille. Pienen alustuksen jälkeen keskustelua riitti pitkälle iltaan. Nämä nuoret olivat kaikki 15–18-vuotiaita ja heidän näkemyksensä kylien kehittämistä oli se, että nuoret ovat niissä vailla pikemminkin olemisen, kuin tekemisen paikkoja. He toivoivat paikkoja, joihin nuoret voisivat kokoontua hengailmaan keskenään ilman mitään erityistä tekemistä. Toisaalta toiveesta kuului myös heidän toiveensa saada olla rauhassa ilman aikuisen valvovaa silmää ja kontrollia.

Puhuimme mm. siitä, että nyt jopa kriisiytyneeseen tilanteeseen Kouvolan keskustassa on johtanut osaltaan nuorten tiloissa liian ankaraksi koettu kuri ja tiukat säännöt. Ihmettelimme nuorisotyöntekijän kanssa sitä, että ydinkeskustassa sijaitsevassa NuortenPaikassa saattaa jonain iltoina olla vain muutamia asiakkaita ja kun nuorisotyöntekijät jalkautuvat keskustan kaduille, niin he löytävät nuoret Matkakeskuksesta ja sen välittömästä ympäristöstä. Nuoret kertoivat, että NuortenTalolla säännöt kieltävät esim. kiroilemisen ja energiajuomien nauttimisen ja tästä syystä nuoret eivät

halua siellä viettää aikaansa. Nuoret huomauttivat myös, että NuortenTalolla toimii kahvila, jossa myydään nuorille kahvia ja kolajuomia, jotka sisältävät aivan samalla tavalla kofeiinia, kuin energijuomatkin, joten energijuomien totaalikielto tuntui heistä kaksinaismoralistiselta tempulta.

Tämän keskustelun perusteella nuoret kaipaavat elinympäristöltään omia paikkoja ja tiloja, jossa he saavat viettää aikaansa kavereiden kanssa itse luomiensa sääntöjen ja olemisen normien puitteissa ja niin, että heidän ei tarvitse koko ajan tuntea olevansa tiellä, häiriöksi ja paheksunnan kohteena, kuten kirjastoissa ja lasten leikkikentillä. Nämä nuoret kokivat NuortenTalot selvästi nuorempien paikkoina eivätkä halunneet käyttää niiden palveluja liiallisen kontrollin takia.

4.3.7 Valkealan opisto 27.4.2023

Valkealan kristillisessä kansanopistossa kävin tapaamassa siellä opiskelevia Tuva-nuoria. Heidän opettajansa oli jo etukäteen hieman varoitellut minua, että hänen oppilaansa ovat hyvin varautuneita ja ujoja ja että tulisi olemaan haastavaa saada heitä ylipäätään osallistumaan keskusteluun tai työpajaan. Otin haasteen vastaan. Oppilaita oli kuusi kappaletta ja paikalla oli myös opettaja sekä hänen ohjaajaparinsa. Tuva-nuoret olivat pääsääntöisesti lähi- alueella, kuten Elimäellä, Voikkaalla ja Jaalassa asuvia nuoria ja ryhmässä oli myös kaksi maahanmuuttajaa, joista toinen oli muuttanut Thaimaasta kolme vuotta sitten ja toinen Venäjältä vuosi sitten.

Aluksi kävin läpi PowerPoint -esityksessäni olevia asioita, mutta jätin koneen aukaisematta ja yksinpuhumisen sijaan kyselin nuorilta heidän ajatuksistaan EU:sta, ulkomailla opiskelusta tai vapaaehtoistyöhön lähtemisestä samalla kertoen, minkälaisia vaihtoehtoja heillä siihen olisi. Sitten esittelin tämän hankkeen ja hanketyötä yleisimminkin samalla kysellen heiltä avoimia kysymyksiä tähän aiheeseen liittyen. Opettaja ei ollut varoitellut turhaan, sillä nuoria oli kieltämättä varsin vaikeaa saada vastaamaan kysymyksiin juuri muuta, kuin ”en tiedä”. Pienellä suostuttelulla ja lisäkysymyksillä sain joitain heistä avautumaan hieman mm. tulevaisuudensuunnitelmistaan.

Totesin, että projekti-ideoiden ja kehitysnäkemyksien odottaminen näiltä nuorilta saattoi olla liikaa pyydetty. Halusin kuitenkin jättää nuorille positiivisen muistijäljen käynnistäni ja lopun ajan minulle varatusta parin tunnin ajasta käytin yksinkertaisesti nostamalla esiin aiemmin kiertueella esiin nousseita keskustelunaiheita ja kyselemällä mitä mieltä nämä nuoret niistä olivat ja kertomalla mitä havaintoja olin tähän mennessä kiertueella tehnyt. Käynti ei ollut hankkeen kannalta kaikkein hedelmällisin, mutta toisaalta ainakin nämä nuoret saivat mahdollisuuden tulla omalta osaltaan kuulluiksi, ja heitä hyvästellessäni varmistin vielä, että nuoret tietävät miten minuun saa yhteyden, jos joku asia jäi heiltä kertomatta.

4.3.8 litin Nuokku

Oli jo aiemmin puhunut pitkään ja käynyt myös sähköpostikirjeenvaihtoa litin Nuokun ohjaajan ja etsivän nuorisotyöntekijän kanssa, joten olin varsin hyvin perillä siitä, mikä on litin nuorisotyön ja nuorten tilanne tällä hetkellä. Ohjaajan kanssa oli sovittu, että koska litin nuorisovaltuuston jäseniä oli ollut mahdotonta saada koottua yhteistapaamiseen Kouvolan nuorisovaltuuston kanssa, niin toiseksi paras vaihtoehto lukioikäistä nuorempien tapaamiseen oli mennä Nuokulle perjantai-iltana klo 18–22, kun siellä oli yläkouluikäisten ilta. Ohjaaja ehdotti, että saapuisin paikalle vappua edeltävänä perjantaina, kun heillä olisi siellä vappujuhlat. Otin tietysti kutsun vastaan.

Nuokku sijaitsee Kausalassa Ravilinnan vapaa-aikakeskuksessa, jossa sillä on varsin mukavat, suuret ja viihtyisät tilat. Tiloihin on järjestetty erilaisia omia nurkkauksia ja rauhallisia soppia heille, jotka viihtyvät rauhassa pienessä ryhmässä tai yksin ja isompi avoin tila, jossa on suuri ruokapöytä, sohvaryhmiä, pelilaitteita, ilmakiekko, biljardipöytä jne. Tilassa on myös toimiva keittiö. Saapuessani kuuden jälkeen nuoria ei ollut paikalla vielä kuin kymmenkunta, mutta oli selvää, että Nuokku on nuorten suosiossa, sillä vähän väliä ovesta pyrähti paikalla 2–4 hengen nuorisoryhmiä, jotka tekivät olonsa mukavaksi ja nauttivat karkki-, sipsi-, munkki-, ja simatarjoilusta.

Koska olin liikkeellä nuorten vapaa-ajalla ja oli vielä juhlailtakin, niin en tietystikään tohtinut ruveta mitään työpajoja, saati PowerPoint -sulkeisia heille pitämään vaan juttelin nuorten kanssa ja kuuntelin heidän keskinäisiä puheitaan juhlapöydän ympärillä. Tunnelma oli riemukas ja rento, nuorista näki, että kaikki tunsivat toisensa ja edessä oli pitkä viikonloppu. Yleinen näkemys nuorten keskuudessa tuntui olevan, että harrastusmahdollisuudet ovat alueella niukat. Lähinnä vaihtoehdot ovat lentopallo (porukassa oli kolme lentopalloa harrastavaa nuorta), salibandy ja koripallo. Nuoriso-ohjaaja kertoi tyttöjen toivoneen matalan kynnyksen ryhmäliikuntamahdollisuuksia esim. nykytanssia. Toisaalta Kausalassa on jopa kaksi frisbeegolfrataa ja Ravilinnassa muutenkin hyvät mahdollisuudet liikuntaharrastuksiin, kuten tennis- ja sulkapallokentät ja varsin laadukas kuntosali. Porukassa oli myös pari aktiivista partiolaista, jotka kertoivat olevansa Kymen Kotkien Kausalassa toimivan partiolippukunnan jäseniä.

Juttelin pitkään myös nuoriso-ohjaajan kanssa, joka kertoi, että litissä tilanne on viime aikoina huonontunut ja se näkyy Nuokulla säännöllisesti käyvien nuorten määrässä. Nuokku on avoinna neljänä päivänä viikossa (ma-ti ja to-pe) ja aiemmin siellä on käynyt säännöllisesti lähes 50 nuorta päivässä. Viime aikoina määrä on tippunut ja osa nuorista viettää aikaa kirjastossa, mikä on johtanut kärjistyneeseen tilanteeseen nuorten ja kirjaston henkilökunnan ja muiden käyttäjien välille, sillä nuoret ovat käyttäytyneet kirjastossa häiritsevästi ja sotkeneet paikkoja. Iitin kunnankirjaston Facebook-sivuilla keskustelu käy kuumana ja siellä esim. kaikille nuorille haluttaisiin jopa antaa porttikielto kirjastoon pienen häirikköjoukon takia. Sain kuulla, että asiallisesti käyttäytyvätkään nuoret eivät enää halua tai uskalla käyttää kirjaston palveluja, koska ovat joutuneet syntipukeiksi muiden tekemisistä. Ongelma on siis todellinen.

Ohjaaja kertoi myös, että Kausalassa on myös nuoria, jotka käyttävät ainakin mietoja huumeita. Ongelmia pahentaa osaltaan alueella sijaitsevat useat lastensuojeluyksiköt, joista osa on erityistason yksiköitä, joissa asuvilla nuorilla on psyykkistä oirehdintaa ja vakavia käytöshäiriöitä. Ohjaaja korosti, että vain pieni osa nuorista aiheuttaa ongelmia, mutta seurauksista kärsivät kollektiivisesti kaikki alueen nuoret.

litin kunnan puolella sijaitsevalla Nuokulla on eri säännöt, kuin Kouvolan alueen NuortenTaloilla: siellä esimerkiksi saa juoda energiajuomia, vaikkei niiden juomiseen kannustetakaan. Samoin kiroileminen sallitaan, muttei hyväksytä. Perustelu näille käytännöille ovat mielestäni kestävämmät, kuin Kouvolan puolen tiukemmat rajoitukset. Nuoret saavat ostaa juomia kaupasta, joten olisi erikoista, jos niitä ei kuitenkaan voisi juoda nuorille omistetuissa tiloissa. Kiroilun kieltäminen johtaisi vain valvontaongelmiin, joten on nähty parhaaksi keskittyä olennaisempaan toimintaan kuin kirosanojen käyttämiseen. Nämä ovat mielestäni realistisempia ja järkevämpiä linjauksia, kuin Kouvolan vastaavat ja näkyvät myös nuorisotilojen kävijämäärissä. Loppuilta kului mukavan juttelun, letkajenkan ja muiden tanssien ja herkuttelun merkeissä. Esittelin nuorille tuliaisiksi tuomani Slacklinen ja sen kiinnittämiseen löytyikin sisätiloista sopivat tukevat pilarit. Lähtiessäni voimisteluliinan päällä tasapainottelikin jo useita nuoria.

4.3.9 Tapahtuma Inkeröisissä 19.5.2023

Minua oli jäänyt harmittamaan Inkeröisten tilanne ja olinkin jo heti vapun jälkeen ottanut uudelleen yhteyttä Inkeröisten NuortenTalon nuoriso-ohjaajaan ja sopinut hänen kanssaan, että järjestäisimme toukokuun aikana tapahtuman Inkeröisten ja Anjalan alueella asuville nuorille. Tapahtumapäivänä tapasimme ohjaajan ja hänen työparinsa sekä työharjoittelussa olevan opiskelijan kanssa väliaikaisissa tiloissa, jotka NuortenTalolle oli osoitettu varsinaisissa tiloissa tapahtuneen vesivahingon takia. Ohjaaja kertoi, että nuoret eivät olleet oikein ottaneet paikkaa omakseen, sillä väliaikaistila on MLL:n perhekahvilan tiloissa, joissa sisustus ja toiminnot on suunniteltu pikkulapsia varten. Tila on myös kooltaan niin pieni, ettei nuorten suosimia biljardipöytää tai pelikoneita ole voitu sinne tuoda. Ohjaaja kertoi, että heidän vakiokävijöistään iso osa oli käynyt paikassa kerran kääntymässä eikä heitä sen jälkeen ole näkynyt. Mennessäni paikalle siellä oli paikalla kolme nuorta ja aloin jo mielessäni huolestua siitä, ettei paikalle tulisi sen enempää nuoria.

Keskustelin ohjaajien kanssa, ja kuulin, että nuorten tilanne Inkeröisissä ei ole edelleenkään hyvä. Pienessä kylässä riittää ongelmia aiheuttamaan

yksi tai kaksi aggressiivisesti tai häiritsevästi käyttäytyvää nuorta, joiden ympärillä pyöri pieni kannattajajoukko. Myös koulunuorisotyötä tekevältä nuoriso-ohjaajalta sain kuulla, että edelleen väistötilaoissa toimivassa koulussa on useampiakin nuoria ”eriytetyssä opetuksessa” aggressiivisen käytöksen takia tai muuten kykenemättömänä toimimaan ryhmässä muiden oppilaiden kanssa. Toisin sanoen heidät on siirretty pois luokasta esim. rehtorin kanslian tiloihin opiskelemaan muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi.

Lähdimme kuitenkin porukalla Opiston rantaan, jossa virittelimme tulipaikalle tulet ja jäimme odottelemaan kunnon hiilloksen syntyä, että pääsisimme aloittamaan lettujen paistamisen. Sitä odottaessa virittelimme kahden tukevan puun väliin tuomani Slackline-köyden, jota paikalla olevat nuoret alkoivat välittömästi testailemaan. Pikkuhiljaa paikalle saapui lisää nuoria yksin ja pareittain ja loppujen lopuksi heitä kävi paikalla kaikkiaan 10–12. Minun oli hieman vaikeaa pysyä laskuissa mukana, sillä keskityin lettujen paistamiseen ja pöydän ympärille syömään kertyneiden nuorien kanssa juttelemiseen osan nuorista tullessa ja mennessä polkupyörillään edestakaisin tapahtumapaikan ympäristössä. Tilaisuuden varsinainen tavoite ei toteutunut toivotusti sillä paikalla olleet nuoret olivat kovin nuoria ja ulkotilassa he hajaantuvat ympäriinsä eikä heidän keskittymisensä tai kiinnostuksensa oikein riittäneet. Siitä huolimatta tuntui, että oli hyvä päättää kiertue samaan paikkaan, kuin mistä sen olin aloittanutkin. Aina-kin olin palannut Inkerosiin ja nuoret olivat saaneet toisen mahdollisuuden päästä ääneen ja ilmaista oman mielipiteensä.

4.4 Kouvolan ja litin maaseutu nuorten näkökulmasta nähtynä

Yllättävin kehitystyön aikana tekemäni havainto koski suuria eroja nuorisotyön toiminnoissa ja palvelujen tarjonnassa on eri puolella Kouvola. Eteläisten kaupunginosien, kuten Anjalan, Inkeröisten ja Sippolan alueiden nuorille tarkoitettut tilat on jo suljettu toistaiseksi (Sippola) tai ovat nuorisoa houkuttelemattomia väistötiloja, joihin ei ole saatu mahtumaan esimerkiksi suosittuja biljardipöytää, pelikoneita tai valkokangasta elokuvien katselua ajatellen (Inkeroinen ja Anjala). Väistötilan huonekalut on pääsääntöisesti mitoitettu leikki-ikäisille ja seinät koristeltu lasten

piirustuksilla. Samaan aikaan pohjoisissa kaupunginosissa, kuten Jaalassa nuoret pääsevät osalliseksi tilavista ja erittäin toiminnallisista sisä- ja ulkotiloista. Tähän tilanteeseen tulisi ensi tilassa puuttua korjaavilla toimenpiteillä, sillä tämä on kaupungin nuorten yhdenvertaisuuden kannalta merkittävä ongelma.

Toinen merkillepantava asia on kulttuurisen nuorisotyön puuttuminen ainakin maaseutualueilta lähes tyystin. Useissa kiertuekohteessa erityisesti tytöt kertoivat luovien ja kulttuuristen harrastusmahdollisuuksien olevan heidän kotialueillaan olematonta ja he esittivät toiveita esim. modernin tanssin, kuvataiteiden ja askartelun kaltaisista harrastusmahdollisuuksista. Omasta nuoruudesta muistan itsekin aikanani vetämät seurakunnan tyttö- ja poikakerhot, joissa nuoret pääsivät kokeilemaan erilaisia luovia tekniikoita koruaskartelusta savitöihin ja leipomiseen. Ilmeisesti tällainen toiminta on lopetettu resurssien puutteessa tai sitten sen tarjonta kohdistuu kohderyhmää nuoremmille lapsille. Kulttuuriseen nuorisotyöhön liittyviä toiveita tuli esiin myös työpajojen tuloksissa, joissa ehdotettiin mm. askartelukerhoa tai tapahtumaa, betonimaalausta, taidefestivaaleja, joihin nuoret pääsisivät tekemään omia esityksiä, pop-up-leipomoa, johon he voisivat tuoda omia leipomuksia myyntiin sekä rock- ja metallimusiikin viikonlopputapahtumaa, jossa kaikki halukkaat pääsisivät kokeilemaan eri soittimia ja nuorten bändit saisivat esiintymismahdollisuuden.

Kolmas keskusteluissa usein esille noussut seikka oli nuorten suhtautuminen Kouvolan NuortenTaloissa noudatettaviin sääntöihin. Kouvolan puolella nuorisotiloissa on kielletty energiajuomien nauttiminen ja sisäänpääsy estetään, jos nuorella on juomaa hallussaan. Iitin Nuokulla taas energiajuomat hyväksytään, vaikka niiden juomiseen ei tietysti kannustetakaan. Tämä asia tuntui olevan nuorille iso kysymys. Selvää oli, että energiajuomilla on merkittävä rooli nuorten elämässä paitsi tapana virkistyä ja pysyä hereillä koulutunneilla myös jonkunlaisina statustuotteina, sillä eri tuotemerkeillä on omat vahvat kannattajansa ja mukana kulkevan juoman merkistä selvästi vedetään johtopäätöksiä kulkijan tyylistä, iästä ja statuksesta. Nuorisovaltuuston tapaamisen aikana tästä asiasta keskusteltiin pitkään. Nuoret näkivät perustellustikin epäjohton mukaisena sen, että nuorille tarkoitetuissa tiloissa voi juoda kofeiinia sisältäviä colajuomia ja

kahvia ja Kouvolan NuortenPaikassa on jopa kahvila, josta näitä tuotteita voi ostaa, mutta energiajuomat ovat silti kiellettyjä. Tästä näkökulmasta Iitin kunnan energiajuomapolitiikassa on otettu paremmin huomioon nuorten todellinen elämismailma sen aikuisten näkökulmasta outoinekin piirteineen. Energiajuomat ovat kuitenkin tällä hetkellä erityisen näkyvä osa nuorisokulttuuria siinä missä aikuisten myös aikanaan paheksumat pitkät tukat, farkut, punk ja moni muu muotivillitys aiempina vuosikymmeninä ja Kouvolan kaupungin nuorten tilojen täyskieltokäytäntö tekee vain hallaa tilojen käyttöasteelle ja muodostaa esteen nuorten kokoontumiselle yhteen heille nimenomaisesti tarkoitetuissa tiloissa. Tämä näkyy jo nyt siinä, että NuortenPaikka häviää Kouvolan Matkakeskukselle nuorten ajanviettopaikkojen suosituimmuudessa, mikä tuskin on toivottavaa, saati tarkoituksenmukaista.

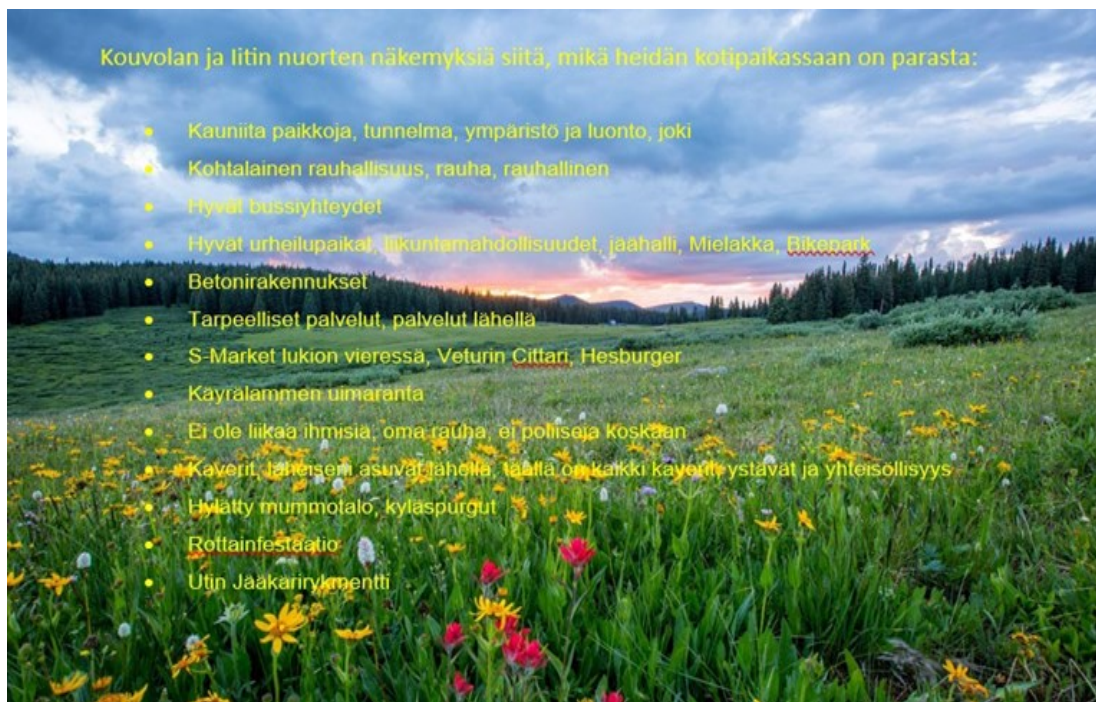
NuortenTaloilla useimmat nuorten esittämät toiveet ja ideat liittyivät tekemiseen ja toimintaan kannustaviin ympäristöihin, kuten liikuntapaikkoihin ja harrastusvälineisiin sekä viihtymisen tai asioiden ostelemisen paikkoihin. Ymmärrettävästi 12–14-vuotiailta ei ole järkevää odottaa realistisia vastauksia kysymykseen siitä, mitä he toivoisivat kotikylältään. Silloin toiveet ovat helposti kauppakeskuksen, uimahallin ja elokuvateatterin kokoluokkaa. Näiden vastausten tulkitsen kuitenkin implikoivan enemmänkin nuorten toivetta helposta ja useammin toteutuvasta pääsystä näihin paikkoihin, kuin varsinaiseen toiveeseen siitä, että heidän kotikyläänsä rakennettaisiin heitä varten kauppakeskus. Kun kysymystä rajattiin konkreettisiin esimerkeihin niin, että nuoret ymmärsivät toteuttamiskelpoisten ideoiden kokoluokan niin toiveet realisoituivat skeittirampin, tanssituntien ja mopopajojen tyyppisiin toiminnallisiin harrastusmahdollisuuksiin.

Lukiolaisten työpajoissa syntyneet ideat olivat useimmiten olemiseen liittyviä. Heidän ikäisensä nuoret kaipaavat varsinaista tekemistä selvästi enemmän paikkoja ja tiloja, joissa he voivat vai viettää aikaa muiden ikäistensä kanssa. Lukioissa ideoitiin usein myös tietyn asian ympärille liittyviä tapahtumia, kuten kesä- ja puistofestivaaleja ja mehudiskoja, joissa nuoret voivat hengaila erityisessä ilmapiirissä.

Seuraaviin kuviin olen yhdistellyt ja tiivistänyt alueen lukioissa neljälle eri oppilasryhmälle teettämäni Mentimeter -kyselyiden tulokset:

Nuorten mukaan kotikylien merkittävimmät puutteet liittyivät kulkemiseen ja erilaisten nuorille tärkeimpien palveluiden vähyyteen. Näkemyksistä heijastuu oleskelu- ja kokoontumispaikkojen kaipuu sekä niihin pääsyn vaikeus. Nuoret vaikuttavat kaipaavan kotinsa lähelle myös lisää harrastusmahdollisuuksia ja muuta toimintaa. Nuorten näkemyksissä oli huomattavissa myös paljon hajontaa, sillä osittain kotipaikkojen huonoimmat ja parhaimmat puolet menevät vastauksissa jopa päällekkäin. Samoja asioita päätyi molemmille listoille.

Osa nuorista selvästi arvostaa oman kotikylän rauhaa ja luontoa ja oli sitä mieltä, kaupungin hulinaan ja palveluiden pariin oli kotoa riittävän helppo kulkea. Harrastusmahdollisuudet päätyivät myös tälle listalle. Nuorille tärkeää oli se, että kaverit asuvat lähellä ja he arvostivat myös kotikylässään vallitsevaa yhteisöllisyyttä. Vastauksista oli huomattavissa se, että sekä Iitissä että Kuusankoskella lukiota käyvistä nuorista kulkee sinne verrattain pitkänkin matkan päästä, kun taas toiset asuvat alueen keskuksessa tai sen lähetyvillä.

Nuorisovaltuuston tapaamisessa keskustelut liittyivät projekti-ideoiden sijaan pikemminkin Kouvolaan kasvu ympäristönä ja siellä tehtävän nuorisotyön linjauksissa. Nuorisovaltuustolaiset olivat juuri niitä kantaaottavia ja aktiivisia nuoria, joita nuorisovaltuustoihin tutkitustikin hakeutuu. He osasivat keskustella monimutkaisista asioista yksinkertaistamatta niitä, ilmaista itseään kypsällä tavalla ja pohdiskella asioita monesta eri näkökulmasta. Myös nuorisovaltuuston tapaamisessa kehittämisen keskiöön nousivat pikemminkin olemisen, kuin tekemisen mahdollisuudet ja erityisesti toive paikoista, jotka olisi nimenomaisesti heille osoitettuja tiloja, joissa voisivat viettää aikaa keskenään ilman aikuisten jatkuvaa kontrollia.

Kiertueen aikana minulla oli mahdollisuus päästä keskustelemaan myös nuorten kanssa toimivien aikuisten kanssa. Vaikka he eivät kuulukaan

tämän opinnäytetyön kohderyhmään niin mielestäni nuoriso-ohjaajilta ja opettajilta saamani tiedot taustoittavat hyvin nuorten kertomuksia ja tarkentavat sitä kontekstia, jossa nuoret elävät ja toimivat. Aikuiset ovat myös tärkeässä asemassa ohjaamassa ja neuvomassa nuoria esimerkiksi nuorien ideoimien projektien käytännön suunnittelussa, rahoitushakemusten tekemisessä, toteuttamisessa ja raportoinnissa. Ajattelen niin, että nuorille oli tässä vaiheessa tärkeää ennen kaikkea ymmärtää mitä mahdollisuuksia heille on tarjolla ja innostua ideoimaan, kun taas nuorten kanssa työskenteleville aikuisille kiertueesta jäi päällimmäisenä mieleen tietoa projektien käytännön toteutuksesta ja rahoituksen hakemisesta.

Yleisesti tapaamillani nuoriso-ohjaajilla ja opettajilla suurimpana huolena on nuorten eriarvoisuuden lisääntyminen. Myös litin ja Kouvolan alueilla ilmenee heidän mukaansa syrjäytymistä tai sen uhkaa, huumeiden käyttöä ja nuorten perheiden taloudellisesta tilanteesta johtuvaa osattomuutta. Aikuisten kertomuksista paistoi huoli erityisesti niistä nuorista, jotka eivät vietä aikaansa nuorisotiloissa tai käyvät niissä vain satunnaisesti ja yleensä vain pyörivät ”kylällä” vailla mielekästä tekemistä ja huolehtivia aikuiskontakteja. Moni NuortenTaloista on varustettu keittiöllä ja niissä on tarjolla koululounailta jäänyttä ylijäämäruokaa. Idea on hieno, mutta sen käänttöpuolena on se surullinen tosiasia, että joidenkin nuorten kohdalla tämä ruoka on kaivattua täydennystä niukkaan kotona tarjoiltavaan ruokaan. Sain kuulla, että hävikkiruoan menekki on usein erityisen suurta alkuvuokalla, kun nuorille ei ole viikonlopun aikana ollut riittävästi ruokaa saatavilla kotona. Toisaalta niiden nuorisotiloissa viihtyvien nuorien ja heidän kanssaan työskentelevien aikuisten yhteistyö ja keskinäinen viihtyminen yhdessä oli silmiinpistävästi toimivaa ja hyvää. Aikuiset näyttäytyivät ennemminkin helposti lähestyttävänä aikuiskavereina, kuin nuorten tekemisiä ja sanomisia valvovina auktoriteetteina, vaikka nuorisotiloissa olikin selvät säännöt, joita nähtävästi myös noudatettiin. Minulle jäi nuorisotyöntekijöiden kanssa juttellessani vaikutelma, että he ovat työlleen omistautuneita ja olisivat valmiita tekemään nuorten puolesta paljon enemmänkin, mutta jatkuva resurssien niukkuus saa heidän työnsä tuntumaan usein vain loputtomalta isomprien tulipalojen sammuttamiselta.

4.5 Nuoriso-ohjelman laatiminen

Välittömästi kiertueen päätyttyä aloin laatia nuoriso-ohjelmaa kiertueella keräämiäni tietojen sekä yhteistyökumppanini Pohjois-Kymen Kasvun toimien mukaisesti. Nuoriso-ohjelma valmistu varsin vaivattomasti, sillä kiertueella hankkimani tietopohja ja tämän opinnäytetyön samanaikainen kirjoittaminen olivat tehtävissä suureksi avuksi. Lähetin nuoriso-ohjelman hyväksyttäväksi Pohjois-Kymen Kasvun hallituksen puheenjohtajalle Jukka Ikoselle ja lyhyen vuoropuhelun perusteella tehtyjen viilausten jälkeen ohjelma oli kantta ja sisällysluettelua vaille valmis esiteltäväksi hallitukselle. Esittelin ohjelman tekoprosessin ja nuoriso-ohjelman sisältöineen Pohjois-Kymen Hallituksen kokouksessa 1.11.2023.

5 TULOKSET, VAIKUTUKSET JA POHDINTA

5.1 Kehittämistyön tulokset

Kiertuetta suunnitellessani minulla oli ajatuksena järjestää 10–15 tapaamista, joiden aikana kohtaisin 200–300 alueella asuvaa nuorta. Kiertueen loputtua olin tavannut noin 215 nuorta ja 17 nuorisotyöntekijää ja opettajaa yhteensä kymmenessä eri tilaisuudessa. Tavoite Iitin ja Kouvolan maaseutunuorien osallisuuden lisäämisestä ja äänen antamisesta heille siis toteutui siltä osin suunnitelman mukaisesti. Nuorten ideoiden ja heidän kanssaan käytyjen keskustelujen perusteella valmistuva nuoriso-ohjelma taas tulee sisältämään

heidän osallisuutensa pysyvämpään lisäämiseen tähtääviä toimenpiteitä, jota parin tunnin keskustelutilaisuudessa ei voida saavuttaa.

Nuoriso-ohjelmassa käsitellään pitkälti samoja kuin tässä opinnäytetyösäkin, joskin tiivistetyimmässä muodossa ilman lähdekirjallisuuteen nojaavaa osuutta. Olen kertonut siinä Säpinäsatasiin liittyvästä tutkimuksestani ja sen tuloksista ja kuvannut Säpinää Nuoriso Leaderiin -kiertueen kulkua ja sen perusteella tekemiäni johtopäätöksiä ja kuvannut Kouvolan ja Iitin maaseutualueita siten, kuin niissä asuvat nuoret ovat minulle kertoneet. Ohjelman lopuksi olen kirjoittanut tekemistäni johtopäätöksistä ja antanut muutamia toimenpide-ehdotuksia, joita toteuttamalla Pohjois-Kymen Kasvun nuorisotoimintaa voidaan tulevalla kaudella vahvistaa.

Säpinää Nuoriso-Leaderiin kiertueelle osallistuminen tarjosi alueen nuorille osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuden, mutta kiertueen kerta-luonteisuuden takia tämä oli siihen ainoastaan yksittäinen mahdollisuus. Osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksien lisääntyminen tuleekin heille toivoakseni kahta tai useampaa eri reittiä. Ensinnäkin kiertueen avulla pystyttiin tavoittamaan suhteellisen paljon nuoria lyhyessä ajassa ja antamaan heillä vapaan keskustelun ja työpajatyöskentelyn avulla mahdollisuuden saada äänensä kuuluviin. Samalla pystyimme lisäämään nuorten tietoisuutta siitä, millaisia mahdollisuuksia heillä on esim. Nuoriso Leader toiminnan puitteissa toteuttaa ideoitaan.

Toiseksi kiertueella tulien nuorten ohella kouluttaneeksi myös nuortentalojen ohjaajia esim. Säpinäsatasista. Tämä tieto mahdollistaa jatkossa esim. projektirahan hakemisen sellaistenkin nuorten kanssa, jotka eivät tähän tilaisuuteen osallistuneet. Lukiolaisille ja heidän opettajilleen esittelin kiertueella Nuoriso Leaderin lisäksi lyhyesti myös Erasmus+ liikkuvuusohjelmaa ja European Solidarity Corpsin toimintaa ja siten toivottavasti pohtimaan myös näitä vaihtoehtoja jossakin vaiheessa nuoruuttaan. Kolmanneksi nuorten osallisuutta lisäsivät hankkeen puitteissa tekemäni kyselyt, joiden tuloksien perusteella ohjataan Pohjois-Kymen Kasvun nuoriso- ja hanketoimintaa seuraavilla rahoituskausilla.

5.2 Johtopäätökset

”Mä käytin hiljasuuden hyväkseni ja tein nopeen näköhavainnon murhe-
näytelmän miljööstä. Ohi vilisi onnettoman näkösiä vinoja heinäseipäitä,
puutaloja, tuomia, pelto täynnä aneemisia lehmiä. Tie oli kuoppanen ku-
mikä ja mutkitteli. Sit oli jonkunäkönen keskusta, yks kauppa pienellä mä-
ellä, pihasta syöksähti inhottava häntäänsä pieksävä rakkikoira.” (Härkö-
nen, 1984)

Näin analysoi tilannetta Allu Korva Anna-Leena Härkösen neljä vuosi-
kymmentä sitten ilmestyneessä kirjassa Häräntappoase saavuttuaan pe-
rille serkkunsa kotikylään, johon on vastoin tahtoaan joutunut kesäapu-
laiseksi. Tämä periferianäkökulma esiintyy mediassa varsin yleisenä
edelleenkin: kaupungin ja maaseudun välisessä dikotomiassa maaseutu
näyttäytyy autiolta sekä tapahtuma- ja tarjontaköyhältä paikalta, joka ei
tarjoa nuorille järkevää tekemistä, ja jossa kaikki kiinnostava on jossain
muualla. Periferianäkökulmaan liittyy myös, että maaseudulla asuvien
nuorten tulevaisuuden nähdään harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta
olevan muualla kuin omalla kylällä.

Tapaamisissa konkretisoitui se, ettei tämä dikotomia ole rakentunut tyhjän
päälle vaan erot maaseudun ja kaupungin välillä nuorten asuinpaikkoina
ovat konkreettisia. Silti sen enempää omat kokemukseni kiertueelta, kuin
mikään tätä opinnäytetyötä varten käyttämästäni lähdeaineistoistakaan ei
tue ajatusta, että maaseudulla asuvien nuorten elämä, ajatukset, koke-
mukset tai toiminta merkittävästi eroaisi heidän kaupungeissa asuvista
ikätovereistaan. Nuoret tapaavat olla sellaisia kuin nuoret ovat riippumatta
heidän maantieteellisestä etäisyydestään kaupunkiin tai kuntakeskuk-
seen. Yhdenvertaisuuden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumisen
kannalta ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi on kui-
tenkin tärkeää, että myös maaseutualueiden nuorille tarjotaan omannäköi-
siä ja heidän tarpeisiinsa vastaavia osallistumismahdollisuuksia. Tähän
tarpeeseen tämä opinnäytetyö on osaltaan pyrkinyt vastaamaan.

Kiertueen kuluessa minulle kävi selväksi, että litin ja Kouvolan alueen nuorten osallisuuden esteet ovat nimenomaan rakenteellisia, kuten alueelliset erot, pitkät välimatkat ja se, että nuorille tarjottavia mahdollisuuksia on supistettu oletettavasti taloudellisen niukkuuden edessä. Se, onko nuorien tarpeista nipistäminen kohta, johon säästöt kannattaisi kohdistaa, onkin ihan toinen kysymys. Juhlapuheissa ja nuorisostrategioissa nuoriin halutaan panostaa, heidän yhteiskunnallista osallisuuttaan ja vaikutusmahdollisuuksiaan halutaan vahvistaa ja heidän mielipiteitänsä kuulla.

Valitettavasti käytännössä näyttää siltä, että Kouvolan ja litin alueella yleensä ja ainakin osassa maaseutualueita erikseen, nuorisotyöhön on panostettu lähinnä niukkuutta ja toimintojen supistuksia. Nuorien eriarvoisuuskehitystä lisää tällä alueella ovat lisännee myös puunjalostusteollisuuden tehtaiden lakkauttamiset (Voikkaa ja Myllykoski) sekä ja paperikoneiden sulkemiset (Anjala), jotka heijastuvat suoraan perheiden taloudelliseen epävarmuuteen ja perhearjen tasapainoon. Sen vastapainoksi alueen nuorille tulisi pystyä tarjoamaan säännöllisiä ja pysyviä mahdollisuuksia osallisuuteen. Nuorisovaltuustojen, harrastusryhmien ja muiden yhteistyöryhmien karkaaminen ainakin 15-vuotiaan näkökulmasta kauas kaupunkikeskustaan myös jakaa osaltaan alueen nuoria keskenään sen mukaisesti onko perheillä aikaa tai muita resursseja kuljettaa heitä harrastustoimintaan varsin pitkän matkan päässä. Osa nuorista pääsee säännöllisesti osalliseksi yhteydestä muihin samanhenkisiin ja samoja kiinnostuksen aiheita jakavien nuorten yhteydestä mielekkään tekemisen parissa, kun taas osan on tyytyminen notkumaan ruokakaupan aulassa ja paremman tekemisen ja pahimmillaan turhautumistaan ilkeiltään ja muihin konnuuksiin purkaen.

Kouvolan ja litin maaseutualueilla asuvien nuorten elämässä keskeiset osallisuuden mahdollisuudet liittyvät nuorille tärkeisiin osa-alueisiin: koulunkäyntiin, harrastusmahdollisuuksiin, ja vertaissuhteiden ylläpitämiseen eli omanikäisten seurassa oleskeluun. Näistä osa-alueista ne, joihin nuorisohjelman toimintakehyksessä voidaan vaikuttaa, ovat harrastusmahdollisuuksien ja vertaissuhteiden ylläpitämiseen tarkoitettujen tilojen lisääminen. Osallisuusohjelmat ja -projektit kyllä parantavat nuorten

osallisuuden kokemuksia hetkellisesti mutta niiden päätyttyä tilanne palaa ennalleen. Osallisuus kaipaava vahvistuakseen ja kehittyäkseen pysyvyyttä. Nuorten pitää voida luottaa toiminnan jatkuvuuteen ja toimintamahdollisuuksien pysyvyyteen, sillä heidän luottamuksensa rakentuminen vie aikaa ja se on myös helposti rikottavissa. Vain pitkäaikaisella toiminnalla voidaan saavuttaa nuorten todellinen potentiaali.

Nuorten ja nuorten kanssa toimivien aikuisten kanssa keskusteluissa tuli vastaan aina silloin tällöin lause, joka alkoi ”ennen täällä oli...” Tämä kertoo palvelujen ja sitä kautta mahdollisuuksien karsimisesta ja osallisuuden mahdollisuuksien vähentymisestä alueella. Itin nuokun ohjaajan sanoin: ”ei tänne muutaman tytön takia kukaan tule opettamaan heille nykytanssia”. Onko siis niin, että vähäväkisten alueiden nuoriin ei kannata panostaa ja mitä sillä kannattavuudella oikeastaan tarkoitetaan? Eikö nimenomaan niillä alueilla, joissa muutenkin on vähän esim. harrastusmahdollisuuksia kannattaisi nimenomaan selvittää mitä nuoret haluavat tehdä ja tarjota heille juuri niitä asioita, eikä vain mekaanisesti tarjota niukasti joitain yleisesti suosittuja harrastusmahdollisuuksia ja sitten todeta, ettei niiden järjestäminen kannata, kun osallistujia tulee vain muutama.

5.3 Pohdinta

Alle 18-vuotiaat nuoret ovat perinteisten yhteiskunnallisten oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa näkökulmasta samankaltaisessa asemassa, kuin kansallis- valtion kansalaisuuden ulkopuolelle jäävät ihmiset, kuten paperittomat, joiden oikeuksien ja toimijuuksien tunnistamiseksi Engin F. Isin synnytti kansalaisuuden teoriansa. Vajaavaltainen nuori ei esimerkiksi saa äänestää, asettua ehdolle vaaleissa, tehdä tai allekirjoittaa kansalaisaloitteita. Vaikka nuorista suurin osa saavuttaa muodollisen kansalaisuuden saavuttaessaan äänestysiän niin ennen sitä heidän tahtonsa, vaatimuksensa ja mielipiteensä yhteiskuntaa kohtaan välittyy ja kommunikoidaan aikuisten välityksellä ja suodattamana. Paperittomien suulla taas puhuvat esim. tutkijat ja vapaaehtoiset.

Nuoriso Leader -toiminnan puitteissa onkin mahdollista tarjota maaseutualueiden nuorille mahdollisuuksia toteuttaa Isinin kuvaamaa todellista

kansalaisuuttaan, joka on epämuodollista eikä riipu toimijan yhteiskunnallisesta asemasta. Koska todellinen kansalaisuus saavutetaan oppimalla, on kaikkien yhteiskunnan sektorien tarjottava erityisesti lapsille ja nuorille kohdistettuja ja kaikille avoimia tapoja opetella näitä taitoja. Säpinää Nuoriso Leaderiin -kiertueella nuoret pääsivätkin harjoittamaan todellisen kansalaisuuden taitojaan.

5.4 Kehittämistyön arviointi

Kokonaisuudessaan Säpinää Nuoriso Leaderiin -kiertue onnistui hyvin, ja sen aikana pääsin vierailemaan lähialueiden nuorten ajatus- ja elämämaailmaan. Lukiolaisten tapaamisista talteen jäi konkreettisia projektiehdotuksia ja Mentimeter-kyselyn tuloksia, kun taas NuortenTaloilla ja nuorisovaltuuston tapaamisesta keskusteluissa esiin tulleita ajatuksia, ideoita ja nuorten kuvauksia elämästään, kokemuksistaan ja toiveistaan tulevaisuudessa. Olisin mielelläni järjestänyt ainakin kaksi oppilaitostyöpajaa enemmän, mutta Kouvolan Yhteislyseon rehtorille lähettämäni useat yhteydenotot jäivät lopulta vaille vastausta. Olisin myös toivonut pääseväni jututtamaan Kouvolan Ammattiopisto Edukon oppilaita ja olin jo alustavasti sopinutkin vierailusta sinne, mutta sitten sähköposteihini ei enää vastattu. Ajattelen, että syy tähän saattoi olla oppilaitoksessa samoihin aikoihin päättyneissä muutosneuvotteluissa, joiden päätteeksi sieltä irtisannottiin yli 40 työntekijää. Uskon, että tilanne siellä on ollut sellainen, ettei jaksamista mihinkään ylimääräiseen ole ollut.

Opinnäytetyöhön kuulunut nuorten pariin jalkautuminen ja heidän kotipaikkojaan koskevien ajatusten ja kehittämissuositusten kuuleminen ja kirjaaminen muistiin mahdollisimman kattavasti onnistui mielestäni kohtuullisen hyvin. Minulle jäi Säpinää Nuoriso Leaderiin -kiertueelta varsin kattava kuva alueen nuorten tilanteesta ja myös paljon konkreettisia kehitysehdotuksia ja nuorten ajatuksia, joiden pohjalta minun on helppo rakentaa nuoriso-ohjelma.

LÄHTEET

Ala-Mutka, R. 2018. Mutta mihin jää nuorten vaikuttaminen – vai jääkö? Blogi. Päivitetty 20.6.2018. Saatavissa: <https://www.nuorten-suomi.fi/blogi/mutta-mihin-jaa-nuorten-vaikuttaminen-vai-jaako/>

Armila, P. 2016. Mukaan matkojenkin päästä? Kilometrien kirot ja mahdollisuuksien tasa-arvo. Nuorisotutkimusseura. WWW-dokumentti. 5.2.2016. Saatavissa: <https://nuoriso-tutkimus.fi/nakokulma18/>

Armila, P. 2023. Yliopistonlehtori. Sähköpostiviesti 22.5.2023. Itä-Suomen yliopisto.

Bäcklund, P. & Kallio, K. 2012. Poliittinen toimijuus julkishallinnon lapsi- ja nuorisopoliittisessa osallistumisretoriikassa. *Alue Ja Ympäristö* 1, 40–53. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://aluejaymparisto.journal.fi/article/view/64715>

Eteläpelto A. s.a. Oppiminen ja oppimiskäsitykset: yksilöllisestä yhteisölliseen ja mielekkääseen oppimiseen. Powerpoint esitys. Saatavissa: <https://peda.net/jyu/okl/ryhmat/jhgs/vj/kojo/slides-and-material/ojoas2:file/download/1a812f128dcce1678ee8578448da39da956813ec/Oppiminen%20ja%20ohjaus%20AnneliE%20sy%202016.ppt>

Euroopan neuvosto. 2022. Ministerikomitean suositus jäsenvaltioille nuorten kansalaisyhteiskunnan ja nuorten suojelemisesta sekä heidän tukemisestaan demokraattisiin prosesseihin osallistumisessa. Pdf-dokumentti. 17.3.2022. Saatavissa: <http://rm.coe.int/0900001680a87c89>

Euroopan neuvosto. 2020. Päätöslauselma CM/Res(2020)2 Euroopan neuvoston nuorisosektorin strategiasta 2030. Pdf-dokumentti. 22.1.2020. Saatavissa: <https://rm.coe.int/resolution-strategy-2030-finnish/16809f4202>

Euroopan Unionin neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma nuorisoalan eurooppalaisen yhteistyön puitteista: Euroopan unionin nuorisostrategia 2019–2027. Euroopan unionin virallinen lehti C456 18.12.2018, 12-15. Verkkolehti. Saatavissa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2018:456:FULL&from=EN>

Gretschel A., Rautiainen M., Vanhanen-Nuutinen, L. & Tarvainen, K. 2023. Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatus Suomessa: Tilannekuva ja suositukset 2023. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisuja 2023:24. e-kirja. Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164857>

Harrinvirta, M. 2018. Nuoret kansanvallan suunnannäyttäjinä. Onko Suo- messa näkyvissä demokratiasta vieraantumista? Teoksessa Pek- karinen, E. & Myllyniemi S. (toim.) Vaikutusvaltaa Euroopan laidalla. Nuorisobarometri 2018. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 140. E-kirja. Saatavissa: https://tietoanuo-rista.fi/wp-content/uploads/2019/03/NB_2018_web.pdf

Hyvönen A. 2017. Hannah Arendt. Filosofia.fi. WWW-dokumentti. Päivi- tetty 25.1.2017. Saatavissa: <https://filosofia.fi/fi/ensyklopedia/arendt-han- nah>

Härkönen, A-L. 1984. Häräntappose. Otava. E-kirja.

Isin, E. 2007. Theorizing Acts of Citizenship. Teoksessa Isin, E. ja Nielsen G. (toim.) Acts of Citizenship. London, U.K. Palgrave Macmillan. 15–43. Saatavissa: https://www.lancaster.ac.uk/fass/doc_library/so- ciol- ogy/Isin_theorizing_acts_of_citizenship.pdf

Isola A., Kaartinen H., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, Taina., Val- tari, S. & Keto-Tokoi, A. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viiteke- hystä rakenta- massa. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. E-kirja. Saata- vissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-917-0>

Kallinen T., Kinnunen T. Etnografia. Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoar- kisto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/me- netelmaopetus/kvali/>

Kiilakoski T. 2017. Osallisuuden ovimatot ja lasikatot: yläkoululaisten näke- myksiä osallisuudesta ja sen rajoista. Teoksessa Kokkonen, J. (toim.) Tehdään ihmeitä! Osallisuus, vapaaehtoisuus, jäsenyys ja hen- gellisyys isostoiminnassa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. DIAK Työ- elämä 10. Tampere: Juvenes Print Oy. E-kirja. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/132753/Diak_ty- oelama_10_978-952-493-291-2.pdf

Käyhkö, M., & Armila, P. 2021. ”..et sit yhenkään miehen takia jää tänne”: Romanttiset suhteet syrjäseudulla kasvaneiden tyttöjen elä- mässä. *Nuorisotutkimus* 1, 3–20. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <https://jour- nal.fi/nuorisotutkimus/article/view/121389>

Leader pähkinänkuoressa. 2023. Pohjois-Kymen Kasvu. WWW- dokumentti. Päivitetty 28.9.2023. Saatavissa: <https://www.pohjois-ky- menkasvu.fi/hakuopas/leader-pahkinankuoressa/>

Leeman, L. & Hämäläinen, R. 2016. Asiakasosallisuus, sosiaalinen osal- lisuus ja matalan kynnyksen palvelut. Pohdintaa käsitteiden sisällöstä. *Yhteiskuntapolitiikka-lehti* 5. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2016102725606>

Lehtonen T. 2022. Yhteisöllisyyden polut ja kompastuskivet. Blogi.

Saatavissa: <https://blogs.uwasa.fi/ajatusyhteys/2022/05/25/yhteisollisyyden-polut-ja-kompastuskivet/>

Lähdesmäki, T., Hurme, P., Koskimaa, R., Mikkola, L., Himberg, T. s.a. Menetelmäpolkuja humanisteille. Jyväskylän yliopisto, humanistinen tiedekunta. WWW-dokumentti. Saatavilla: <http://www.jyu.fi/mehu>.

Maa- ja metsätalousministeriö. 2014. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014–2020. Pdf-dokumentti. Saatavissa: https://arkisto.maaseutu.fi/uploads/Manner-Suomen-maaseudun-kehittamisohjelma-2014-2020_hyvaksytty-15.2.2024.pdf

Mietola, R., Koskinen, P., Suni, A., & Kiilakoski, T. 2021. Kansalaiskasvatusta tekemällä ja toimien. *Kasvatus & Aika* 3–4, 210–226. Saatavissa: <https://doi.org/10.33350/ka.107572>

Myllyniemi, S. 2013. Vaikuttava osa. Nuorisobarometri 2013. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 145, verkkojulkaisuja 71. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Nuorisoasiain neuvottelukunta, Nuorisotutkimusseura. E-kirja. Saatavissa: https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2014/02/Nuorisobarometri_2013_lowres1.pdf

Nivala, E., Ryyänen, S. 2019. Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillistä yhteiskuntaa ja kestäväää elämää. 1. painos. Helsinki: Gaudeamus.

Nuoret Vaikuttajat. 2023. Suomen Nuorisoseurat ry. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://nuorisoseurat.fi/jarjesto/hankkeet/nuoretvaikuttajat/>

Nuorisolaki 21.12.2016/1285.

OPH. 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2014:96.

Opetus- ja kulttuuriministeriön lapsi- ja nuorisopoliittinen ministerityöryhmä. 2020. Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020–2023: Tavoitteena nuoren merkityksellinen elämä ja osallisuus yhteiskunnassa. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2020:2. E-kirja. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-697-3>

Osallisuuden osaamiskeskus. s.a. Mitä osallisuus on? WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://nuoretjaosallisuus.fi/tietoa-osallisuudesta/>

Pekkarinen, E. & Myllyniemi S. (toim.) 2018. Vaikutusvaltaa Euroopan laialla. Nuorisobarometri 2018. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 216, verkkojulkaisuja 140. Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto, Opetus- ja kulttuuriministeriö. E-kirja. Saatavissa: https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2019/03/NB_2018_web.pdf

Pohjois-Kymen Kasvu. 2023. Yhteistyöllä kasvuun 2023–2027. Pdf-dokumentti. Saatavissa: <https://www.pohjois-kymenkasvu.fi/wp-content/uploads/2023/09/P-K-Kasvun-strategia-2023-2027.pdf>

Pulkkinen, J. & Rautopuro, J. 2018. Opin polut ja pientareet harvaan asutuilla alueilla: Nuorisobarometri 2017 lisäotos. Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja. Keuruskopio Oy.

Pöysä, V. 2022. Syrjäseudun pojat. Tutkimus paikasta, materiasta ja maskuliinisuudesta aikuistuvien poikien elämässä. Itä-Suomen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta. Väitöskirja. Publications of the University of Eastern Finland
Dissertations in Social Sciences and Business Studies
No 279. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-4608-9>

Salonen, A., Isola, A. Foster, R. 2022. Osallisuutta, mutta mihin? Planeetaarisen kansalaisen osallisuuskäsitys. *AMK-lehti* 3/2022. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022101161559>

Siisiäinen M. 2010. Osallistumisen ongelma. *Kansalaisyhteiskunta* 1, 8–40. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/51749/ky20101artsiisiainenkorjattu.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Stenvall E. 2020. Lasten ja nuorten osallisuus kansallisessa lapsistrategiassa: Osa 2. Osallisuuden toteutuminen lapsistrategian valmistelussa. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2020:39. Sosiaali- ja terveysministeriö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8435-6>

Suurpää, J., Männistö, L. 2020. ”Kuullaan, mutta ei kuunnella” Lasten osallistumisoikeudet Suomessa. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita, 2020:10. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162085/OM_2020_10.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Säpinäsatset. s.a. Pohjois-Kymen Kasvu ry. WWW-dokumentti. Päivitetty 16.5.2024. Saatavissa: <https://www.pohjois-kymenkasvu.fi/sapinasatset/>

Tapio M., Liikanen V. 2013. Nuorten osallistuminen ja vaikuttaminen. Teoksessa Penttinen P. & Ronkainen J. (toim.) Itä-Suomen nuorisopuntari. Katsaus nuorten hyvinvointiin Itä-Suomen maakunnissa 2010–2012. Mikkelin ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-588-380-3>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2023. Osallisuuden edistäjän opas. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. E-kirja. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-088-0>

Tieteen termipankki: emansipatorinen intressi. WWW-dokumentti. Päivitetty: 4.12.2014. Saatavissa: https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:emansipatorinen_intressi

Tieteen termipankki: toimijuus. WWW-dokumentti. Päivitetty: 7.4.2015.
Saatavissa: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kasvatustieteet:toimijuus>

Tuuva-Hongisto, S., Pöysä, V. & Armila, P. 2016. Syrjäkylien nuoret – unohdetut kuntalaiset? Kunnallisalan kehittämissäätiön Tutkimusjulkaisu-sarjan julkaisu nro 99. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://kaks.fi/wp-content/uploads/2016/10/Syrj%C3%A4kylien-nuoret-unohdetut-kuntalaiset.pdf>

Virrankari L., Leemann L. 2022. Osallisuuden kokemus ja seksuaalinen häirintä: Kouluterveyskyselyn 2019 tuloksia. Sosiaali- ja terveysministeriö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-837-8>

Liite 1 malli sähköpostista

Säpinää nuoriso-Leaderiin kiertue

Jenni Laakso <jenni.laakso@pohjois-kymenkasvu.fi>

7.3.2023 10:57

Vastaanottaja: sanna.lijeqvist@kouvola.fi

Moikka!

Olen Laakson Jenni, kolmannen vuoden yhteispedagogiopiskelija XAMK:ssa ja projektipäällikkönä Leader-ryhmä Pohjois-Kymen Kasvun Säpinää nuoriso-Leaderiin hankkeessa. Valmistelen Kasvulle nuorisolähtöistä toimintaohjelmaa alkaneelle rahoituskaudelle 2023-2027.

Tavoitteenani on kuulla mahdollisimman monien Kouvolan ja Iitin maaseutualueilla asuvien nuorien näkemyksiä siitä, miten he haluaisivat omaa kotipaikkaansa kehittää ja omalta osaltaan tehdä siitä juuri nuorille hyvän paikan elää ja kasvaa. Arvelen, että teidän lukiossanne opiskelee paljon oppilaita näiltä alueilta.

Maalis-huhtikuun aikana olen lähdössä kiertueelle, jonka aikana tarkoitukseni on tavata nuoria ryhminä ja työpajatyypisesti kerätä heidän ideoitaan ja toiveitaan. Tutkimukseni kohderyhmä on noin 15-18 -vuotiaat nuoret, mutta tämä raja ei missään tapauksessa ole mitenkään kiveen hakattu.

Voisinko kutsua itseni käymään sinne Yhteislyseolle? Työpajaryhmät voivat olla vaikka yhden luokan kokoisia ja asiakokonaisuus sopisi esim. yrittäjyys- ja työelämätaitojen tai yhteiskuntaopin tunneille, sillä tarkoitus on myös kertoa nuorille hieman eri hankerahoitusvaihtoehdoista ja niiden hakemisesta jne. Pääasia on kuitenkin nuorten osallisuuden vahvistaminen ja aktiiviseen kansalaisuuteen kasvattaminen ja voin muokata ohjelmarunon sopivaksi pienemmälle tai isommalle ryhmälle, ihan miten nuorilla mielenkiintoa riittää. Samoin voin järjestää tarvittaessa useampia työpajoja.

Kiertueaikataulukin on vielä avoin, joten oikeastaan mikä tahansa päivä tai päivät sopisivat minulle.

Terkuin,
Jenni Laakso

**Pohjois-Kymen
Kasvu**

Pohjois-Kymen Kasvu ry

Jenni Laakso, projektipäällikkö

Säpinää nuoriso-Leaderiin -hanke

P. +358 500 657 053

mailto: jenni.laakso@pohjois-kymenkasvu.fi

LEADER

Pohjois-Kymen Kasvu

Nuoriso-ohjelma

SISÄLLYSLUETTELO

1.	JOHDANTO	3
2.	SÄPINÄSATASET	6
3.	KEHITTÄMISTYÖN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS.....	7
4.	KOUVOLAN JA IITIN MAASEUTU NUORTEN NÄKÖKULMASTA TARKASTELTUNA	11
5.	JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET	15

LIITTEET

Liite 1. Säpinäsataset Webropol-kyselyn tulokset

Liite 2. Kiertuekäyntiraportit

1. JOHDANTO

Tarve Pohjois-Kymen kasvun nuorisotoiminnan kehittämiseen on noussut esiin laadittaessa yhdistyksen strategiaa nyt alkaneelle rahoituskaudelle. Strategian pohjaksi tehtyjen kyselyiden ja työpajojen tulosten mukaan erityisesti alueen asukkaat ja yhdistykset ovat kiinnostuneita nuorten hyvinvoinnista ja mahdollisuuksista vaikuttaa siihen.

Rahoituskaudelle 2023–2027 laaditun Yhteistyöllä kasvuun -strategian mukaisesti Kasvun toimintaa on nyt alettu kehittää nuorisolähtöisempään suuntaan. Yhtenä strategian painopisteenä on yhteisöllisyyden edistäminen, ja tämän tavoitteen toteuttamisen toimenpiteinä ovat nuorten aktivoiminen yhdistystoimintaan ja kasvattaminen aktiiviseen kansalaisuuteen sekä maaseudun lasten ja nuorten harrastustoiminnan kehittäminen.

Tammikuussa 2023 alkaneen Säpinää Nuoriso-Leaderiin-hankkeen tavoitteena on ollut vahvistaa Kouvolan ja Iitin maaseutualueilla asuvien nuorien osallisuutta ja vaikuttamisvalmiuksia sekä selvittää, millä tavoin nuoret haluaisivat osallistua omien paikallisyhteisöjensä kehittämiseen ja millaista nuoriin kohdentuvaa toimintaa nuoret kaipaavat yhdistykseltä. Hankkeeseen liittyneen kiertueen aikana nuoria tavattiin alueen oppilaitoksissa ja nuorten-tiloissa ja selvitettiin nuorten odotuksia ja toiveita niistä toimintatavoista ja vaikutusmahdollisuuksista, jotka heidän näkökulmastaan ovat mielekkäitä ja innostavat osallistumaan. Nuorten tapaamisissa kootun aineiston perusteella on rakentunut tämä nuoriso-ohjelma, jonka tavoitteena on, että Kasvun Nuoriso-Leader toiminta vastaisi entistä paremmin ja monipuolisemmin Kouvolan ja Iitin maaseutualueilla asuvien nuorten tarpeisiin ja palvelisi

heitä jatkossa parhaalla mahdollisella tavalla sekä rakentaisi yhteistyötä muiden nuorten parissa toimivien tahojen kanssa.

Vaikka Leader-ryhmien kautta ohjataan EU:n, Maa- ja metsätalousministeriön sekä kuntien myöntämää tukirahoitusta, ne ovat kuitenkin poliittisesti riippumattomia, voittoa tuottamattomia, yleishyödyllisiä ja paikallisia – yhteistyössä Maa ja metsätalousministeriön ja Ruokaviraston kanssa toimivia -yhteisöjä. Leader-ryhmien voikin katsoa kuuluvan osaksi kansalaisyhteiskuntaa. Tästä syystä erityisesti Nuoriso-Leader-toiminnassa voidaan perustellusti edellyttää noudatettavan myös julkisen vallan nuorisotyötä linjaavissa ohjausjärjestelmissä mainittuja painopistealueita. Nuorten osallisuus onkin läpileikkaavana teemana käytännöllisesti katsoen niistä jokaisessa.

Euroopan neuvoston Ministerikomitean mukaan nuoret ja nuorten kansalaisyhteiskunta edistävät olennaisella tavalla demokratian ja ihmis-oikeuksien kehittämistä ja toteutumista. Sen mukaan nuorten kansalaisyhteiskunta on tärkeä alusta, joka tutustuttaa nuoret aktiiviseen kansalaisuuteen, joka on tärkeää osallistavampien yhteiskuntien rakentamiseksi. Ministerikomitea suosittaa jäsenvaltioiden vastata niihin haasteisiin, joita nuoret kohtaavat tavoitellessaan merkityksellistä ja aitoa osallistumista yhteiskunnalliseen elämään, joka sen mukaan tapahtuu mm. luomalla kestäviä, suotuisia ympäristöjä ja osallistavia tiloja, joissa nuoret voivat harjoitella, kokea, pohtia ja oppia.

Euroopan unionin nuorisostrategiassa vuosille 2019–2027 kiinnitetään erityistä huomiota maaseutualueilla asuvien nuorten osallisuuden toteutumiseen. Strategiassa todetaan, että huolimatta EU:n laajuisesta sitoutumisesta maaseudun kehittämiseen ja ottaen huomioon,

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

että vuonna 2015 melkein kolmannes EU:n väestöstä asui maaseutualueilla, kaupungeissa ja maaseudulla asumisen välillä on merkittäviä eroja. Siksi on tärkeää turvata yhtäläiset mahdollisuudet niin kaupungeissa kuin maaseutualueilla asuville nuorille ja asetetaan strategian tavoitteeksi heidän tukemisen luomalla sellaiset olosuhteet, jotka mahdollistavat nuorille heidän kykyjensä toteuttamisen. Lisäksi strategiassa on mainittu osallistumisen mahdollisuuksien järjestäminen kaikille, jonka tavoitteena vahvistaa nuorten demokraattista osallistumista ja itsenäisyyttä sekä varta vasten nuorille tarkoitettujen tilojen luominen ja ylläpitäminen. Euroopan neuvoston nuoriso-sektorin strategisessa viitekehyksessä puolestaan on tavoitteena nuorten kansalaisyhteiskunnan kapasiteetin lisääminen sen kehittämiseen tarkoitetun taloudellisen tuen avulla.

Kansallisella tasolla keskeisin nuorten osallisuuden toteutumisen takaava laki on Nuorisolaki, jonka 2§:n tavoitteisiin nuoriso-ohjelma vastaa monilta osin: se vahvistaa nuorten osallistumista ja vaikuttamisen mahdollisuuksien lisäämistä sekä heidän oikeuttaan tulla kuulluksi heitä koskevissa asioissa. Nuoriso-ohjelmassa pyritään myös lisäämään kohderyhmään kuuluvien nuorten yhteisöllisyyttä sekä tukemaan nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa sekä parantamaan heidän kasvu- ja elinolosuhteitaan. Osallisuus on keskiössä myös Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa 2020–2023, joka on nimeltäänkin Tavoitteena nuoren merkityksellinen elämä ja osallisuus yhteiskunnassa. Siinä on mainittu esim. kansalaisyhteiskunnan ja koulujen ja oppilaitosten välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen, jota toteutettiin jo hankkeen aikana.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

2. SÄPINÄSATASET

Kasvun Nuoriso Leader -toiminta on alkanut v. 2017 ja sen tavoitteena on ollut juurruttaa nuoret osaksi omia paikallisyhteisöjään, edistämään nuorten yrittäjyyttä ja parantaa nuorten työllistymistä sekä tutustuttaa nuoria rahoitushakemusten maailmaan, päätöksentekoon yhdistystoiminnan puitteissa ja kansalaisaktiivisuuteen. Kasvun

nuorisotoiminta on keskitynyt Säpinäsatastet-projektiavustusten jakamiseen, joista on tehty päätökset Kasvun nuori-sojaostossa, johon kuuluu alueella asuvia nuoria sekä edustus Kasvun hallituksesta. Säpinäsatasilla on rahoitettu alueen nuorten omia pieniä kehityshankkeita, kuten tuettu liikunta- ja taidevälineiden hankintaa sekä rahoitettu erilaisia nuorten itse järjestämiä tapahtumia.

Säpinäsatasten vaikutuksia ei ole aiemmin juurikaan selvitetty mutta Säpinää Nuoriso Leaderiin hankkeen aikana Säpinäsatasia omien hankkeidensa toteuttamiseksi saaneisiin ryhmiin otettiin yhteyttä ja heidän näkemyksiään ja kokemuksiaan Säpinäsatasista selvitettiin Webropol -kyselyn avulla. Kyselyn tulosten mukaan Säpinäsatastet on sellaisenaan toimiva konsepti, jota ilman hakijoiden projekti olisi kaikkien vastanneiden mielestä jäänyt toteuttamatta. Toteutuneista projekteista 50 % oli toteutunut yli odotusten, neljännes odotusten mukaan ja neljännes hieman alle odotusten ja projekteilla oli kyselyyn vastanneiden mielestä ollut erityisesti vaikutusta siihen osallistuneiden nuorten pystyvyyden ja osaamisen kokemuksiin (vastausten keskiarvo 4,3/5). Kyselyn tulokset löytyvät kokonaisuudessaan tämän ohjelman liiteosiosta.

3. KEHITTÄMISTYÖN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Pohjois-Kymen Kasvun Nuoriso Leader toiminnalla halutaan tarjota mahdollisuuksia nuorten kylissä tapahtuvalle yhteistoiminnalle ja lisätä sitä kautta alueen nuorten osallisuutta ja hyvinvointia. Tämän hankkeen aikana nuorilla oli mahdollisuus osallistua jatkossa toteutettavan Nuoriso Leader -toiminnan käytännön suunnitteluun ilmaiseksi millaisia konkreettisia sisältöjä he toiminnalta odottavat. Nuoria on kuultu jalkautumalla sinne, missä he ovat eli oppilaitoksiin, nuortentiloihin ja nuorisovaltuustoihin ja haastattelemalla, pienryhmä-työskentelyllä ja etnografisen havainnoinnin keinoin selvitetty heidän ajatuksiaan, toiveitaan ja ideoitaan. Tavoitteena on ollut kerätä kattavasti alueen nuorten näkemyksiä heidän kotikylistään sekä toimenpide-ehdotuksia niissä asuvien nuorten elinolojen parantamiseksi. Nuoria kuulemalla saadut tiedot on koottu ja analysoitu laadullisesti niistä esiin nousevien teemojen perusteella. Tämä nuoriso-ohjelma on rakentunut tälle perustalle.

Säpinää Nuoriso Leaderiin -hankkeeseen liittyvä kehitystyö sai alkunsa kontaktoi-

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

malla paikallisia oppilaitoksia, nuorisotilojen ohjaajia ja nuorisovaltuustolaisia sähköpostitse ja pyytämällä lupaa tulla vierailemaan niissä hankkeen tiimoilta. Suunnitelmana oli järjestää ryhmätapaamisia, joissa on mukana seutukunnan nuoria ja/tai nuorten kanssa toimivia tahoja. Nuorten tahtotilaa selvitettiin laadullisen tutkimuksen avulla, jossa läpileikkaavana otteena on heidän kuulemisensa mahdollisimman monissa eri konteksteissa. Tutkimuksen aikana saatujen havaintojen perusteella pyrittiin ymmärtämään maaseutualueiden nuorten tarpeita ja käytäntöjä ja samanaikaisesti rohkaisemaan heitä uusiin ja tuoreisiin avauksiin siitä, miten näihin tarpeisiin voitaisiin vastata entistä paremmin ja mitä heidän mielestään pitäisi käytännössä tehdä, jotta heidän oman elinympäristönsä veto- ja elinvoimaisuus kasvaisi.

Tutkimusstrategian ja -suunnitelman perusteella metodiksi valikoitui etnografinen havainnointi, jossa tavoitteena on kuvata ja selittää ihmisten toimintaa heidän omissa toimintaympäristöissään. Tässä hankkeessa etnografisena menetelmänä käytettiin osallistuvaa havainnointia, joka perustuu ihmisten ja ympäristöjen monipuoliseen havainnointiin olemalla läsnä heidän toimintaympäristöissään ja konkreettisesti vuorovaikutuksessa heidän kanssaan ja jonka avulla pyritään kohderyhmän kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseen. Menetelmään liittyvä osallistuminen tapahtui osallistumalla vapamuotoisiin, nuorten esiin nostamista aiheista tapahtuviin keskusteluihin ja niihin liittyvien lisäkysymyksien esittämisestä. Osallistumiseen kuului myös hankkeesta kertominen nuorille ja kyselemällä mitä ajatuksia aihe heissä herätti. Kiertuekäyntien yhteydessä haastateltiin myös paikallisia nuori-ohjaajia ja muita nuorten parissa toimivia henkilöitä hankkeen teemaan liittyvistä aiheista kohteiden alueelliseen tilanteeseen liittyvän lisätiedon hankkimiseksi. Lukioissa ja muissa oppilaitoksissa kiertuekäynnit tapahtuivat formaalissa toimintaympäristössä oppituntien aikana ja olivat nuorille osa koulun laatimaa päivän ohjelmaa, johon heillä on velvollisuus osallistua. Siitä huolimatta tavoitteena oli, että kiertuekäynti jäisi oppilaille mieleen kouluarkea piristävänä ja inspiroivana tapahtumana, jossa syntyi spontaania keskustelua ja mielipiteiden vaihtoa oman kotikylän nuorten elinolosuhteisiin ja alueen kehittämistarpeisiin liittyen. Osallisuuden kannalta oli myös huomioitava, että nuorten vastausten ja mielipiteiden ilmaisuiden tuli perustua vapaaehtoisuuteen ja heille oli annettava myös

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

mahdollisuus olla tuomatta ajatuksiaan julki. Oppilaitosvierailujen ohjelma koostui alustuksesta ja siihen liittyvästä diasarjasta, jossa nuoriso-ohjelmaa lähestyttiin yhtenä EU:n nuorille mahdollistamana vaikuttamismahdollisuutena. Samalla tarjoutui tilaisuus lisätä nuorten tietämystä EU:n nuoriso-ohjelmista ja niissä tarjolla olevista liikkuvuus-, rahoitus- ja muista mahdollisuuksista ja kylvää ajatuksen siemeniä heidän henkilökohtaisia tulevaisuudensuunnitelmiaan ajatellen.

Alustuksen loppupuolella oli lyhyt osio Nuoriso Leader -toiminnasta ja sitä kautta johdatus ryhmätyöskentelyn ohjeistukseen. Alustuksen päätteeksi heräteltiin nuoria pohtimaan omaa kotikyläänsä Mentimeter -kyselyllä, johon osallistuvan tehtävä oli jatkaa yhdellä sanalla lauseita ”Parasta kotipaikassani on...” ja ”Kotipaikastani puuttuu...”. Alustuksen lopuksi luokat jaettiin 3–4 oppilaan pienryhmiin ja heille annettiin tehtäväksi suunnitella projekti, jonka he toteuttaisivat Säpinäsatasten periaatteita noudattaen. Projektin tuli siis olla nuorten itsensä toteutettavissa, konkreettinen, toteuttamiskelpoinen, päihteetön ja laillinen sekä kohdentua Kouvolan tai Iitin alueelle. Ryhmät kirjasiivat suunnittelemiensa projektien nimet ja niiden pääkohdat paperille. Noin 30 minuuttia kestäneen pienryhmätyöskentelyn jälkeen jokainen ryhmä esitteli oman projekti-ideansa muille, jonka jälkeen keskusteltiin vapaasti ideoista ja niiden herättämistä ajatuksista ja mielipiteistä.

NuortenTalot Kouvolassa ja Iitin puolella Nuokku ovat lukioikää nuorempien vapaaajan kokoontumispaikkoja ja ohjelman niissä tulee olla siksi kevyempää ja viihteellisempää. Näissä nuoria myös palkittiin osallistumisestaan, johon he antoivat vapaa-aikaansa.

Palkitsemisella nuoria saatiin myös motivoitua mukaan. Nuorten tiloihin tehtyjen kiertuevierailuiden aikana havainnoitiin ja pyrittiin herättämään keskustelua luonteissa pienryhmissä, joissain kohteissa myös isommissa ryhmissä, joihin osallistuivat kaikki paikallaolijat. Ryhmäkeskusteluun osallistuneiden kesken arvottiin vierailun päätteeksi elokuvalippupaketti kahdelle.

Nämä menetelmät sopivat koulun ulkopuoliseen, epäformaaliin toimintaympäristöön, sillä nuorten tilojen asiakkaiden motivoiminen osallistumaan koulutyöstä muistutetaan luennon kuuntelemiseen ja sitä seuraavan strukturoituun ryhmätyöskentelyyn olisi voinut osoittautua vaikeaksi ja olisi saattanut karkottaa nuoret jopa kokonaan pois tilanteesta. Nuorten tiloissa aikaansa viettävät nuoret olivat pääsääntöisesti yläkouluikäisiä, joiden kiinnostus yhteiskunnallisiin asioihin on vielä niukkaa siksi, etteivät ne vielä yhdisty heidän ajatuksissaan heidän omaan kokemusmaailmaansa. Nuorille tiedotettiin vierailusta etukäteen tilojen somekanavissa, joihin niissä työskentelevät nuoriso-ohjaajat päivittävät jokaista tapahtumaa varten erikseen laaditun tapahtumailmoituksen ja mahdollisuuksien mukaan tehostivat mainontaa muillakin keinoin.

Nuorisovaltuustot olivat tästä näkökulmasta formaalin ja epäformaalin välillä olevia toimintaympäristöjä. Koska tapahtuma kuitenkin oli varsinaisen valtuustotyön ulkopuolista toimintaa, josta nuorisovaltuuston jäsenet eivät esimerkiksi saaneet kokouspalkkioita, kutsuttiin Kouvolan nuortenvaltuusto ohjelmalliseen tapaamiseen, jonka yhteydessä heiltä kerättiin aineistoa lähinnä heidän keskinäisiä keskusteluja kuunnellen ja niihin mahdollisuuksien mukaan tarkentavia kysymyksiä kysyen sekä hankkeesta kertomalla ja siten johdattelemalla ryhmä keskustelemaan hankkeen herättämistä ajatuksista ja mielipiteistä.

Kehittämistyön eteneminen kiertuekäyntikohtaisesti kuvataan nuoriso-ohjelman liitteenä olevissa kiertuekäyntiraporteissa. Kokonaisuutena Säpinää Nuoriso Leadeeriin -kiertue onnistui hyvin, ja sen aikana päästiin hyvin kosketuksiin vierailemaan Kouvolan ja Iitin maaseutu-alueilla asuvien nuorten ajatus- ja elämämaailmaan. Kiertuesuunnitelmassa tavoitteeksi asetettiin 10–15 tapaamista, joiden aikana kohdattaisiin 200–300 alueella asuvaa nuorta. Kiertueen loputtua oli tavattu n. 215 nuorta sekä 17 nuorisotyöntekijää ja opettajaa yhteensä kymmenessä eri tilaisuudessa. Tavoite Iitin ja Kouvolan maaseutunuorien osallisuuden lisäämisestä ja äänen antamisesta heille toteutui siltä osin suunnitelman mukaisesti. Lukio-laisten tapaamisista talteen jäi konkreettisia projektiehdotuksia ja Mentimeter -kyselyn tuloksia, kun taas NuortenTaloilla ja nuorisovaltuuston tapaamisesta keskusteluissa niissä esiin tulleita ajatuksia, ideoita sekä nuorten kuvauksia elämästään, kokemuksistaan ja toiveistaan tulevaisuutta koskien.

4. KOUVOLAN JA IITIN MAASEUTU NUORTEN NÄKÖKULMASTA TARKASTELTUNA

Miltä Kouvolan ja Iitin maaseutualueet sitten näyttävät niissä asuvien nuorten näkökulmasta? Nuorelle kotikylä on hänen oman elämänsä tapahtumapaikka ja keskipiste, jossa omat itselle tärkeät asiat ovat. Kulkemisen hankaluus ja tarjonnan kapeus saattavat kuitenkin rajoittaa maaseutualueilla asuvien nuorten näkemyksiä omista harrastus- ja tulevaisuuden-näkymistään. Fyysisten välimatkojen pituus ja liikenneverkon suppeus ovatkin merkittäviä osallisuuden esteitä.

4.1. Yläkouluikäisten ajatuksia ja toiveita

NuortenTaloilla useimmat nuorten esittämät toiveet ja ideat liittyivät tekemiseen ja tekemiseen kannustaviin ympäristöihin, kuten liikuntapaikkoihin ja harrastusvälineisiin sekä viihtymisen tai asioiden ostelemisen paikkoihin. Ymmärrettävästi 12–14-vuotiailta ei ole järkevää odottaa realistisia vastauksia kysymykseen siitä, mitä he toivoisivat kotikylältään. Silloin toiveet ovat helposti kauppakeskuksen, uimahallin ja elokuvateatterin kokoluokkaa. Näiden vastausten tulkitsen kuitenkin implikoivan enemmänkin nuorten toivetta helposta ja useammin toteutuvasta pääsystä näihin paikkoihin, kuin varsinaiseen toiveeseen siitä, että heidän kotikyläänsä rakennettaisiin heitä varten kauppakeskus. Kun kysymystä rajattiin konkreettisiin esimerkeihin, niin, että nuoret ymmärsivät toteuttamiskelpoisten ideoiden kokoluokan niin toiveet realisoituivat skeittirampien, tanssituntien ja mopopajojen tyyppisiin toiminnallisiin harrastusmahdollisuuksiin.

4.2. Lukio- ja ammattikouluikäisten näkemykset ja toiveet

Lukiolaisten työpajoissa syntyneet ideat olivat useimmiten olemiseen liittyviä. Heidän ikäisensä nuoret kaipaavat varsinaista tekemistä selvästi enemmän paikkoja ja tiloja, joissa he voivat viettää aikaa – hengaila – muiden ikäistensä kanssa. Lukioissa ideoitiin usein myös tietyn asian ympärille liittyviä tapahtumia, kuten kesä- ja puistofestivaaleja ja mehu-diskoja, joissa nuoret voivat hengaila erityisessä ilmapiiressä. Seuraavissa kuvissa on yhdistetty tiivistetty alueen neljän lukion oppilasryhmille tehtyjen Mentimeter -kyselyiden tulokset:

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Kouvolan ja litin nuorten omia sanoja siitä, mikä heistä on kotipaikassaan parasta:

- Kauniita paikkoja, tunnelma, ympäristö ja luonto, joki
- Kohtalainen rauhallisuus, rauha, rauhallinen
- Hyvät bussiyhteydet
- Hyvät urheilupaikat, liikuntamahdollisuudet, jäähalli, Mielakka, Bikepark
- Betonirakennukset
- Tarpeelliset palvelut, palvelut lähellä
- S-Market lukion vieressä, Veturin Cittari, Hesburger
- Käyrälammen uimaranta
- Ei ole liikaa ihmisiä, oma rauha, ei poliiseja koskaan
- Kaverit, läheiseni asuvat lähellä, täällä on kaikki kaverit, ystävät ja yhteisöllisyys
- Hylätty mummotalo, kyläspurgut
- Rottainfestaatio
- Utin Jääkäriyrykmentti

Kouvolan ja litin nuorten ajatuksia kotipaikkansa puutteista ja huonoista puolista:

- Julkinen liikenne, paremmat bussiyhteydet, bussiliikenne, kulkuyhteydet
- Kaupat ja ravintolat: 24/7 kauppa (useita mainintoja), R-kioski, McDonald's, kebab-ravintola, Motonet
- Oleskelupaikat, paikat missä olla, hengailupaikka ulkona, ulkoajanviettopaikat, puisto ilman narkkareita, viihtyisä puisto, paikka nuorille
- hyvät urheilumahdollisuudet, liikuntamahdollisuudet, uimahalli
- jotain tekemistä, harrastusmahdollisuudet, toiminta
- musikaalisuus
- rauhattomuus
- palvelut
- emt aika paljon kaikkea
- järkevää väkeä
- kaupunginomaisuus
- sairaala

Yllättävin hankkeen aikana toistuvasti esiin noussut havainto koski suuria eroja nuorisotyön toiminnoissa ja palvelujen tarjonnassa on eri puolella Kouvola. Eteläisten kaupunginosien, kuten Anjalan, Inkeröisten ja Sippolan alueiden nuorille tarkoitettut tilat on jo suljettu

toistaiseksi (Sippola) tai ovat nuorisoa houkuttelemattomia väistötiloja, joihin ei ole saatu mahtumaan esimerkiksi suosittuja biljardipöytää, pelikoneita tai valkokangasta elokuvien katselua ajatellen (Inkeroinen ja Anjala). Väistötilan huonekalut on pääsääntöisesti mitoitettu leikki-ikäisille ja seinät koristeltu lasten piirustuksilla. Samaan aikaan pohjoisissa kaupunginosissa, kuten Jaalassa nuoret pääsevät osalliseksi tilavista ja erittäin toiminnallisista sisä- ja ulkotiloista. Tähän tilanteeseen tulisi ensitilassa puuttua korjaavilla toimenpiteillä, sillä tämä on kaupungin nuorten yhdenvertaisuuden kannalta merkittävä ongelma.

Toinen merkillepantava asia on kulttuurisen nuorisotyön puuttuminen ainakin maaseutualueilta lähes tyystin. Useissa kiertuekohteessa erityisesti tytöt kertoivat luovien ja kulttuuristen harrastusmahdollisuuksien olevan heidän kotialueillaan olematonta ja he esittivät toiveita esim. modernin tanssin, kuvataiteiden ja askartelun kaltaisista harrastusmahdollisuuksista. Kulttuuriseen nuorisotyöhön liittyviä toiveita tuli runsaasti esiin myös työpajojen tuloksissa, joissa ehdotettiin mm. askartelukerhoa tai tapahtumaa, betonimaalausta, taide-festivaaleja, joihin nuoret pääsisivät tekemään omia esityksiä, pop-up-leipomoa, johon he voisivat tuoda omia leipomuksia myyntiin sekä rock- ja metallimusiikin viikonlopputapahtumaa, jossa kaikki halukkaat pääsisivät kokeilemaan eri soittimia ja nuorten bändit saisivat esiintymismahdollisuuden.

Kolmas keskusteluissa usein esille noussut seikka oli nuorten suhtautuminen Kouvolan NuortenTaloissa noudatettaviin sääntöihin. Kouvolan puolella nuorisotiloissa on kielletty energijuomien nauttiminen ja sisäänpääsy estetään, jos nuorella on juomaa hallussaan. Iitin puolella suhtautuminen energijuomiin on sallivampaa, vaikkei niiden juomiseen kannustetakaan. Asia tuntui olevan nuorille merkittävä kysymys. Selvää oli, että energijuomilla on merkittävä rooli nuorten elämässä paitsi tapana virkistyä ja pysyä hereillä koulutunneilla myös jonkunlaisina status-tuotteina. Nuoret näkivät, kaksinaismoralistista ajattelua siinä, että nuorille tarkoitetuissa tiloissa voi juoda kofeiinia sisältäviä colajuomia ja kahvia - Kouvolan NuortenPaikassa on jopa kahvila, josta niitä heille myydään - mutta energijuomat ovat tiukasti kiellettyjä. Iitin kunnan energijuomapolitiikassa on otettu huomioon nuorten todellinen elämismaailma sen aikuisten näkökulmasta ehkä kummallisina piirteineenkin. Energijuomat nyt kuitenkin ovat tällä hetkellä näkyvä osa nuorisokulttuuria ja Kouvolan kaupungin nuorten tilojen täyskieltokäytäntö tekee vain hallaa tilojen käyttöasteelle ja muodostaa esteen nuorten kokoontumiselle yhteen heille nimenomaisesti tarkoitetuissa tiloissa. Tämä näkyy jo nyt siinä, että NuortenPaikka häviää Kouvolan Matkakeskukselle nuorten ajanviettopaikkojen suosituimmuudessa, mikä tuskin on toivottavaa, saati tarkoituksenmukaista.

5. JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

NuortenTaloilla aikaansa viettävien nuorien toiveet ja ideat liittyivät pääosin tekemiseen ja tekemiseen kannustaviin ympäristöihin, kuten liikuntapaikkojen toteuttamiseen (skeitti-rampit, kiipeilytelineet, ponnahduslaudat uimapaikkoihin jne.) tai vanhojen ja huonokuntois-

jen liikuntapaikkojen kunnostamiseen (jalkapallokentän tasaus, maaliverkkojen uusiminen) sekä harrastusvälineistön hankintaan. NuortenTaloilla toivottiin nuorille myös ajanviettämisen ja viihtymisen tiloja sekä kauppoja ja muita kuluttamisen mahdollisuuksia. Ymmärrettävää on, ettei 12-14-vuotiailta vielä ole järkevää odottaa aivan realistisia näkemyksiä heidän kotikotikyliensä kehittämisestä, vaan nuorten toiveissa vilahtelivat myös kauppakeskukset, uimahallit ja elokuvateatterit. Näiden vastausten voidaan kuitenkin tulkita implikoivan enemmänkin nuorten toivetta helposta ja useammin toteutuvasta pääsystä näihin paikkoihin, kuin varsinaiseen toiveeseen näiden paikkojen saamisesta kotikylälle. Rajattaessa kysymystä konkreettisilla esimerkeillä niin, että nuoret ymmärsivät toteuttamiskelpoisten ideoiden kokoluokan niin toiveet realisoituivat skeittiramppeihin, tanssitunteihin, mopopajoihin ja muihin toiminnallisiin harrastusmahdollisuuksiin.

Lukiolaisten työpajoissa syntyneissä projekti-ideoissa korostui teemallinen tai vapaa ajan-vietto samanikäisten seurassa. Heidän ikäisensä nuoret kaipaavat tekemisen sijaan selvästi enemmän paikkoja ja tiloja, joissa he voivat vain hengaila yhdessä ikätoveriensa kanssa. Teemallista toimintaa tai tietyn asian ympärille liittyviä tapahtumia, kuten kesä- ja puisto-festivaaleja ja mehudiskoja, ideoitin monessa ryhmässä.

Nuorisovaltuuston tapaamisessa keskustelut liittyivät projekti-ideoiden sijaan pikemminkin Kouvolaan kasvuympäristönä ja siellä tehtävän nuorisotyön linjoihin. Nuorisovaltuustolaiset olivat juuri niitä kantaottavia ja aktiivisia nuoria, joita nuorisovaltuustoihin tutkitustikin hakeutuu. He osasivat keskustella monimutkaisista asioista yksinkertaistamatta niitä, ilmaista itseään kypsällä tavalla ja pohdiskella asioita monesta eri näkökulmasta. Myös

nuorisovaltuuston tapaamisessa kehittämisen keskiöön nousivat pikemminkin olemisen, kuin tekemisen mahdollisuudet ja erityisesti toive paikoista, jotka olisi nimenomaisesti heille osoitettuja tiloja, joissa voisivat viettää aikaa keskenään ilman aikuisten jatkuvaa kontrollia.

Kiertueen aikana tarjoutui mahdollisuus päästä keskustelemaan myös nuorten kanssa toimivien aikuisten kanssa. Vaikka he eivät kuuluneetkaan hankkeen kohderyhmään niin nuoriso-ohjaajilta ja opettajilta saadut tiedot taustoittavat hyvin nuorten kertomuksia ja tarkensivat osaltaan sitä maisemaa, jossa nuoret elävät ja toimivat. Aikuiset ovat myös tärkeässä asemassa ohjaamassa ja neuvomassa nuoria esimerkiksi nuorien ideoimien projektien käytännön suunnittelussa, rahoitushakemusten tekemisessä, toteuttamisessa ja raportoinnissa. Nuorten kanssa työskenteleville aikuisille kiertueesta oli tarkoituksena jäädä mieleen tietoa projektien käytännön toteutuksesta ja rahoituksen hakemisesta.

Kiertueen kuluessa kävi selväksi, että Iitin ja Kouvolan alueen nuorten osallisuuden esteet ovat nimenomaan rakenteellisia: alueelliset erot, pitkät välimatkat ja se, että nuorille tarjottavia mahdollisuuksia on supistettu oletettavastikin taloudellisen niukkuuden edessä. Alueiden nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet myös poikkeavat toisistaan ainakin tilastojen valossa, kuten seuraavasta taulukosta käy ilmi.

Kouvola

Kymenlaakso

Asukasluku	85 306
0-28-vuotiaiden määrä	24 236 (28.4 %)

Mitä osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia nuorille tarjotaan kunnassa vapaa-ajalla?	Kouvola	Kymenlaakso	Koko maa
Nuorisotilojen talotoimikunnat	✓ Kyllä	71.4%	35.9%
Nuorisotyön vertaisohjaajatoiminta	✓ Kyllä	42.9%	26.1%
Osallistuva budjetointi	✓ Kyllä	28.6%	19.7%
Nuorten omaehtoinen toiminta: nuorten omat hankkeet/projektit/tapahtumat	✓ Kyllä	85.7%	75.9%
Kansalais-, alue- ja asukaskuulemiset	✓ Kyllä	42.9%	33.2%
Keskustelutilaisuudet kunnan päättäjien kanssa	✓ Kyllä	100%	59.7%
Lapsijärjestöjen ja yhdistysten toiminta	✓ Kyllä	71.4%	60%
Nuorisojärjestöjen ja yhdistysten toiminta	✓ Kyllä	100%	79%
Poliittisten nuorisojärjestöjen toiminta	✓ Kyllä	28.6%	24.4%

 Lataa XLS

Lähde: AVI Peruspalveluiden arviointi, kysely kuntien osallisuudesta vastaaville nuorisotyöntekijöille

Iitti

Kymenlaakso

Asukasluku	6 889
0-28-vuotiaiden määrä	1 831 (26.6 %)

Mitä osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia nuorille tarjotaan kunnassa vapaa-ajalla?	Iitti	Kymenlaakso	Koko maa
Nuorisotilojen talotoimikunnat	✗ Ei	71.4%	35.9%
Nuorisotyön vertaisohjaajatoiminta	✗ Ei	42.9%	26.1%
Osallistuva budjetointi	✗ Ei	28.6%	19.7%
Nuorten omaehtoinen toiminta: nuorten omat hankkeet/projektit/tapahtumat	✗ Ei	85.7%	75.9%
Kansalais-, alue- ja asukaskuulemiset	✗ Ei	42.9%	33.2%
Keskustelutilaisuudet kunnan päättäjien kanssa	✓ Kyllä	100%	59.7%
Lapsijärjestöjen ja yhdistysten toiminta	✗ Ei	71.4%	60%
Nuorisojärjestöjen ja yhdistysten toiminta	✓ Kyllä	100%	79%
Poliittisten nuorisojärjestöjen toiminta	✗ Ei	28.6%	24.4%

 LEADER

Pohjois-Kymen
Kasvu

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

ita vastaa
 työntekijöille

Juhlapuheissa ja nuorisostrategioissa nuoriin halutaan panostaa, heidän yhteiskunnallista osallisuuttaan ja vaikutusmahdollisuuksiaan halutaan vahvistaa ja heidän mielipiteitänsä kuulla. Valitettavasti käytännössä kuitenkin näyttää siltä, että Kouvolan ja Iitin alueella yleensä ja ainakin osassa maaseutualueita erikseen nuorisotyöhön on panostettu lähinnä niukkuutta ja toimintojen supistuksia. Nuorten eriarvoisuuskehitystä tällä alueella ovat lisänneet myös puunjalostusteollisuuden tehtaiden lakkauttamiset (Voikkaa ja Myllykoski) sekä ja paperikoneiden sulkemiset (Anjala), jotka heijastuvat suoraan alueella asuvien perheiden taloudelliseen epävarmuuteen ja perhearjen tasapainoon. Vastapainoksi alueen nuorille tulisi pystyä tarjoamaan säännöllisiä ja pysyviä mahdollisuuksia osallisuuteen.

Nuoriso-valtuustojen, harrastusryhmien ja muiden yhteistyöryhmien karkaaminen ainakin 15-vuotiaan näkökulmasta kauas kaupunkikeskustaan myös jakaa osaltaan alueen nuoria keskenään sen mukaisesti onko perheillä aikaa tai muita resursseja kuljettaa heitä harrastustoimintaan varsin pitkän matkan päässä. Osa nuorista pääsee säännöllisesti osalliseksi yhteydestä muihin samanhenkisiin ja samoja kiinnostuksen aiheita jakavien mielekkään tekemisen parissa, kun taas osan on tyytyminen notkumaan ruokakaupan aulassa ja paremman tekemisen ja pahimmillaan turhautumistaan ilkeiltä ja muihin konnuuksiin purkaen. Nuoret tapaavat olla sellaisia kuin nuoret ovat riippumatta heidän maantieteellisestä etäisyydestään kaupunkiin tai kuntakeskukseen. Yhdenvertaisuuden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumisen kannalta ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi on kuitenkin tärkeää, että myös maaseutualueiden nuorille tarjotaan omannäköisiä ja heidän

tarpeisiinsa vastaavia osallistumismahdollisuuksia. Tähän tarpeeseen Säpinää Nuoriso Leaderiin -hanke ja tämä nuoriso-ohjelma tähtäävät.

Näiden kyselyjen vastaukset heijastelevat nuorten muillakin tavoin ilmaisemia mielenmaisemia. Kotikyläluontoa, rauhaa, tuttuutta ja siellä asuvia kavereita, ystäviä ja perheenjäseniä arvostetaan ja puutteeksi koetaan lähinnä toiminnan, ajanviettopaikkojen ja palvelu- ja harrastustarjonnan niukkuus. Myös huomiot kulkuyhteyksien toimimattomuudesta voi nähdä ilmentävän samaa asiaa toisesta näkökulmasta. Paremmat kulkuyhteydet kun tarjoaisivat helpomman pääsyn omalta kotikylältä puuttuvien palvelujen ja mahdollisuuksien pariin.

Kiertueen aikana tulivat selvästi näkyville erot nuorisotyön toiminnoissa ja palvelutarjonnassa Kouvolan eri puolilla. Eteläisten kaupunginosien, kuten Anjalan, Inkeröisten ja Sippolan alueiden nuorille tarkoitettut tilat on joko suljettu toistaiseksi, kuten Sippolassa tai ovat nuorisoa houkuttelemattomia väistötiloja, joihin ei ole saatu mahtumaan esimerkiksi suosittuja biljardipöytää, pelikoneita tai valkokangasta elokuvien katselua ajatellen, kuten on tilanne Inkeröisten-Anjalan alueella, jossa nuorisotyölle osoitetun väistötilan huonekalutkin on mitoitettu leikki-ikäisille ja seinät koristeltu lasten piirustuksilla. Samaan aikaan pohjoisissa kaupunginosissa, kuten Jaalassa nuoret pääsevät osalliseksi tilavista ja varsin toiminnallisista sisä- ja ulkotiloista. Tilanteeseen tulisi ensi tilassa saada parannusta jo siksin, että kyseessä on kaupungin nuorten yhdenvertaisuuden kannalta merkittävä ongelma, joka on jo alkanut näkymään nuorten pahoinvoinnin lisääntymisenä.

Toinen huomioonotettava seikka on kulttuurisen nuorisotyön puuttuminen sekä Kouvolan maaseutualueilta että Iitistä lähes tyystin. Peruskoulun tarjoamat valmiudet taiteen tekemiseen ja kuluttamiseen kantavat omaehtoisena tai vertaissuhteissa tehtävänä taidetoimintana mutta omaehtoisuudella ei voida mitätöidä pedagogin ja aikuisen merkitystä pitkäjänteisten taiteellisten prosessien tukena. Useissa kiertuekohteessa erityisesti tytöt kertoivat luovien ja kulttuuristen harrastusmahdollisuuksien tarjonnan olevan heidän kotialueillaan olematonta ja he esittivät toiveita esim. modernin tanssin, kuvataiteiden ja askartelun kaltaisista harrastusmahdollisuuksista.

Iitin nuortentilassa käydyissä keskusteluissa tuli esiin, että liikunta- ja urheilumahdollisuuksia on kohtuullisen hyvin tarjolla, mutta niille, jotka kiinnostuksen kohteet löytyvät enemmänkin kulttuurin ja taiteen toimintakentillä harrastustarjontaa ei käytännössä ole. Ilmeisesti kerhot, joissa nuoret pääsisivät kokeilemaan erilaisia luovia tekniikoita koruaskartelusta savitöihin ja leipomiseen on lopetettu resurssien puutteessa tai sitten toiminnan tarjonta kohdistuu hankkeen kohderyhmää nuorempiin lapsiin. Kulttuuriseen nuorisotyöhön liittyviä toiveita tuli esiin myös työpajojen tuloksissa, joissa ehdotettiin mm. askartelukerhoa tai tapahtumaa, betonimaalausta, taidefestivaaleja, joihin nuoret pääsisivät tekemään omia esityksiä, pop-up-leipomoa, johon he voisivat tuoda omia leipomuksia myyntiin sekä rock- ja metallimusiikin viikonlopputapahtumaa, jossa kaikki halukkaat pääsisivät kokeilemaan eri soittimia ja nuorten bändit saivat esiintymismahdollisuuden. Kouvolan ja Iitin alueilla tehtävän nuorisotyömuotojen tarjonnassa vaikuttaa olevan kohtaanto-ongelma eivätkä eri työmuotojen toteutus tunnu

vastaavan niiden kohderyhmien toiveita. NuortenTaloissa nyt aikaansa viettävät lähinnä noin 12–15-vuotiaat nuoret, heille on tarjolla konsolipelikoneita, lautapelejä ja biljardipöytiä, joita nuoret saavat pelata.

Säpinä-kiertueella nämä noin yläasteikäiset nuoret kuitenkin selvästi ilmaisivat kaipaavansa ohjattuja harrastusmahdollisuuksia, eli tekemisen paikkoja. NuortenTaloilla ja litin Nuokulla ohjattua toimintaa on lähinnä satunnaisesti eikä säännöllisiä ja ohjattuja harrastusmahdollisuuksia tarjota. Lukioikäiset taas eivät nuorempien kansoittamissa tiloissa viihdy. Osittain siksi, etteivät välitä nuorempien lapsien seurasta ja osaksi, koska kokevat niiden sääntöjen rajoittavan liikaa heidän olemistaan. Kiertueella käydyissä keskusteluissa ja haastatteluissa yli 15-vuotiaiden toiveissa nimenomaan korostuivat erityisesti yhdessä olemiseen ja ajan-viettämiseen – hengailuun – juuri heille osoitetut ja heidän tarpeisiinsa vastaavat tilat ja paikat.

Tätä kohtaanto-ongelmaa Pohjois-Kymen Kasvu voisi osaltaan olla ratkaisemassa Nuoriso-Leader-toimintansa puitteissa, sitä uuteen suuntaan ohjaamalla ja lisäämällä yhteistoimintaa paikallisten nuorisoalan toimijoiden kanssa. Painopistealueena olisi maaseutualueilla asuvien nuorten osallisuuden lisääminen ja kaikkien Kouvolassa ja litissä asuvien nuorten välisen tasa-arvon toteutuminen. Kasvun strategian pohjana olleiden asukkaiden ja yhdistyksien tahtotilan nuorten hyvinvoinnin ja mahdollisuuksien kehittämistä tulisi näkyä myös taloudellisena panostuksena yhdistyksen Nuoriso-Leader toiminnan kehittämiseen ja resursseihin. Kehittäminen voisi tarkoittaa toiminnan painopisteen siirtymistä projektikohtaisen rahoituksen myöntämisestä pidempikestoisten, ohjattuun harrastustoimintaan liittyvien hankkeiden osarahoittamiseen. Hankerahaa voisivat hakea epävirallisten nuorisoryhmien lisäksi myös tällaista toimintaa tarjoavat yhdistykset ja muut yhteisöt kuten kylätoim

toimikunnat ja vanhempainyhdistykset. Toiminta tällaisessa muodossa hyödyttäisi suurempaa osaa asukkaista kuin lyhytkestoiset projektit ja vahvistaisi nuorten hyvinvointia ja osallisuutta, jonka lisäksi näin pystyttäisiin myös parantamaan kylien veto- ja pitovoimaa pitkällä aikavälillä.

Nuoriso-Leader toiminnan kehittäminen edellyttää myös toiminnan nykyistä aktiivisempaa markkinointia. Sitä olisi hyvä tuoda esiin kaikissa järjestettävissä rahoitusin- foissa sekä lisäksi järjestää täsmäiskuina toteutettavia Nuoriso-Leader markkinoin- titapahtumia sellaisilla foorumeilla, joissa on mahdollista tavata paljon nuoria ja nuorisotyötä tekeviä aikuisia. Säpinäsatset on hyväksi todettu toimintamalli, joka edelleen voisi olla yksi Kasvun Nuoriso-Leader-toiminnan osa-alueista. Kehittämis- toimenpiteinä myös Säpinäsatosten markkinointiin tulisi aktiivisesti panostaa ja siten lisätä niiden tunnettuutta erityisesti nuorison keskuudessa. Markkinoinnissa yhteistyötä kannattaa tehdä erityisesti nuorisotyöntekijöiden kanssa, sillä he ovat sopivia ja mahdollisia vastuuhenkilöitä nuorten projekteissa. Nuorten sinänsä ymmär- rettävään toiveeseen valvomattomista nuorille tarkoitetuista tiloista voi olla Nuoriso- Leader-toiminnan puitteissa vaikeaa löytää ratkaisuja. Ongelma on todellinen sekä nuorten kertomusten mukaan, että mm. paikallislehtien palstoilla ja sosiaalisen median kanavissa käytävän kansalaiskeskustelun perusteella. Tilanne, jossa nuoria ympäröivä yhteisö suhtautuu heihin häiriönä ja ongelmana ei varmasti ole omiaan lisäämään nuorten osallisuuden ja yhteiskuntaan kuulumisen kokemusta. Toisaalta on ymmärrettävää sekin, että nuorten aiheuttama sotku ja roskaaminen sekä joidenkin harjoittama ilkivalta pai-

koissa, jotka eivät ole ainakaan ensisijaisesti nuorison käyttöön osoitettuja (leikki-puistot, päiväkotien pihat, kodat jne.), aiheuttaa muissa kuntalaisissa närää.

Maaseutualueilta kuitenkin puuttuvat nuortentilat tai niiden tarjonta on hyvin niukkaa sekä muut luontevat hengailupaikat, kuten kauppakeskukset ja nuorten yhdenvertaisiin oikeuksiin yhteiskunnan jäsenenä kuuluisi myös päästä osalliseksi nimenomaan heille tarkoitetuista ajanviettopaikoista ja oikeudesta omaan, vapaaseen tilaan. Säpinää Nuoriso-Leaderiin kiertueen aikana kävi ilmi, että nuorille riittävänä tilana voisi palvella myös jonkunlainen yksinkertainen, kevyt kotatyypinen katettu ulkotila, jonka nuoret voisivat itse - rakennus-alan ammattilaisen valvonnassa ja ohjeistuksessa - rakentaa ja varustaa mieleisekseen.

Yhtenä toimintamahdollisuutena voisikin olla Kasvun osallistuminen nuorille tarkoitettujen tilojen rakentamiseen tai kunnostamiseen projektirahoituksen muodossa. Projektirahoitusta voisivat hakea esimerkiksi kyläyhdistykset yhteistyössä paikallisten nuorten kanssa.